

Inhoudsopgave

Samenvatting

1. Inleiding	
1.1 Aanleiding	2
1.2 Opzet van de beleidsnota; leeswijzer	2
1.3 Definities cultuur, cultuureducatie, toerisme en recreatie	3
1.4 Toelichting op (interactief) proces beleidsnota	4
2. Stand van zaken	
2.1 Het huidige voorzieningenniveau	6
2.2 Huidig beleidskader op het gebied van cultuur, toerisme en recreatie	10
2.3 Huidige rol van de adviesorganen	16
3. Trends en ontwikkelingen	
3.1 Trends en ontwikkelingen op het gebied van cultuur, toerisme en recreatie	18
3.2 Analyse van de doelgroepen	22
4. SWOT-analyse	
4.1 Analyse van de uitkomsten interactief proces	24
4.2 Analyse van sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen	27
4.3 Conclusies interactief proces en SWOT-analyse	29
5. Visie- /Beleidsbepaling 2009-2012	
5.1 Visie en doelstellingen cultureel en toeristisch-recreatief beleid	31
5.2 Ontwikkeling van cultureel en toeristisch-recreatief beleid:	31
• Korte termijn (2009-2012)	31
• Lange termijn (na 2013)	33
5.3 Instrumenten	34
5.3.1 Evenementenbeleid	34
5.3.2 Subsidiebeleid	42
5.3.3 Promotie en samenwerking	47
5.4 Raakvlakken met andere beleidsvelden en thema's	50
5.5 Rol van de gemeente	53
5.6 Rol van aanbieders en adviesorganen	55
5.7 Actieplannen 2009-2012	56
6. Financiën	
6.1 Huidige situatie	57
6.2 Herverdeling beschikbare middelen	58
7. Monitoring en evaluatie	59
Bijlagen	60
1. Activiteitenoverzicht 2009-2012	
2. Kostenoverzicht op- en afbouw muziekkiosk	
3. Overzicht subsidie-uitgifte m.b.t. cultuur, toerisme/recreatie en sportpromotie 2008	
4. Overzicht evenementen en betreffende locatie	
5. Matrix opties toekomst VVV-agentschap en UITpunt	
6. Factsheet Economische betekenis van toerisme en vrije tijd West-Brabant	
7. Plan van aanpak cultuureducatie 2008-2012	
8. Enquête en resultaten enquête onder huidige subsidieverkrijgers, mei 2008	

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding: waarom een integrale beleidsnota cultuur, toerisme en recreatie?

In het Collegeprogramma (2006-2010) voor beleidsontwikkeling is opgenomen dat er zowel een nieuwe beleidsnota cultuur als een nieuwe beleidsnota toerisme/recreatie opgesteld dient te worden. In deze nota's dient o.a. beleid bepaald te worden voor toerisme/recreatie, subsidie-uitgifte en evenementen, dient de rol van een cultuurcoördinator bepaald te worden, dienen culturele activiteiten ruimhartig ondersteund te worden en dienen evaluaties van de huidige nota's opgenomen te worden. Aangezien deze beleidsnota's een grote samenhang vertonen (bv. subsidies lopen dwars door beide beleidsvelden heen en het culturele erfgoed vormt vaak de basis van het toeristisch-recreatieve product) kiezen wij ervoor om de nota's samen te voegen in een integrale nota cultuur, toerisme en recreatie om zo de samenhang tussen toerisme/recreatie, cultuur en andere beleidsgebieden zoals cultuureducatie, sport, verkeer en buitengebied, te waarborgen.

In deze integrale nota wordt een integrale visie ten aanzien van cultuur, toerisme en recreatie in Etten-Leur voor de komende 4 jaar (2009-2012) opgesteld. In deze beleidsnota wordt geen beleid voor cultuureducatie in Etten-Leur ontwikkeld. De cultuurcoördinator heeft in oktober 2008 een plan van aanpak voor cultuureducatie gepresenteerd en dit plan is in november door de raad vastgesteld. De doelstelling zoals in het plan van aanpak voor cultuureducatie is opgenomen is in paragraaf 5.1 terug te vinden. Het volledige plan van aanpak is als bijlage 7 toegevoegd. Ook wordt in deze beleidsnota geen beleid voor het Sociaal, Cultureel en Educatief Knooppunt (de nieuwe Nobelaer) ontwikkeld; alleen hetgeen de raad op 30 juni 2008 hierover besloten heeft, is in deze beleidsnota opgenomen (zie paragraaf 5.2).

Voor zowel de inwoners van onze gemeente als de ondernemers en organisaties op het gebied van cultuur en/of toerisme/recreatie is het belangrijk om inzichtelijk te maken welke doelen in Etten-Leur in de periode tot 2013 met cultuur en toerisme/recreatie worden voorgestaan. Wanneer de doelen vooraf duidelijk worden beschreven kan in een latere fase beoordeeld worden of het beleid effectief is geweest of dat er bijgestuurd dient te worden. Daarnaast is deze integrale nota van belang omdat de rol van de ondernemers en organisaties op cultureel en toeristisch-recreatief gebied en de rol van de gemeente aangegeven kan worden. Gaat het wat betreft de gemeente om een regisserende, een stimulerende of om een faciliterende rol of misschien meerdere rollen tegelijk? Verder kan het bepalen van een rol ook vertaald worden in de mate waarop al dan niet ondersteuning wordt geboden ten aanzien van onderdelen van het gemeentelijk cultureel en toeristisch-recreatief beleid. Belangrijke items hierbij zijn bijvoorbeeld subsidiebeleid en evenementenbeleid.

1.2 Opzet van de integrale beleidsnota cultuur, toerisme en recreatie; leeswijzer

In het eerste deel van de beleidsnota worden de definities bepaald; wat verstaan we onder cultuur, toerisme en recreatie (zie paragraaf 1.3). Vervolgens gaan wij in op de stand van zaken (welke voorzieningen zijn er nu) en het bestaande beleid op rijks-, provinciaal, regionaal en gemeentelijk niveau. Ook wordt de huidige rol van de adviesorganen beschreven. Hierna komen de relevante trends en ontwikkelingen aan bod. In hoofdstuk 4 is een analyse gemaakt van de sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen (SWOT-analyse). Vervolgens gaan wij in hoofdstuk 5 in op de visie en daarmee samenhangende doelstellingen van het cultureel en toeristisch-recreatief beleid.

Om de bepaalde doelstellingen te kunnen bereiken, heeft het gemeentebestuur de beschikking over een aantal instrumenten. Het gaat om de instrumenten evenementenbeleid (locatiebeleid, doorberekening van kosten, toezicht en handhaving, beleid op het gebied van geluidsbelasting, aankondiging van evenementen, planning van evenementen en 1-loketfunctie), subsidiebeleid en promotie & samenwerking. De instrumenten lichten wij nader toe waarbij aangegeven wordt op welke manier ze ingezet zullen worden om de doelen te realiseren.

In paragraaf 5.4 wordt aandacht besteed aan de raakvlakken van cultuur, toerisme en recreatie met andere thema's en beleidsvelden zoals sport en natuur- en milieueducatie.

In paragraaf 5.5. wordt de gewenste rol van de gemeente aangegeven en in paragraaf 5.6 de rol van de aanbieders en adviesorganen op het gebied van cultuur, toerisme en recreatie. In paragraaf 5.7 zijn de actieplannen voor de beleidsperiode 2009-2012 opgenomen.

De financiële consequenties van de verschillende doelen zijn in hoofdstuk 6 zo goed mogelijk ingeschat.

Verder vraagt een nieuw en actueel cultureel en toeristisch-recreatief beleid om een periodieke evaluatie en monitoring; hier gaan we in hoofdstuk 7 op in.

1.3 Definities van cultuur, cultuureducatie, toerisme en recreatie

Definities van cultuur, cultuureducatie, toerisme en recreatie zijn moeilijk te geven; er worden dan ook veel verschillende definities gehanteerd. Voor deze beleidsnota is gekozen om van de volgende definities uit te gaan.

Cultuur

Cultuur staat in de meest ruime betekenis van het woord voor alles wat door menselijk handelen is gemaakt. Over cultuur als onderwerp zijn al vele boeken geschreven. Het meest voor de hand liggend is daarom aansluiting te zoeken bij een bestaande definitie. Het ministerie dat de belangen van cultuur behartigt (Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap - OCW) geeft als definitie:

- *cultuur in antropologische zin*: als stelsel van waarden, normen en gedragingen waarmee verschillende groepen zich van elkaar onderscheiden. Met andere woorden de leefstijl van een samenleving. Deze leefstijl (de vorm, inhoud en geestelijke gerichtheid van menselijk handelen) is niet eenduidig maar veeleer een dynamisch samenspel van subculturen;
- *cultuur in artistieke zin*, waarbij het een totaalpakket omvat van alle kunsten, het culturele erfgoed, de literatuur en de (massa)media. In die laatste zin wordt cultuur ook als beleidsterrein binnen de overheid opgevat.

Wanneer in beleidstermen over cultuur wordt gesproken, betreft het:

- de podiumkunsten (muziek, theater, dans);
- de beeldende kunsten;
- de film;
- de audiovisuele media;
- de bibliotheken;
- het culturele erfgoed;
- de amateurkunst;
- kunst- en cultuureducatie;
- literatuureducatie.

In deze nota gebruiken we de definitie voor cultuur als *cultuur in artistieke zin*.

Cultuureducatie

Cultuureducatie is in beleidstermen van het Ministerie van OCW de verzamelnaam voor kunsteducatie, erfgoededucatie en media-educatie. Steeds vaker wordt literatuureducatie daarbij apart vermeld. Bij cultuureducatie gaat het om:

- alle vormen van educatie waarbij cultuur, kunst of erfgoed als doel of als middel worden ingezet;
- activiteiten ter wille van kennis, begrip en beleving van cultuur, kunst en erfgoed, op school en in de vrije tijd, voor jongeren en overige burgers.

Ook het leren beoordelen en het genieten van kunst, cultuur en erfgoed hoort daarbij.

Recreatie

Recreatie omvat alle recreatieve activiteiten die ondernomen worden door één of meerdere personen die langer duren dan twee uur en zorgen voor ontspanning en vermaak in zijn of haar vrije tijd exclusief bezoek aan familie of kennissen.

Toerisme

Toerisme omvat de activiteiten van personen die naar plaatsen buiten hun normale omgeving reizen en daar niet langer dan 1 aaneengesloten jaar vertoeven voor vakantie of om zakelijke redenen.

Het toeristisch-recreatieve product van een plaats is te omschrijven als de mogelijkheden die in een plaats geboden worden aan burgers en bezoekers om te ontspannen in de vrije tijd.

1.4 Toelichting op (interactief) proces dat heeft geleid tot deze integrale beleidsnota cultuur, toerisme en recreatie

In het voorjaar van 2006 heeft een studente van de Nationale Hogeschool voor Toerisme en Verkeer (NHTV) een onderzoek naar dagrecreatie in Etten-Leur uitgevoerd (zij heeft hiervoor enquêtes afgenomen onder de inwoners en bezoekers van Etten-Leur). De belangrijkste conclusies uit dit onderzoek zijn opgenomen in paragraaf 4.2.

In november 2006 heeft de gemeenteraad een concept-inhoudsopgave als leidraad voor deze integrale beleidsnota vastgesteld. Vervolgens is er op 6 februari 2007 een interactieve start-bijeenkomst georganiseerd voor alle betrokkenen op het gebied van cultuur, toerisme en recreatie in Etten-Leur en alle leden van de gemeenteraad. Tijdens deze bijeenkomst hebben ruim 90 vertegenwoordigers van culturele en/of toeristisch-recreatieve voorzieningen en verenigingen, raadsleden en andere bij cultuur en/of toerisme en recreatie betrokken personen/ondernemers gebrainstormd over een aantal stellingen. In april 2008 heeft het College ingestemd met het versturen van de concept beleidsnota ter informatie naar de raad en is de concept beleidsnota vrijgegeven voor de inspraak. Gedurende de inspraakperiode van 9 juni t/m 8 augustus 2008 is de concept beleidsnota ter inzage gelegd en is een aankondigingsbrief van de ter inzage legging van de concept beleidsnota naar ruim 100 toeristisch-recreatief en cultureel gerelateerde organisaties, verenigingen en bedrijven gestuurd. De ontvangen inspraakreacties hebben aanleiding gevormd om deze beleidsnota op een beperkt aantal punten te wijzigen en te actualiseren.

Gedurende de ontwikkeling van deze beleidsnota zijn er een interne werkgroep binnen de gemeentelijke organisatie en een externe werkgroep (bestaande uit de Kerngroep TRC, de Stuurgroep Cultuureducatie, PROCEL, HACEL en de Cultuurraad) actief geweest met het beoordelen van de verschillende concepten.

Ingezet wordt op vaststelling van de definitieve beleidsnota in begin 2009.

2 STAND VAN ZAKEN

2.1 Het huidige voorzieningenniveau

Deze paragraaf geeft informatie over de voorzieningen die er op dit moment (anno 2008) zijn op het gebied van cultuur, toerisme en recreatie in Etten-Leur. Er is een indeling gemaakt in verschillende categorieën:

Cultuur / Kunst

Naam	Beschrijving
<i>Cultureel erfgoed</i>	
<i>Heemkundig Streekmuseum Jan uten Houte</i>	Overzicht van het leven, wonen en werken, scholing, religie en ontspanning. Educatie en wisselexposities met diverse thema's
<i>Nederlands Drukkerijmuseum</i>	Een verzameling oude drukpersen, snij- en zetmachines. Er is een oude drukkerij ingericht en een handboekbinderij
<i>Land- en tuinbouwmuseum</i>	Overzicht van de West-Brabantse volkscultuur van het boerenleven
<i>Natuurmuseum IVN Vogel- en Natuurbescherming Etten-Leur</i>	Tentoonstelling van opgezette vogels, natuur en milieu-educatie
<i>Huysmuseum</i>	Permanente tentoonstelling van materialen en foto's onder het thema 'Psychiatrie vroeger en nu' en informatie over Stichting Het Hooghuis
<i>Monumenten</i>	51 gemeentelijke monumenten en 65 rijksmonumenten zoals Paulushofje, Oude Raadhuis, Gemeentetoren, Raadzaal, Moeierboom, Trouwkerkje, Lambertuskerk, Petruskerk en 2 Jacobus Zeemansorgels. Verder heeft Etten-Leur drie molens: de Bisschopsmolen, de Zwartenbergse Molen en molen De Lelie
<i>Archieven</i>	Een gemeentelijk archief en het Regionaal Archief West-Brabant beheert het archief van vóór 1950
<i>Historisch Havenfront</i>	Op de Geerkade is het havenfront hersteld en voorzien van woningen in oude stijl
<i>Cultuur / kunst</i>	
<i>Voorzieningen</i>	De Nobelaer: theater- en congrescentrum St. Frans: gemeentelijk centrum voor kunst in Etten-Leur voor muziek, dans en theater Openbare bibliotheek: met UITpunt en Kunstuitleen Doornbos Centrum voor Beeldende Kunsten: verzorgt breed pakket aan cursussen en workshops op het gebied van beeldende vorming POPEL (POPcollectief Etten-Leur): organisatie die opkomt voor de belangen van (amateur)popmuzikanten Speel-o-theek SamSam: organisatie met een uitleenfunctie van speelgoed
<i>Volkscultuur</i>	St. Nicolaasvereniging, Oranjestichting, Stichting Carnavalsoptocht, gildes en schutterijen
<i>Amateurkunst / kunstzinnige vorming</i>	Degene die bij de gemeente bekend zijn en zijn opgenomen in de gemeentegids zijn: harmoniekorps (1), orgelkring (1), muziekverenigingen (13), zangverenigingen (20), toneel-, theater- en cabaretverenigingen (3), dansverenigingen (3), carnavalsverenigingen (7),

	verenigingen voor beeldende kunsten, film-, foto- en videoclubs (2) en culturele en linguïstische organisaties (o.a. Cumel)
<i>Kunst openbare ruimte en gedenktekens/beelden</i>	<ul style="list-style-type: none"> - kunst op rotondes - kunst in de wijken: 5 kunstwerken in de wijken Hooghuis, Klein Sander, Groot Sander/Lage Banken, De Grient en Hoge Neerstraat (en 2 in voorbereiding in de wijken De Keen en Etten-Leur-Noord) - oorlogsmonumenten, Vincent van Gogh-beeld, Adriaan van Bergen-beeld, gedenknaald 1^e gemotoriseerde vliegtuigopstijging - overige kunstwerken zoals in Oderkerkpark en op Vincent van Goghplein
<i>Ateliers, galleries, beeldentuinen</i>	Aantal galleries: 5 Aantal ateliers: 10 Aantal beeldentuinen: 3

Sportieve en naturrecreatie

Naam	Beschrijving
<i>Jacht- en passantenhaven De Turfvaart & Westpolderplas</i>	Natuur- en recreatieplas en jacht- en passantenhaven; activiteiten zijn zwemmen, varen, zonnebaden, kanoën en duiken. Ook zijn er horecafaciliteiten in Paviljoen De Turfvaart aanwezig
<i>De Oude Leemput</i>	Natuurgebied met wandelpaden
<i>De Padvinder/ Pannenhoef</i>	Een ven dat aansluit op het natuurgebied de Pannenhoef, hier zijn wandel- en fietsroutes aanwezig, er is ook een ruitpad aangelegd
<i>De Berk</i>	Natuurreservaat; wandelroute aangelegd
<i>De Koekoek, de Kogelvanger, Schuitvaartjaagpad</i>	Bosgebied met wandelpaden & picknickplaatsen
<i>Haagse Dijk</i>	Poldergebied met toeristisch fietspad en picknickplaatsen
<i>Fietsroutes</i>	Fietsroute Natuurlijk Etten-Leur, La Route Van Gogh, Fietstocht Menmoerhoeve, Fiets (excursie) De Rith en het fietsroutenetwerk
<i>Sportcentrum de Banakker</i>	Zwembad met binnenbaden, buitenbad, midgetgolfbaan, whirlpools, zonnebanken, Turkse stoombaden en beachvolleybalvelden. In de wintermaanden is er een schaatsbaan geopend
<i>Wandelroutes</i>	Historische kilometer, Van Gogh wandelroute, Kelsdonk (Zwermpad), de Berk (Molenpad) en het wandelroutenetwerk in Etten-Leur zuid

Plattelandsrecreatie

Naam	Beschrijving
<i>Menmoerhoeve</i>	Huifkartochten, fietsroute, wandelroutes, boerengolf, arrangementen naar boerenbedrijven en is tevens een verblijfsaccommodatie (kamperen bij de boer en slaapzaal in groepsaccommodatie)
<i>Bellehoeve</i>	Huifkartochten in het buitengebied van Etten-Leur, is tevens een verblijfsaccommodatie (kamperen bij de boer)
<i>Kaasboerderij</i>	Er worden excursies georganiseerd voor groepen, hier zijn ook producten verkrijgbaar
<i>Ijsboerderij</i>	Er is de mogelijkheid deze ijsboerderij te bezoeken in groepen, ook producten verkrijgbaar
<i>Paardenmelkerij</i>	Er is de mogelijkheid de paardenmelkerij te bezoeken, hier zijn tevens producten verkrijgbaar
<i>Wijn/aspergeboerderij</i>	Op deze boerderij zijn rondleidingen mogelijk over de asperge- en wijnvelden. Ook worden er in de zomer aspergemaaltijden bereid voor bezoekers en er zijn ook producten verkrijgbaar

Horeca

Naam	Beschrijving
<i>Hotels</i>	Trivium hotel (Trivium), Het Witte Paard (Oude Bredaseweg) en Huis ten Bosch (Oude Bredaseweg)
<i>Restaurants en café's</i>	

Verblijfsrecreatie

Naam	Beschrijving
<i>Boerderijcamping de Bellehoeve</i>	Minicamping, gelegen aan de Rijsbergseweg, 16 plaatsen om te kamperen. Ook is er een groepsaccommodatie aanwezig
<i>Boerderijcamping de Menmoerhoeve</i>	25 plaatsen om te kamperen, groepsaccommodatie (met slaapgelegenheid), drie trekkershutten met de benodigde faciliteiten. Gelegen aan de Zundertseweg
<i>Trivium Hotel & Spa</i>	Modern vier sterren hotel met restaurant, brasserie en Spa Centre. Ook zijn er vergaderruimten en zalen beschikbaar voor zakelijke en privé-bijeenkomsten
<i>Holland Hotel Het Witte Paard</i>	Herberg met drie sterren. Een lounge, restaurant en een Brabants Café zijn aanwezig
<i>Centrum Hotel Huis ten Bosch</i>	Drie sterren hotel in het centrum van Etten-Leur

Overige

Naam	Beschrijving
<i>Recreatief winkelen, winkelhart Etten-Leur</i>	Bijna 200 winkels in het centrum waarvan 75 winkels overdekt, parkeergarage met 1.000 plaatsen
<i>Speeltuin</i>	Aan de Hoge Neerstraat 1 is een grote speeltuin
<i>Kinderboerderijen</i>	D'n Dries en de Brande (Hooghuys)
<i>Warenmarkten</i>	Op woensdagochtend vindt een wekelijkse warenmarkt plaats in het centrum en op vrijdagochtend vindt een wekelijkse warenmarkt plaats op het Van Bergenplein

Evenementen (jaarlijks terugkerend)

Datum	Evenement	Locatie
februari	<i>Sportverkiezingen en Sportgala Etten-Leur</i>	De Nobelaer
februari / maart	<i>Kindercarnavalsoptocht en grote carnavalsoptocht</i>	Van Etten naar Leur en Leur naar Etten
februari / maart	<i>Ma-Mi spektakel</i>	Markt
maart	<i>Bijenmarkt</i>	Winkelhart
april	<i>Boekenmarkt</i>	Winkelhart
april	<i>Etten-Leurse paarden- en ponydagen</i>	Schuitvaartjaagpad
april	<i>Oranjemarkt</i>	Markt, Raadhuisplein etc.
april	<i>Museumweekend</i>	Musea in Etten-Leur
mei	<i>Jazz Street Parade Festival</i>	Centrum
mei / juni	<i>Leurse havenfeesten</i>	Etten-Leur-Noord
juni	<i>Sport scoort</i>	Centrum
juni	<i>Fietsvierdaagse</i>	Etten-Leur
juni	<i>Jumping Etten-Leur</i>	Hoevenesweg
juni	<i>Avondwandelvierdaagse</i>	Etten-Leur
juni	<i>Meulemart</i>	Winkelhart
juni / juli	<i>Zomerkermis</i>	Centrum
juli	<i>DancePark</i>	Oderkerkpark
juli	<i>BHV Expo Groep Rally</i>	Centrum
augustus	<i>Openlucht Indische markt Pasar Malam</i>	Oderkerkpark
augustus	<i>Popeluchtfestival</i>	Oderkerkpark
augustus	<i>Profomnium Wielrennen</i>	Centrum
augustus	<i>Speelstad</i>	Centrum
augustus	<i>KPJ stratzeneskamp</i>	Brabantpark
augustus / september	<i>Culinair evenement Lekker Etten-Leur</i>	Markt
september	<i>Jaarmarkt, pleinfeest, Koopzondag met modeshows</i>	Centrum
september	<i>Kermis Etten-Leur-Noord</i>	Etten-Leur-Noord
september	2 jaarlijkse <i>Culturele manifestatie CUMEL en UITmarkt</i>	De Nobelaer en Centrum
oktober	<i>Smartlappenfestival</i>	Oderkerkpark en Centrum
oktober	<i>Herfstmarathon en Koopzondag</i>	Centrum
november	<i>Intocht Sinterklaas</i>	Leurse Haven, Winkelhart, de Nobelaer
december	<i>Kerstmarkt</i>	Centrum

2.2 Huidig beleidskader op het gebied van cultuur, toerisme en recreatie

Bij het opstellen van een integrale beleidsnota cultuur, toerisme en recreatie dient rekening gehouden te worden met het beleidskader. Dit kader is op verschillende niveaus vastgesteld, te weten op landelijk, provinciaal, regionaal en lokaal (gemeentelijk) niveau. Hieronder worden de speerpunten van het beleidskader weergegeven die voor de ontwikkeling van een visie op het gebied van cultuur, toerisme en recreatie in Etten-Leur van belang zijn. Naast het beleid wordt er ook een handreiking genoemd die richtinggevend is voor het opstellen van integraal vrijetijdsbeleid.

Landelijk beleidskader

Regeerakkoord m.b.t. Cultuur

- Gemeenten worden gestimuleerd zoveel mogelijk via een zogenaamde 1-loket-functie te werken, zodat mensen in wijken, dorpen en steden snel en adequaat worden geholpen;
- Kunst en cultuur verbinden mensen, laten nieuwe inspirerende perspectieven zien, kunnen ontroeren en verwonderen en ons een spiegel voorhouden. Cultuurbeleid draagt bij aan sociale samenhang en aan een vitale economie. Een rijk cultureel leven is een bron van creativiteit en versterkt het internationale vestigingsklimaat. Het is essentieel bij het creëren van trots en gemeenschapsgevoel in onze samenleving. Daarom is het van belang om een divers kunstaanbod te hebben en een divers publiek te bereiken;
- Cultuurparticipatie zal actief worden gestimuleerd. Er zal speciale aandacht worden besteed aan de vraag hoe een breder en meer divers publiek, waaronder jongeren en allochtonen, in aanraking kan komen met het cultuuraanbod, in het bijzonder musea;
- Cultuureducatie blijft de komende jaren een prominente plaats innemen in het onderwijs- en kunstbeleid. Zij brengt jongeren in contact met onderliggende waarden in de samenleving, historische lijnen en leert ze om kunst te waarderen en te beoordelen;
- Amateurkunst en volkscultuur worden gestimuleerd. De overheid draagt daadwerkelijk zorg voor behoud van (religieus) cultureel erfgoed. De uitwerking van de BRIM-regeling (Besluit Rijkssubsidiëring Instandhouding Monumenten) wordt in dit licht geëvalueerd.

Cultuurnota

In de nota 'Kunst van Leven – hoofdlijnen cultuurbeleid' (juni 2007) kiest het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) voor de volgende thema's:

- Excellentie: begeleiding en ontwikkeling van (top)talent. Het gaat hier om doorstroommogelijkheden voor talent, om het ontwikkelen en toepassen van nieuwe inzichten, om deelname aan internationaal debat en reflectie. Maar ook om de banden tussen de publieke omroep en de cultuursector te versterken;
- Innovatie en e-Cultuur: meer samenhang en minder schotten tussen verschillende sectoren om zo innovatie, experiment en vernieuwing van de grond te laten komen;
- Participatie: bevorderen dat cultuur meer mensen bereikt. Via een 10-puntenplan cultuurparticipatie met aandacht voor educatie, amateurkunst, digitalisering en toegankelijkheid en het gratis openstellen van musea voor kinderen tot en met 12 jaar;
- Mooier Nederland: doel is met ambitieus architectuurbeleid en door modernisering van de monumentenzorg de culturele bijdrage aan een mooier Nederland te versterken;
- Een sterke cultuursector: een sector die stevig op eigen benen staat en verankerd is in de maatschappij, die zorgt voor goed bestuur en meer eigen inkomsten genereert.

Ministerie van Economische Zaken (EZ)

Doelstellingen van het toeristisch beleid volgens het Ministerie van EZ zijn:

- meer inkomend toerisme;
- het verhogen van het aantal bezoekers van binnen en buiten de stads-regio samen met seizoensverlenging en verbreding van het toeristisch-recreatief aanbod;
- cultuurtoerisme, kusttoerisme en de zakelijke markt zijn belangrijke aandachtspunten in het beleid over toerisme.

De hoofddoelstelling is zoveel mogelijk buitenlandse gasten naar ons land te trekken.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV)

Doelstellingen van het recreatiebeleid volgens het Ministerie van LNV zijn:

- versterking van het landelijk gebied o.a. door het verder ontwikkelen van gevarieerde recreatiemogelijkheden op het platteland;
- streven naar een leefbaar platteland: een goede sociale structuur, voldoende voorzieningen, werkgelegenheid, genoeg woningen, toegankelijkheid van het platteland voor wandelaars, fietsers en varenden.

'Handreiking lokaal vrijetijdsbeleid' (Koninklijke Vereniging Midden- en Kleinbedrijf Nederland - MKB, 2006)

In deze handreiking staat aangegeven dat het voor een stad of gemeente steeds belangrijker wordt om zich bewust te zijn van de eigen identiteit en het eigen imago en deze te versterken. Dit kan door het opstellen van een integraal vrijetijdsbeleid; dit zorgt voor draagkracht bij burgers en partners, bedrijven weten wat ze aan de gemeente hebben, kunnen hun activiteiten hierop afstemmen en durven te investeren, het zorgt voor samenwerking tussen bestuur, bedrijven en burgers en als het goed wordt ontwikkeld levert het geld en meer banen op. Integraal vrijetijdsbeleid zou idealiter moeten zijn opgebouwd uit: toeristisch-recreatief beleid, cultuurbeleid, evenementenbeleid, sportbeleid en horecabeleid. Deze beleidsvelden hebben allemaal te maken met vrijetijdsbesteding.

Provinciaal beleidskader

Actieplan 'Cultuurbereik 2005-2008' (Provincie Noord-Brabant)

De Provincie Noord-Brabant geeft in de periode 2005-2008 uitvoering aan het Actieplan Cultuurbereik. Algemene doelstelling van het actieplan is het cultureel bewustzijn van burgers versterken door het vergroten van zowel het publieksbereik als de actieve participatie in kunst en cultuur. Het actieplan bestaat uit 2 deelprogramma's: Cultuureducatie en Cultuurmarketing. Een onderdeel van het deelprogramma Cultuureducatie vormt de subsidieregeling Scholing & Productontwikkeling Cultuureducatie. De regeling 'Scholing' is gericht op leerkrachten van scholen in het primair en voortgezet onderwijs en op medewerkers van culturele instellingen, werkzaam in de cultuureducatie in relatie tot het onderwijs. De regeling 'Productontwikkeling' is gericht op makers van cultuureducatieve producten in de kunsten en erfgoedsector.

Dit actieplan is aflopend: vanaf 1 januari 2009 beschikt de provincie over een zogenoemd 'Vrijetijdshuis'. Het Brabants Bureau voor Toerisme (BBT), UIT in Brabant en Uitmarketingburo gaan hierin op. De nieuwe organisatie moet zorgen voor informatie en promotie van alles wat Brabant de toerist en eigen burger in hun vrije tijd te bieden heeft. Verder gaat ze overheden van relevante informatie voorzien en moet ze zorgen voor nieuwe producten en ideeën. Het Vrijetijdshuis moet inspelen op de veranderde wensen van de consument. Die zoekt zijn ontspanning steeds meer in de mix van cultuur, natuur, vermaak, sport en lekker eten en drinken.

Uitvoeringskader '(Ont)spannend Brabant' en Actieplan 'Duurzaam Toerisme en Recreatie 2006-2007' (Provincie Noord-Brabant)

Binnen het beleidsveld toerisme en recreatie is een keuze gemaakt tussen een aantal thema's. De thema's zijn gestoeld op het Uitvoeringskader '(Ont)spannend Brabant' en Actieplan 'Duurzaam Toerisme en Recreatie 2006-2007'. Brabant kiest voor kwaliteit, innovatie en duurzaamheid.

- innovatie en kwalitatieve verbetering toeristisch-recreatieve producten, zoals op het vlak van cultuurhistorisch toerisme, leisure/binnenstedelijk toerisme;
- professionalisering toeristische sector;
- toeristische promotie (Brabant breed);
- ontwikkeling (vormen van) specifiek duurzaam toerisme;
- stimulering toerisme (incl. agrotourisme) in het landelijke gebied;
- scheppen van voorwaarden voor ontwikkeling van het toeristische bedrijfsleven.

Regionaal beleidskader

In de regio West-Brabant zijn verschillende beleidsplannen op het gebied van cultuur en/of toerisme en recreatie opgesteld. Hieronder volgt een overzicht.

'Regionale beleidsvisie recreatie en toerisme' (Sociaal Economisch Samenwerkingsverband West-Brabant - SES, 2004)

SES West-Brabant heeft zich een aantal specifieke beleidsdoelen gesteld:

- imagoverbetering van recreatieve en toeristische producten in West-Brabant;
- verbetering van de kwaliteit, dienstverlening en onderlinge samenhang van de toeristisch-recreatieve producten in West-Brabant;
- stimulering tot samenwerking in West-Brabant.

Onder het thema 'dagrecreatie' vallende actievoorstellen zijn:

Natuur; consumenten zijn steeds vaker op zoek naar ontspanning en rust in hun vrije tijd. Uit trendonderzoek blijkt dat wanneer zij op zoek zijn naar rust, ze vaak de natuur in trekken. De natuur moet op een verantwoorde manier opengesteld worden en toegankelijk zijn voor recreatie en toerisme. Wel moet worden gewaakt voor vervuiling en overbelasting. Educatie en beleving staan centraal bij ontwikkeling van arrangementen of producten in deze sector.

Cultuur; theaters, musea en bioscopen voorzien voor een belangrijk deel in de hedendaagse cultuuruitingen in West-Brabant. West-Brabant is rijk aan cultuurhistorie; vestingsteden, forten, kastelen, molens, historische binnensteden en andere relictten herinneren aan een rijk verleden. Veel historische elementen zijn echter niet direct in het landschap zichtbaar of zijn zo slecht ontsloten of herkenbaar dat ze daardoor geen recreatief-toeristische waarde hebben. De interesse voor cultuur(historie) groeit; authenticiteit en beleving zijn belangrijke aspecten binnen dit onderdeel van dagrecreatie. Musea dienen ook meer in te spelen op de belevingstrend. Dit kan door middel van edutainment (educatief entertainment). 4 elementen staan hierbij centraal: amusement, leren, ontsnappen aan de werkelijkheid en sfeer scheppen.

De regio moet meer toeristen trekken met bekende thema's als 'Van Gogh' of het vestingverleden. Uit een goede bundeling en afstemming van activiteiten rond deze thema's kan een meerdaags verblijf worden gegenereerd.

Routegebonden recreatie;

de consument wordt steeds kritischer en wil zelf bepalen hoe hij zijn vrije tijd indeelt. De consument bepaalt dan ook zelf welke routes hij kiest en welke afstanden hij aflegt. Het is goed om hier op in te spelen; het fietsroutenetwerk is hier een goed voorbeeld van. Als vervolg op dit succes kunnen ook andere routenetwerken ontwikkeld worden. Dit is ook van belang voor de actieve senioren. Deze groep groeit, ook in West-Brabant, en is vooral actief in de sportieve recreatie zoals fietsen en wandelen. Het is dan ook van belang dat de routegebonden recreatie in West-Brabant uitgebreid wordt.

De doelstelling van de Kamer van Koophandel West-Brabant is het beleidsterrein toerisme en recreatie actief te stimuleren en ondersteunen, zodat het regionale inkomen en de werkgelegenheid in deze sector toenemen en een bijdrage wordt geleverd aan een aantrekkelijke leefomgeving en vestigingsklimaat.

Midden- en Kleinbedrijf (MKB) West-Brabant wil door middel van productontwikkeling toerisme en recreatie in de regio verbeteren. Dit wil ze bereiken door middel van de volgende acties:

- het bevorderen en stimuleren van bos- en natuurontwikkeling;
- het opzetten van land- en tuinbouwexcursies;
- het ontwikkelen van fietsarrangementen;
- het uitbouwen van het vaarrouteplan;
- het ontwikkelen van historische stedenroutes;
- REAP-projecten (REAP= Regionaal Actieprogramma);
- ROP-waterrand; bundeling van lokale en regionale projecten in infrastructuur en (water)recreatie.

Lokaal/gemeentelijk beleidskader

In de huidige beleidsnota's cultuur (1999) en toerisme & recreatie (2000) zijn hoofdbeleidsuitgangspunten opgenomen. Hieronder is aangegeven hoe er aan de uitgangspunten uitvoering is of zal worden gegeven.

Beleidsnota cultuur (1999)

- het bevorderen van de mogelijkheden voor de bevolking om deel te nemen aan passieve en actieve cultuurbeleving;
Door middel van subsidiëring is bijgedragen aan de stimulering van een breed aanbod van verschillende vormen van (amateur) kunstbeoefening. Daarbij is veel aandacht geschonken aan het meer naar buiten treden van verenigingen. Faciliteiten die we als gemeente hierbij kunnen bieden zijn de muziekkiosk (sinds 2001), de Raadzaal en het Trouwkerkje. Ter verfraaiing van de woonwijk zijn er de afgelopen jaren kunstwerken gerealiseerd in de wijken Hooghuis, Klein Sander, Groot Sander/Lage Banken, De Grient en Hoge Neerstraat.

- het streven naar een helder en duidelijk beleid met ruimte voor vernieuwende initiatieven, gericht op kwaliteitsverbetering en maximale participatie en spreiding van het culturele leven;
De doelstellingen van de cultuurnota en beleidsontwikkelingen zijn steeds verwoord in een subsidieprogramma cultuur. Hierin werden per onderdeel de activiteiten en financiële ramingen opgenomen. Voor vernieuwende initiatieven zijn project- en stimuleringsregelingen ontwikkeld.
- het toegankelijk maken van culturele objecten en manifestaties;
Door middel van subsidiëring is een bijdrage geleverd om instellingen de mogelijkheid te bieden zich te presenteren. Voorbeelden hiervan zijn de 2-jaarlijkse CUMEL-manifestatie en het Popeluchtfestival.
- het ontwikkelen en instandhouden van culturele waarden;
De gemeentetoren en het carillon zijn geheel gerenoveerd, het Heemkundig Streekmuseum Jan uten Houte is opgenomen in het Nederlands Museumregister en het Nederlands Drukkerijmuseum is geprivatiseerd door middel van recht van opstal.
- het stimuleren van cultuureducatie;
Een van de beleidsinitiatieven genoemd in de cultuurnota was het bijeenbrengen van culturele instellingen van Etten-Leur met de scholen zowel voortgezet als basis onderwijs. Hiervoor is de cultuurcoördinator aangesteld.
- het instellen van een cultuurraad, die adviserend, stimulerend en initiërend moet zijn;
In 2000 is de Cultuurraad geïnstalleerd (bestaande uit 4 onafhankelijke deskundigen) die het college adviseert bij de beoordeling van culturele initiatieven en projecten waarvoor een financiële bijdrage wordt gevraagd. Het betreft hier de verzoeken voor project- en stimuleringssubsidies met als doel vernieuwende activiteiten te ondersteunen of activiteiten die een meerwaarde hebben ten opzichte van het bestaande culturaanbod in onze gemeente.
- het instellen van een overlegplatform amateursector;
In de cultuurnota was als aanbeveling opgenomen een overlegplatform in te stellen met als doel initiatieven vanuit de instellingen aan de Cultuurraad voor te leggen. Hoewel de meerwaarde werd uitgesproken is er echter niet voldoende initiatief genomen om ook daadwerkelijk zitting te nemen in het platform.
Inmiddels zijn er de laatste jaren wel verschillende andere overlegstructuren opgezet waarin de beoogde doelstellingen van een overlegplatform naar voren komen.
Verder is cultuur als onderdeel opgenomen in de Kerngroep Toerisme, Recreatie en Cultuur (TRC).

Beleidsnota toerisme en recreatie (2000)

- productverbetering;
In de periode 2000-2007 is er wat betreft kwaliteitsverbetering en modernisering van het toeristisch-recreatieve aanbod veel bereikt, zoals:
  - de realisering van een 4-sterren hotel;
  - de uitbreiding van de horecamogelijkheden met de aanleg van het nieuwe centrum;
  - de realisering van een discotheek;
  - de aanleg van de jachthaven, passantenhaven en Westpolderplas.
- vergroten samenhang in aanbod/samenwerking;
Wat betreft vergroten van de samenhang in het aanbod en samenwerking is het volgende bereikt:
  - aanleg van een fietsroutenetwerk; aansluiting van de fietsroutes op een regionaal, provinciaal en internationaal netwerk;

- aanleg van een wandelroutenetwerk in het zuidelijk deel van Etten-Leur; aansluiting op een regionaal netwerk;
- afstemming tussen gemeentelijke afdelingen d.m.v. de oprichting van de interne projectgroep toerisme, recreatie en cultuur;
- overleg tussen gemeente en ondernemers met als doel actiegerichtheid d.m.v. de oprichting van de Kerngroep Toerisme, Recreatie en Cultuur. Een aantal producten en acties die uit dit overleg voortgekomen zijn, zijn: een museafolder, een toeristisch-recreatieve en culturele plattegrond van Etten-Leur, een jaarevenementenkalender en de evenementen- en promotiegids 'Etten-Leur City Guide';
- opzetten van grootschaligere evenementen met een regionale en/of landelijke betekenis en mogelijkheden bekeken van evenementen in het Brabantpark en het centrum. De opening van het nieuwe centrum in augustus 2005 was een groots evenement waaruit een aantal structurele evenementen is voortgekomen, er is een handboek evenementen opgesteld, er zijn voorzieningen in het Brabantpark aangebracht om evenementen plaats te laten vinden, evenementen vinden vaak plaats in het centrum vanwege de sfeer en de kermis en warenmarkt hebben ook hun plek in het centrum gevonden/behouden;
- verbetering van toeristisch-recreatieve bewegwijzering. De bewegwijzering is de afgelopen jaren verbeterd en uitgebreid. In 2009 zal er een nieuw objectbewegwijzeringsysteem aangebracht worden. Dynamische informatiebewegwijzeringsborden met informatie over evenementen zijn in juli 2008 bij de invalswegen geplaatst;
- ontwikkeling van waterrecreatie; in de afgelopen periode zijn de jachthaven, passantenhaven en Westpolderplas aangelegd en deze zijn volop in gebruik;
- versterking van promotie van het toeristisch-recreatieve product Etten-Leur. In dit kader is de verbetering en uitbreiding van de gemeentelijke website te noemen (ook uitbreiding van linken naar andere toeristisch-recreatieve sites), de opzet van een VVV-agentschap in het centrum, de ontwikkeling van een standaard advertentie, de benoeming van de 3 toeristisch-recreatieve speerpunten (Adriaan van Bergen, Vincent van Gogh en Opstijging 1^e gemotoriseerde vliegtuig), de oprichting van het Van Gogh-informatiecentrum, de gezamenlijke promotie van West-Brabant in SES West-Brabant-verband, de deelname aan het tv-programma "Bestemming Nederland" in 2006 en de ontwikkeling van de evenementengids 'Etten-Leur City Guide'.

StructuurvisiePlus

Onderdelen van de StructuurvisiePlus die betrekking hebben op cultuur, toerisme en recreatie zijn de volgende:

- aandacht voor de kwaliteit van het buitengebied en voor uitloopgebieden vanuit het stedelijke gebied naar het buitengebied (creëren van zachte of vloeiende overgangen) en het realiseren van een (ecologische) verbinding tussen het stedelijke groen en het landelijk gebied dan wel dat deze versterkt wordt en er recreatieve routes (wandel- en fietsroutes) zijn of komen;
- de realisering van een golfbaan;
- toekomstvisie Westpolderplas (er dient nadrukkelijk aandacht te zijn voor de natuurfunctie). De Westpolderplas zal een locale functie behouden en samen met het bijbehorende paviljoen een functie kunnen krijgen in een netwerk van routegebonden extensieve recreatie. Meer bebouwing en een grootschalige uitbreiding of verdubbeling van de waterplas verhouden zich niet tot het karakter van het gebied. De speelvoorzieningen rondom de Westpolderplas kunnen echter wel beperkt worden uitgebreid;
- de realisering van een aantal landgoederen (met openstelling);
- ruimte creëren voor beleid, gericht op kwaliteitsverbetering en maximale participatie en spreiding van het culturele leven en het stimuleren van kunsteducatie;

- voortzetting van beleid van plaatsing van kunst in wijken. Ook het plaatsen van kunst op markante punten van de gemeente (bij de entree van de gemeente vanaf de rijksweg en op de rotondes van de Parklaan) dient themagericht te worden voortgezet;
- de bibliotheek zal een lokaal informatiecentrum van Etten-Leur zijn. Samenwerking dient niet alleen te worden gericht op de bibliotheekbranche maar ook op instellingen en organisaties die werkzaam zijn op het terrein van cultuur, informatieoverdracht en welzijn. De bibliotheek wordt gezien als een stedelijke voorziening met de kanttekening dat in het kader van de brede school activiteiten en ondersteuning kunnen worden aangeboden op school/wijkniveau;
- realisatie van het sociaal, cultureel en educatief knooppunt.

2.3 Huidige rol van de adviesorganen

Op het gebied van cultuur, toerisme en recreatie is er een aantal adviesorganen opgezet in Etten-Leur. Hieronder staat beschreven welke adviesorganen er zijn en welke rol ze op dit moment (anno 2008) vervullen.

Interne projectgroep Toerisme, Recreatie en Cultuur

Deze projectgroep is een aantal jaren geleden (als beleidsuitgangspunt uit de Beleidsnota Toerisme en Recreatie, 2000) opgezet en bestaat uit medewerkers van verschillende afdelingen van de gemeente Etten-Leur die op een bepaalde manier betrokken zijn bij cultuur, toerisme en/of recreatie. Het doel van deze interne projectgroep was en is elkaar op de hoogte houden van zaken die m.b.t. cultuur, toerisme en/of recreatie spelen en vanuit de gemeente projecten gezamenlijk op te pakken en/of elkaar te ondersteunen.

Evenementencommissie

Deze commissie bestaat uit vertegenwoordigers van de gemeente, de politie, de brandweer en GHOR (Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen). De belangrijkste taken van de commissie is het bespreken van de stand van zaken van de grootschalige evenementen (m.b.t. vergunningverlening, inzet van diensten en subsidieverstrekking) en het bijhouden van het evenementenoverzicht.

Kerngroep Toerisme, Recreatie en Cultuur

De Kerngroep Toerisme, Recreatie en Cultuur is een groep bestaande uit vertegenwoordigers van toeristische en culturele organisaties (het VVV-agentschap, het UITpunt, de verblijfsrecreatie, de musea, de hotels, CUMEL en Stichting Vincent van Gogh Etten-Leur) en van de gemeente en heeft als doel het imago van het 'toeristisch-recreatief en culturele product Etten-Leur' te versterken (bezoek en verblijf van toeristen en recreanten stimuleren en cultuurparticipatie van zowel de inwoners als de bezoekers van onze gemeente bevorderen).

Cultuurraad

Eén van de doelstellingen van de vorige cultuurnota was het instellen van een cultuurraad, die adviserend, stimulerend en initiërend moet zijn. Op 25 april 2000 is de Cultuurraad geïnstalleerd; een onafhankelijk adviesorgaan. De Cultuurraad bestaat uit 4 leden, die allen beschikken over specifieke culturele deskundigheid, waarbij diversiteit wordt nagestreefd. De taak van de Cultuurraad is het college van burgemeester en wethouders informeren over aanvragen voor project- en stimuleringsubsidies en het hierbij geven van beargumenteerde adviezen. Het betreft hier subsidieverzoeken die een meerwaarde hebben t.o.v. het bestaande culturaanbod.

Stuurgroep Cultuureducatie

De Stuurgroep Cultuureducatie heeft als taak de gezamenlijke belangen op gebied van cultuureducatie te bundelen en om gezamenlijke taken te clusteren. De stuurgroep is samengesteld uit directievertegenwoordigers van de professionele culturele instellingen (Doornbos, St. Frans, Bibliotheek en de Nobelaer), het onderwijs, de gemeentelijke ambtenaar die belast is met cultuureducatie en de cultuurcoördinator.

Commissie Beeldende Kunst in de Wijken (CBKW)

Het kunstbeleid richt zich op de verfraaiing van de woonwijken en omgeving door het plaatsen van kunstwerken. Om dit te realiseren is de Commissie Beeldende Kunst in de Wijken ingesteld om zo alle wijken van Etten-Leur te voorzien van een kunstwerk. De commissie bestaat uit 2 ambtenaren en 2 vaste deskundige leden. Daarnaast kan de commissie per wijk nog worden bijgestaan door een aantal burgerleden per wijk. De commissie is belast met het adviseren van het college bij het maken van een locatiekeuze voor een kunstwerk, het maken van een voorstel aan het college voor één of

meerdere kandidaat kunstenaars, het komen tot een voorstel voor de selectie van één van de door de geselecteerde kunstenaars gemaakte schetsontwerpen voor de betreffende wijk en het tussentijds informeren van de wijkbewoners om de betrokkenheid te vergroten.

3 TRENDS EN ONTWIKKELINGEN

3.1 Trends en ontwikkelingen op het gebied van cultuur, toerisme en recreatie

In deze paragraaf staan verschillende trends, ontwikkelingen en kerncijfers aangegeven die betrekking hebben op cultuur, recreatie en toerisme.

Demografische trends

Vergrijzing (actieve senioren); de vergrijzing gaat gepaard met de opkomst van actieve en koopkrachtige senioren. Deze trend zet zich de komende jaren nog door. De senioren hebben gemiddeld een steeds actiever vrijetijdspatroon.

Toename van één- en tweepersoonshuishoudens; het aantal éénpersoonshuishoudens of alleenstaanden is de afgelopen jaren sterk toegenomen en bedraagt ongeveer 33% van de totale bevolking. Deze groeiende groep heeft een gevarieerd recreatiegedrag. Regelmatig gaan ze er alleen op uit, maar ook in steeds wisselende verbanden met vrienden en familie.

Toename groep 'Nieuwe Nederlanders'; in 2025 zal de allochtone bevolking zijn gegroeid tot 4 miljoen westerse en niet-westerse personen (stijging van 19% naar 23% van de totale bevolking). Het recreatiegedrag van de allochtoon is vooral gericht op de stad, met name de eigen stad.

Toename groep actieve jongeren; jongeren richten zich meer op sport, beweging, spanning en elkaar ontmoeten.

Sociaal-maatschappelijke trends

Meer keus in minder tijd (24-uurs economie); er is een grotere spreiding van de betaalde arbeid. Werkenden zijn meer gaan werken buiten het standaardrooster van 8 tot 5 op de 5 werkdagen. Men werkt over het algemeen langer en men heeft dus minder vrije tijd ter beschikking. Vrije tijd is kostbaar en moet daarom zoveel mogelijk 'opleveren'. Het gevolg hiervan is, is dat men meer doet in minder tijd. Hier tegenover staat dat het aanbod in de vrijetijdsbranche nog steeds toeneemt.

Stijgende mobiliteit; de sociale en geografische mobiliteit nemen toe. Een individu zal in toenemende mate zijn sociale contacten en een deel van zijn identiteit in de vrijetijdsbesteding zoeken en zal de nodige verplaatsingen die daarmee samenhangen voor lief nemen. Men kan zich sneller en makkelijker verplaatsen met verschillende vervoersmiddelen. Tegenwoordig is het vliegtuig erg populair op bestemmingen binnen Europa en nemen buitenlandse vakanties toe.

Privatisering, cocooning; privatisering of cocooning creëert een veilige, warme sfeer in de woonomgeving, een 'safe haven' als tegenwicht tegen een onveilige, anonieme buitenwereld. De populariteit van de pc en de spelcomputer hangen hier mee samen. Vooral de jongere generatie spendeert veel vrije tijd achter de (spel)computer.

Opkomst plattelandsrecreatie/agrotoerisme; agrotoerisme en plattelandsrecreatie staan in Nederland de laatste jaren steeds meer in de belangstelling. Hieronder wordt verstaan "alle vormen van recreatie en toerisme op functionerende boerderijen en tuinderijen".

Branchevervaging, vervlechting; vervlechting wil zeggen dat verschillende sectoren steeds meer samen gaan werken om interessante producten aan te bieden aan de bezoekers. De vrijetijdssector kan vervlechten met bijvoorbeeld de culturele of sportsector. Branchevervaging is hier een gevolg van. Steeds vaker lopen activiteiten van verschillende branches in elkaar over.

Sociaal-culturele trends

Individualisering versus behoefte aan sociaal contact; mensen gaan steeds meer hun eigen weg, ook in hun vrijetijdsgedrag. Door de individualisering nam de vraag naar maatwerk toe. Daarnaast is er een toenemende behoefte aan sociaal contact merkbaar. Gezelligheid met vrienden en familie tijdens vakanties en vrijetijdsbesteding nemen weer in belang toe.

Behoeftte aan spanning en sensatie; de consument heeft een toenemende behoefte aan spanning en sensatie. Pret en avontuur spelen een voorname rol. Pret beperkt zich niet alleen tot stad of pretparken, ook bepaalde natuurgebieden kunnen als pretvoorziening dienst doen.

Behoeftte aan rust; als tegenhanger van de trend van behoefte aan spanning en sensatie speelt de behoefte aan rust en bezinning een belangrijke rol. Om even bij te komen van het drukke leven wordt de natuur opgezocht. Cultuur wordt ook van steeds groter belang bij de keuze van een recreatieactiviteit. Hierbij wordt de echtheid van de beleving steeds belangrijker; alleen maar lezen over de geschiedenis van een stad is niet voldoende, bezoekers willen de historie 'belevén'.

Daling netto vrije tijd; er is sprake van een daling aan netto vrije tijd door een toename van 'verplichte vrijetijdsbestedingen'. Hier wordt onder verstaan 'verplichte' bezoeken aan vrienden en familie, maar bijvoorbeeld ook het lidmaatschap van een sportclub. In de tijd die echt vrij besteed kan worden, wil men zoveel mogelijk in zo kort mogelijke tijd beleven.

Economische trends

Economische ontwikkeling; Nederland heeft te maken met een stagnerende economie. Het gevolg hiervan is dat de bestedingsruimte van huishoudens in zijn algemeenheid steeds meer onder druk is komen te staan. De verwachting bestaat dat de hoogte van de vrijetijdsuitgaven de komende jaren aan de bescheidener portemonnee moet worden aangepast, waardoor er meer gekozen gaat worden voor binnenlandse mogelijkheden. De druk op de recreatieruimte zal hierdoor toenemen; voor de recreatiesector liggen hier goede kansen.

Toename tweeverdieners; tegenover de gevolgen van de stagnerende economie staat de ontwikkeling van het toenemende aantal tweeverdieners. Als gevolg hiervan stijgt het huishoudinkomen; dit biedt kansen voor de recreatiesector.

Kerncijfers nationaal

Door het Centraal Bureau voor Statistiek worden jaarlijks onderzoeken gedaan naar recreatie en toerisme binnen Nederland. Ook worden door andere bureaus (Vereniging van recreatieondernemers Nederland - RECRON, Continue Vrijtijdsonderzoek CVTO, Stichting Recreatie) onderzoeken gedaan; de kerncijfers in deze paragraaf zijn hieraan ontleend.

Nederlanders ondernemen op jaarbasis ongeveer 4,6 miljard vrijetijdsactiviteiten buitenshuis. Per Nederlander komt dit neer op bijna 300 vrijetijdsactiviteiten per jaar oftewel 5 à 6 activiteiten per week. In 2000 heeft een Nederlander gemiddeld 44,8 uur per week aan vrije tijd. Dit aantal uren is gedaald wanneer er gekeken wordt naar 1995 (47,3 uur), 1990 (47,2 uur) en 1985 (49 uur).

Volgens het CVTO is de top 10 van vrijetijdsactiviteiten als volgt ingedeeld:

Activiteit	Procenten
1. Recreatief winkelen	20%
2. Buitenrecreatie	20%
3. Sporten	16%
4. Uitgaan	12%
5. Hobby-, verenigingsactiviteiten en cursussen	11%
6. Bezoek attracties	6%
7. Waterrecreatie en –sport	4%
8. Cultuur	3%
9. Bezoek evenementen	3%
10. Wellness/beauty/ontspanning	2%

Enkele indicaties van de bestedingen in de vrijetijdsindustrie op landelijk niveau zijn:

- in de periode april 2004 - maart 2005 is er € 77 miljard uitgegeven aan vrijetijdsactiviteiten (dit betekent gemiddeld bijna € 17,- per persoon per activiteit);
- de totale bestedingen aan 'vrije tijd' per huishouden per jaar bedragen tussen de € 4.000,- en € 6.000,-;
- huishoudens besteden gemiddeld 25% van het huishoudelijke budget aan vrijetijdsbesteding;
- een bezoeker aan een evenement geeft gemiddeld € 35,- uit in de stad van het evenement.

Kerncijfers Noord-Brabant

Uit de Toeristische Trendrapportage 2006/07 (Kenniscentrum Toerisme & Recreatie, juni 2007) blijkt dat er in Noord-Brabant op jaarbasis 618 miljoen vrijetijdsactiviteiten ondernomen worden. Evenals elders in Nederland is in Brabant recreatief winkelen (funshoppen) de populairste vrijetijdsactiviteit. Bij maar liefst één op de vijf uitstapjes wordt gewinkeld voor het plezier. Dit kan plaatsvinden in de binnensteden, in wijkcentra, op de markt, op de woonboulevard of in het tuincentrum.

Activiteit	Aantal (x mln)
1. Recreatief winkelen (funshoppen)	130
2. Buitenrecreatie	116
3. Sporten	102
4. Uitgaan	78
5. Hobby-, verenigingsactiviteiten en cursussen	67
6. Bezoek attracties	43
7. Waterrecreatie en –sport	23
8. Cultuur	15
9. Bezoek evenementen	15
10. Wellness/beauty/ontspanning	12

Buitenrecreatie is nummer twee op de lijst van vrijetijdsactiviteiten in Brabant. Hierbij scoren fietsen en wandelen hoog.

Kerncijfers West-Brabant

In december 2007 is door ZKA Consultants & Planners in opdracht van het Brabants Bureau voor Toerisme en de vijf Brabantse regio's (West-Brabant, Midden-Brabant, Meierij, Noordoost-Brabant en Zuidoost-Brabant) een onderzoek uitgevoerd naar de economische betekenis van toerisme en vrije tijd van de 5 Brabantse regio's (zie bijlage 6; Factsheet West-Brabant). Uit dit onderzoek bleek dat er aan toerisme en vrijetijdsbesteding in West-Brabant 3,6 miljard euro per jaar wordt besteed. West-Brabant heeft hiermee de hoogste bestedingen in vergelijking met de andere 4 Brabantse regio's. Verklaring hiervoor is dat West-Brabant van de regio's qua oppervlak de grootste en qua aantal gemeenten en inwoners de op één na grootste regio is. West-Brabant scoort relatief sterk in watersport, seizoensrecreatieve overnachtingen op campings en in bungalows en winkelen. West-Brabant scoort relatief zwak in wellness, attractiebezoek en inkomende toeristische overnachtingen in hotels. Gezien het karakter van de regio liggen de kansen voor West-Brabant vooral op het gebied van uitbouw van stedelijke vormen van dagtoerisme (winkelen, evenementen, uitgaan e.d.) en upgrading van het verblijfstoerisme op campings.

Uit het onderzoek bleek verder dat er in West-Brabant 30.510 personen in de toeristische en vrijetijdssector werken en dat de sector 11.290 indirecte banen genereert (dagtoerisme levert de meeste werkgelegenheid op).

Kerncijfers Etten-Leur

In mei 2006 heeft A. Smulders (studente NHTV Breda) een onderzoek uitgevoerd naar dagrecreatie in Etten-Leur. Het totale aantal dagrecreanten in Etten-Leur wordt geschat op 276.450 personen per jaar. De belangrijkste redenen van dagrecreatie in Etten-Leur zijn:

Redenen dagrecreatie in Etten-Leur	Procenten
1. Mooi centrum	27,9%
2. Parkeergarage en bereikbaarheid	14,2%
3. Natuur en sportieve recreatie	13,8%
4. Voorzieningen	12,9%
5. Evenementen	11,4%
6. Horeca-aanbod	10,6%
7. Anders (dichtbij, familiebezoek)	6,7%
8. Cultuur	2,4%

Winkelhart

Het Winkelhart wordt gemiddeld één of meerdere keren per week bezocht: 49% van de ondervraagden bezoekt het Winkelhart meerdere keren per week. Vooral bij de senioren is een bezoek aan het Winkelhart populair. De grootste groep (36,4%) van de ondervraagden besteedt bij een bezoek gemiddeld € 20,- tot € 40,-.

Musea

78% van de ondervraagden bezoekt nooit een museum in Etten-Leur en 17% bezoekt eens per jaar een museum. Deze groep bestaat voor een groot gedeelte uit senioren.

Plattelandsrecreatie

Ruim 60% van de ondervraagden heeft nog nooit gebruik gemaakt van de mogelijkheden, 28,7% een enkele keer en 10,6% meerdere keren.

Evenementen

Bijna 60% van de ondervraagden bezoekt meerdere keren per jaar een evenement in Etten-Leur. Hierbij zijn muziekevenementen en activiteiten in en rondom het Winkelhart het meest bezocht. Ook sportieve evenementen worden redelijk vaak bezocht. Culturele evenementen scoren het laagst.

Bij kerncijfers over cultuur in Etten-Leur nemen de cijfers over de partners van het toekomstig Sociaal Cultureel Educatief Knooppunt een belangrijke plaats in. Het totale aantal betalende bezoekers (betreft alleen bezoekers van professionele voorstellingen) van de Nobelaer bedroeg 32.821 in 2005 (LAGroup, 'Nadere analyse theater en publieksservice Knooppunt Etten-Leur', december 2007). Het bereik van Sint Frans bedraagt 13.604 personen. Het aantal leden van de Bibliotheek Etten-Leur bedroeg in 2006 9.855 (Bibliotheek Etten-Leur, 'Rapport Positionering Bibliotheek Etten-Leur', november 2007).

Vergelijking kerncijfers Etten-Leur met kerncijfers Noord-Brabant

De cijfers van Etten-Leur zijn vergeleken met de cijfers van Noord-Brabant en er zijn een aantal overeenkomsten geconstateerd. Recreatief winkelen staat zowel in Noord-Brabant als in Etten-Leur op nummer één. De gemiddelde besteding ligt in Noord-Brabant op € 31,- bij een winkeluitstapje; in Etten-Leur besteedt de grootste groep tussen de € 20,- en € 40,-. Ook sportieve recreatie is in Etten-Leur populair (m.n. fietsen, wandelen en zwemmen). Verschillen zijn dat in Noord-Brabant het bezoek aan evenementen op een negende plaats staat van ondernomen vrijetijdsactiviteiten, terwijl het in Etten-Leur een vijfde plaats inneemt. Cultuur is in Etten-Leur het minst populair; in Noord-Brabant staat cultuur boven evenementen.

3.2 Analyse van de doelgroepen

In het in mei 2006 door A. Smulders uitgevoerde onderzoek naar dagrecreatie in Etten-Leur kwam naar voren dat het totale aantal dagrecreanten in Etten-Leur wordt geschat op 276.450 personen per jaar. De meeste bezoekers komen voor recreatief winkelen. Evenementen zijn ook geliefd in Etten-Leur; deze komen wat betreft het aantal bezoekers op de tweede plaats. Ook sportieve recreatie wordt vaak beoefend.

De bezoekers zijn onder te verdelen in de verschillende soorten dagrecreatie die ze beoefenen:

- *sportieve recreatie*; een belangrijke doelgroep in sportieve recreatie zijn de senioren. Er wordt veel gefietst en gewandeld in Etten-Leur;

- *cultuur*; bezoekers van de musea komen over het algemeen uit de regio (Noord-Brabant). Voor deze sector zijn senioren, scholen en verenigingen belangrijke doelgroepen;
- *plattelandsrecreatie*; hier zijn actieve senioren en gezinnen met jonge kinderen belangrijke doelgroepen. Verder worden er vaak activiteiten ondernomen door groepen, families en bedrijven;
- *evenementen*; er worden voor bijna alle doelgroepen evenementen georganiseerd;
- *overige recreatie*; hier valt ook recreatief winkelen onder. Dit wordt door alle doelgroepen beoefend;
- *verblijfsrecreatie*; de hotels en boerderijcampings bieden goede faciliteiten. De bezoekers die overnachten, betreft vaak fietsgroepen, mensen die hier voor een bepaalde periode aan het werk zijn of mensen die een weekendje in Etten-Leur vertoeven. Ook de zakelijke markt wordt vooral door het Trivium Hotel goed aangesproken.

Er zijn weinig tot geen gegevens bekend over bezoekers van evenementen. Ook over soorten bezoekers van de evenementen is niets bekend; bepaalde evenementen zijn voor specifieke doelgroepen zoals Dance Park (jongeren) en Speelstad (jonge gezinnen), maar andere evenementen spreken meerdere doelgroepen aan zoals Smartlappenfestival en Havenfeesten. Het grootste deel van de recreatieve bezoekers van Etten-Leur bestaat dus uit (actieve) senioren, jonge gezinnen en scholen en verenigingen uit de regio. De hotels ontvangen met name zakelijke bezoekers die voor zaken in Etten-Leur of omgeving moeten zijn. De eigen inwoners van Etten-Leur spelen een belangrijke rol bij de verschillende doelgroepen, zeker als het gaat om recreatief winkelen, bezoek van evenementen, cultuurbeleving en sportieve recreatie.

4 SWOT-ANALYSE

4.1 Analyse van de uitkomsten interactief proces

Onderzoek naar dagrecreatie

De belangrijkste uitkomsten van het onderzoek naar dagrecreatie (dat in 2006 is uitgevoerd door A. Smulders) zijn:

Sportieve recreatie

- een belangrijke doelgroep in de sportieve recreatie zijn de senioren;
- er wordt veel gefietst en gewandeld in Etten-Leur;
- de kaarten voor het fietsroutenetwerk, die via het VVV agentschap te verkrijgen zijn, zijn erg populair;
- er kunnen meer wandelingen gerealiseerd worden; deze wandelingen moeten 'speciaal' zijn;
- de drie speerpunten die de gemeente Etten-Leur opgesteld heeft, komen te weinig naar voren en kunnen verwerkt worden in de wandelingen;
- er is een groot aanbod van activiteiten voor een brede doelgroep.

Cultuur (dit betreft alleen onderzoek naar museabezoek)

- bezoekers van de verschillende musea komen over het algemeen uit de regio. Hiermee wordt Noord-Brabant bedoeld met Etten-Leur als grootste groep. Ook uit de omliggende dorpen komen redelijk veel bezoekers;
- ook in deze sector zijn de senioren belangrijk. Scholen en clubs brengen ook vaak een bezoek aan de verschillende musea;
- over het algemeen kan gezegd worden dat er een lichte terugloop in het museumbezoek is;
- wat een knelpunt is voor de verschillende musea zijn de openingstijden. De meeste musea zijn geopend op afspraak en/of maar enkele (mid)dagen per week. De musea zelf willen graag vaker open zijn, maar dit is lastig in verband met kosten en/of vrijwilligers;
- een combinatie van verschillende onderdelen van de dagrecreatie kan positief zijn voor de cultuur van Etten-Leur, voornamelijk de musea.

Plattelandsrecreatie

- plattelandsrecreatie is in opkomst. Bij alle dagrecreatiebedrijven in het buitengebied wordt dit opgemerkt;
- het aanbod op het platteland is divers. Wel is er bij deze bedrijven vaak sprake van seizoenstoerisme; in de winter zijn de meeste bedrijven gesloten;
- ook hier zijn de actieve senioren en gezinnen met jonge kinderen belangrijke doelgroepen. Verder worden vaak activiteiten ondernomen door groepen, families en bedrijven;
- veel activiteiten bij deze bedrijven zijn weersafhankelijk wat niet altijd positief uitpakt voor de bezoekersaantallen;
- het is belangrijk dat het bedrijf enthousiasme uitstraalt. Bezoekers willen graag persoonlijk en gastvrij ontvangen worden.

Verblijfsrecreatie

- er zijn veel mogelijkheden om te overnachten in Etten-Leur. De hotels en boerderijcampings bieden goede faciliteiten. Wel zijn de Menmoerhoeve en Bellehoeve (boerderijcampings) in de winter gesloten;

- volgens de aanbieders is er voldoende aanbod voor verblijfsrecreatie op het platteland (hetgeen lijnt met de StructuurvisiePlus);
- ook de zakelijke markt wordt aangesproken in Etten-Leur. Vaak hebben (zakelijke) toeristen die verblijven in het Trivium hotel redelijk hoge bestedingsmogelijkheden;
- de bezoekers die overnachten in hotel Het Witte Paard en Huis ten Bosch zijn vaak fietsgroepen, mensen die hier voor een bepaalde periode aan het werk zijn of mensen die een weekendje in Etten-Leur vertoeven.

Evenementen

- er zijn tal van aansprekende evenementen in Etten-Leur. Het is belangrijk dat deze evenementen hoog gehouden worden door de gemeente;
- evenementen zijn erg belangrijk voor een stad. Niet alleen voor de bezoekers die hier naar toe getrokken worden maar ook voor de naamsbekendheid en het imago van de stad;
- er zouden meer evenementen gerealiseerd moeten worden voor een breder publiek, zodat alle doelgroepen aangesproken worden. Dat is momenteel nog niet altijd het geval.

Overige recreatie

- onder overige recreatie valt voor Etten-Leur het recreatief winkelen. Het nieuwe winkelhart wordt door bijna alle dagrecreatieaanbieders positief bevonden voor Etten-Leur. Etten-Leur is attractiever geworden en de parkeermogelijkheden zijn erg goed. Ook het winkelaanbod is erg divers en de winkels liggen op korte afstand van elkaar;
- een nadeel van het nieuwe winkelhart: mensen worden meer naar het centrum getrokken en bezoeken minder musea. In plaats van op zondag naar een museum te gaan gaat men op koopzondag naar het centrum.

Informatievoorziening

- het UITpunt is populair bij bezoekers en bewoners van Etten-Leur. Ook het VVV-agentschap is niet meer weg te denken. Wat men jammer vindt, is dat de twee voorzieningen op verschillende locaties liggen. Men weet vaak het verschil niet goed tussen het VVV agentschap en het UITpunt;
- de informatiepunten worden als positief beschouwd door de dagrecreatiebedrijven;
- het UITpunt krijgt circa 3.000 passanten (van de bibliotheek) en circa 2.000 bezoekers per jaar en de website van het UITpunt wordt door ongeveer 100.000 unieke bezoekers per jaar bezocht.

Interactieve startbijeenkomst 6 februari 2007

Op 6 februari 2007 is er door de gemeente een interactieve startbijeenkomst t.b.v. deze integrale beleidsnota cultuur, toerisme en recreatie georganiseerd. Alle organisaties en personen die met cultuur, toerisme en recreatie in Etten-Leur te maken hebben en de leden van de gemeenteraad waren uitgenodigd om over een aantal stellingen te discussiëren. De belangrijkste uitkomsten van deze bijeenkomst zijn:

Subsidiëring

- bij subsidiëring van activiteiten/evenementen dient de gemeente concrete voorwaarden/objectieve criteria op te stellen om willekeur te voorkomen;
- de gemeente dient te faciliteren wanneer een activiteit promotionele waarde voor Etten-Leur heeft;
- de gemeente dient zorg te dragen voor continuïteit bij subsidiëring;
- de gemeente dient tevens zorg te dragen voor tijdige vergunningverlening.

Cultuureducatie

- de gemeente moet een marktplaatsfunctie voor cultuureducatie hebben; het aanbod richting scholen dient helder gemaakt te worden;
- provincie is belangrijke partner;
- de gemeente is verantwoordelijk voor behoud van eigen cultuur;
- de gemeente moet stimuleren en eigen initiatieven op het gebied van cultuureducatie ontplooiën.

Evenementen

- er zijn in Etten-Leur te weinig evenementen met echt promotionele waarde en regionale aantrekkingskracht;
- er zou meer aangehaakt moeten worden bij landelijke evenementen;
- samenwerking en afstemming dienen gestimuleerd te worden; dit zou een duidelijke meerwaarde opleveren;
- de gemeente dient duidelijk te maken waar het beleid op gericht is (welke doelgroepen, lokale en/of regionale en landelijke uitstraling etc.);
- er is behoefte aan een informatiegids/overzicht van de evenementen en activiteiten.

Organisatiestructuur

- de overlegvormen tussen gemeente en externen op het gebied van cultuur, toerisme en recreatie zijn onbekend en weinig transparant;
- de gemeente dient het voortouw te nemen voor samenwerking;
- 1 orgaan instellen dat als klankbord van en adviesorgaan naar gemeente kan fungeren.

Evenementenhandboek en evenementenbeleid

- het evenementenhandboek is voor een gedeelte van de aanwezigen onbekend;
- in het handboek ontbreekt een evenementenbeleid/visie;
- er dient bijzondere aandacht te zijn voor parkeerbeleid en verkeersregulering bij evenementen;
- er dient aandacht te zijn voor onderlinge afstemming wat betreft data en inhoud van evenementen;
- initiatieven worden tegengewerkt door vele regels en hoge kosten. Dit bevordert het enthousiasme niet en weerhoudt sommigen ervan een evenement te organiseren.

Informatievoorziening (UITpunt, VVV-agentschap en gemeente)

- bereikbaarheid van VVV-agentschap is onvoldoende;
- voorstel is VVV-agentschap met andere voorzieningen zoals het UITpunt te combineren;
- Etten-Leur moet meer gepromoot worden;
- er is gebrek aan samenwerking tussen de voorzieningen en aan uitstraling;
- digitale informatievoorziening voldoet prima, maar fysieke informatievoorziening moet verbeterd worden.

Rol van de gemeente

- stimuleren van samenwerking binnen de gemeente en met andere gemeenten (omdat Etten-Leur het niet alleen kan);
- faciliterend;
- subsidiërend;
- zorgen voor continuïteit;
- zorgen voor diversiteit.

Speerpunten

- promoten van historisch erfgoed;
- ontwikkelen van een website in meerdere talen;
- cultuureducatie;
- meer aandacht voor jongeren.

4.2 Analyse van sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen

Een SWOT-analyse staat voor een analyse bestaande uit Strengths (sterktes), Weaknesses (zwaktes), Opportunities (kansen) en Threats (bedreigingen). Dit is een bruikbaar hulpmiddel om een duidelijk overzicht te geven van de actuele situatie van een onderzoekgebied, in dit geval Etten-Leur. Deze SWOT-analyse is gebaseerd op de resultaten van het interactief proces en de trends en ontwikkelingen.

Sterktes

Ligging van Etten-Leur aan de A58 (Breda, Zeeland, Antwerpen en Rotterdam goed bereikbaar)
Bereikbaarheid van het centrum
Parkeergelegenheid in het centrum: ondergrondse parkeergarage met 1.000 plaatsen beschikbaar
Winkelhart met ruim aanbod van meer dan 200 winkels en tal van horecavoorzieningen
Grote variatie in winkelaanbod
Aanwezigheid van mooie natuurgebieden, afwisseling van polders en bossen
De aanwezigheid van een consistente lange termijnvisie in de vorm van StructuurvisiePlus
Ruim aanbod cultuurhistorie (Vincent van Gogh, eerste vliegtuig opstijging in Nederland, Adriaan van Bergen, vijf musea, Markt, monumenten etc.)
Gevarieerd aanbod plattelandsrecreatie (fietsroutes o.a. Fiets de Rith, verblijfsrecreatie, boerengolf, huifkartochten, ijsboerderij, kaasboerderij)
Jachthaven en passantenhaven (aansluiting op de Vaarroute West-Brabant)
Aanbod van evenementen voor verschillende doelgroepen
Aanwezigheid van culturele organisaties zoals CUMEL en POPEL
Gestage autonome bevolkingsgroei
Actieve houding gemeente ten opzichte van toerisme, recreatie en cultuur met budgetten/subsidies voor bevordering toerisme en recreatie, cultuur, sport en evenementen/stadspromotie
Aansluiting op regionaal en internationaal fietsroutenetwerk en thema fiets- en wandelroutes (erg gewild bij inwoners en bezoekers)
Ruim aanbod van verblijfsaccommodaties (3 hotels en 2 boerderijcampings)
Aanwezigheid van 'belangengroepen' zoals Kerngroep Toerisme, Recreatie en Cultuur, Stichting Winkelhart Etten-Leur, Stichting Horeca Leur, Stichting HACEL, Stuurgroep Cultuureducatie, Cultuurraad, MKB en Koninklijke Horeca Nederland (KHN) afdeling Etten-Leur
Uitgebreide toeristisch-recreatieve en culturele informatievoorziening: VVV-agentschap, UITpunt en Van Gogh-informatiecentrum
Aansluiting op wandelroutenetwerk in zuidelijk deel West-Brabant
Breed aanbod van voorzieningen op het gebied van cultuur (amateurkunstverenigingen en de professionele instellingen: St. Frans, Nobelaer, bibliotheek en Doornbos)
Aanwezigheid van een discotheek
Keuze in gemeentelijk beleid voor 3 speerpunten op het gebied van toerisme en recreatie: Adriaan van Bergen, Vincent van Gogh en 1 ^e gemotoriseerde vlucht

Deelname in promotie van West-Brabant via SES West-Brabant
--

Zwaktes

Arrangementsontwikkeling bij VVV-agentschap is (nog) niet goed op gang gekomen
Beperkte openingstijden en toegankelijkheid musea inclusief weinig regionale samenwerking
Nog te weinig concrete acties uit opgestelde speerpunten (Adriaan van Bergen, Vincent van Gogh en 1 ^e gemotoriseerde vlucht)
Het ontbreken van een visie op evenementenbeleid
Het ontbreken van een eenduidig subsidiebeleid met duidelijke richtlijnen/beleidsregels
Er wordt te weinig aangehaakt op landelijke evenementen/themadagen
De huidige overlegstructuren op gebied van cultuur, toerisme en recreatie zijn onvoldoende zichtbaar/onoverzichtelijk
Er is objectbewegwijzering voor culturele en toeristisch-recreatieve voorzieningen, maar deze is niet altijd duidelijk
De informatievoorziening (m.n. VVV-agentschap) is moeilijk te vinden

Kansen

Ontspanning en rust zijn belangrijk voor consument (natuur); kansen voor plattelandsrecreatie, natuur- en milieu-educatie en routerecreatie
Routegebonden recreatie is trend; kans voor o.a. uitbreiding wandelroutenetwerk door heel Etten-Leur
Mensen nemen vaker korte vakanties in het voor- en naseizoen
Beleving en entertainment staan centraal bij recreatie
Perspectief van 50.000 inwoners in 2020-2025; draagvlak voor voorzieningen
Ontwikkeling leisure complex Trivium (multifunctionele zwemaccommodatie, bowlingcentrum, sportzalen, aan horeca en leisure gerelateerde winkelformules en The Arctic – sneeuw- en ijsbeleving)
Opkomst extensieve recreatie (recreatie in buitengebied)
Groei van de doelgroep actieve senioren met een redelijk bestedingspatroon en veel vrije tijd
Gebruik van 'edutainment'; kans voor musea
Recreatief winkelen neemt zowel in Nederland als Noord-Brabant de 1 ^e plaats van vrijetijdsactiviteiten in
Buitenrecreatie neemt zowel in Nederland als Noord-Brabant de 2 ^e plaats van vrijetijdsactiviteiten in (wandelen en fietsen scoren het hoogst)
Ontwikkeling sociaal, cultureel & educatief knooppunt (samenwerking tussen amateur- en professionele instellingen)
Ontwikkeling van helder subsidiebeleid ter ondersteuning van culturele en toeristisch-recreatieve activiteiten
Ontwikkeling van helder evenementenbeleid
Ontwikkeling van evenementen rondom de 3 speerpunten
Meeliften met landelijke evenementen om Etten-Leur beter op de kaart te zetten
Realiseren van een integraal bewegwijzeringssysteem (incl. objectbewegwijzering)
Ontwikkeling van een bioscoop
Een betere bereikbare expositieruimte voor individuele en georganiseerd lokale (amateur) kunstenaars; wordt meegenomen in ontwikkeling van het knooppunt

Realisering van een 9-holes golfbaan
Ontwikkeling van landgoederen (verhoogde aantrekkelijkheid buitengebied, publieke openstelling t.b.v. met name wandelaars)
Verdere ontwikkeling van evenementengids 'Etten-Leur City Guide'

Bedreigingen

Het aantal uren vrije tijd van een Nederlander daalt terwijl aanbod in vrije tijd stijgt
Etten-Leur is omringd door grote steden (Breda, Roosendaal en Antwerpen) met grote aantrekkingskracht
Consument wordt kritischer en bepaalt zelf hoe de vrije tijd ingedeeld wordt
Goedkope buitenlandse vakanties en toename mobiliteit
Veel activiteiten zijn weersafhankelijk; weinig overdekte accommodaties om te recreëren
Populariteit van PC en spelcomputer wat leidt tot 'cocooning' (meer binnenhuis activiteiten)
Vrijwilligers zijn steeds moeilijker te vinden of hebben meer eisen
Verschillende soorten subsidiëring
Door aanwezigheid van bacteriën, veroorzaakt door overlast vogels, aantasting van zwemwaterkwaliteit van de Westpolderplas
Door het ontbreken van evenementenbeleid geen eenduidig beleid op het gebied van het wel of niet doorberekenen van kosten bij evenementen
De toename van de druk op de openbare ruimte versus het beheer en onderhoud van de groenvoorziening
Versnippering; steeds meer stichtingen die dezelfde doelen hebben
Het zoeken naar sponsors voor evenementen en producten wordt steeds lastiger omdat steeds dezelfde bedrijven benaderd worden
Hoeveelheid evenementen die in het centrum plaatsvinden; mogelijke overlast voor omwonenden

4.3 Conclusies interactief proces en SWOT-analyse

Uit het interactief proces (onderzoek dagrecreatie en startbijeenkomst) en de SWOT-analyse worden de volgende conclusies getrokken:

- Etten-Leur heeft redelijk veel sterke punten waarvan het nieuwe winkelhart, de bereikbaarheid en parkeervoorziening in het centrum en het afwisselende buitengebied met mooie natuurgebieden de belangrijkste zijn;
- de belangrijkste zwakke punten van Etten-Leur zijn: weinig tot geen arrangementenontwikkeling, het onzichtbaar zijn van overlegstructuren en het ontbreken van evenementenbeleid;
- Etten-Leur heeft belangrijke kansen namelijk dat recreatief winkelen vrijetijdsbesteding nummer één is en buitenrecreatie nummer twee. Daarnaast zijn de ontwikkelingen van het Trivium leisure complex en het sociaal cultureel educatief knooppunt kansen waar wat betreft promotie ook op ingezet zou moeten worden;
- groei van de groep actieve senioren; een belangrijke doelgroep voor Etten-Leur;
- wat betreft bedreigingen kan vermeld worden dat bij het aanbod rekening gehouden moet worden met het feit dat het aantal uren vrije tijd daalt, de consument steeds kritischer wordt en vrijwilligers steeds moeilijker te vinden zijn;
- Etten-Leur heeft een ruim aanbod van cultuurhistorie en hier zal door middel van de speerpunten meer mee gedaan moeten worden;

- er is een herijking van de gemeentelijke subsidieverstrekking nodig, aangezien er op dit moment geen eenduidig beleid is;
- de werking en bereikbaarheid van de informatievoorzieningen (VVV, UITpunt en Van Gogh-informatiecentrum) dienen nader bekeken te worden om zo efficiënt en duidelijk mogelijk informatie te verschaffen;
- mogelijkheden van de musea dienen bekeken te worden om het teruglopende museumbezoek terug te dringen;
- de ontwikkeling van het sociaal cultureel educatief knooppunt is een kans vooral voor de amateurverenigingen en de lokale kunstenaars;
- Etten-Leur heeft behoefte aan een marktplaatsfunctie voor cultuureducatie;
- routerecreatie (fietsen en wandelen) is een trend; kans die benut moet worden met o.a. verdere uitbreiding van het wandelroutenetwerk;
- Etten-Leur heeft behoefte aan de ontwikkeling van arrangementen; het combineren van het cultuurhistorische erfgoed met activiteiten wordt als een kans beschouwd.

5 VISIE- / BELEIDSBEPALING 2009-2012

5.1 Visie en doelstellingen cultureel en toeristisch-recreatief beleid

Bij het ontwikkelen van een beleidsnota voor cultuur, toerisme en recreatie achten wij het logisch dat er zoveel mogelijk aansluiting wordt gezocht bij de doelstellingen van het rijk en van de provincie. Maar wel specifiek toegepast op de situatie in Etten-Leur! Daarom wordt in deze paragraaf eerst de visie (=hoofddoelstelling) van de gemeente Etten-Leur op het gebied van cultuur, toerisme en recreatie geformuleerd en daaruit voortvloeiend de specifieke doelstellingen voor cultuur, toerisme/recreatie en evenementen.

Visie cultureel en toeristisch-recreatief beleid gemeente Etten-Leur:

Het bevorderen dat zoveel mogelijk inwoners en bezoekers van de gemeente Etten-Leur op een laagdrempelige manier cultuur beleven en hun vrije tijd besteden in Etten-Leur en het bevorderen dat zoveel mogelijk bezoekers naar Etten-Leur komen.

Doelstelling cultuur:

De culturele voorzieningen en het culturele erfgoed behouden en kwalitatief verbeteren, de beleving van cultuur voor alle inwoners en bezoekers van Etten-Leur zo laagdrempelig mogelijk maken en daarbij minimaal behoud van bezoekers- en ledenaantallen van de partners van het SCEK (de nieuwe Nobelaer).

Doelstelling cultuureducatie:

Inwoners van Etten-Leur al op jeugdige leeftijd laagdrempelig kennis laten maken met cultuureducatie doordat afstemming van vraag en aanbod van cultuureducatie in de breedste zin van het woord gewaarborgd is.

Doelstelling toerisme/recreatie:

De voorzieningen voor toeristen en recreanten behouden en kwalitatief verbeteren en Etten-Leur promoten om zo het aantal toeristen en dagrecreanten dat Etten-Leur een bezoek brengt te verhogen met 5% in de periode tot 2013 en de verblijfsduur van deze toeristen te verlengen.

Doelstelling evenementen:

Behoud van de huidige evenementen en waar mogelijk versterken en hierbij balans tussen bruisende gemeente en voorkomen van overlast nastreven. Verder het genereren van bezoekersgegevens van evenementen om monitoring mogelijk te maken.

5.2 Ontwikkeling van cultureel en toeristisch-recreatief beleid

Korte termijn (2009-2012)

In het lokaal/gemeentelijk beleidskader zijn de huidige beleidsnota's voor cultuur en toerisme & recreatie en de StructuurvisiePlus opgenomen. Aan de hoofduitgangspunten in de huidige beleidsnota's is voor een groot deel uitvoering gegeven. Voor actualisering van beide beleidsnota's vormen het Programma-akkoord 2006-2010, het Collegeprogramma voor beleidsontwikkeling en de conclusies uit het interactieve proces en de SWOT-analyse de basis. In onderstaande tabel staan de beleidsdoelen op het gebied van cultuur, toerisme en recreatie vermeld met daarbij de aanbevelingen voor een nieuw te ontwikkelen beleid. Ter uitvoering van de StructuurvisiePlus worden binnen de periode tot en met 2012 naar verwachting een golfbaan,

het project Groene Schakel (natuur- en landschapsproject tevens recreatief uitloopgebied) en één of enkele landgoederen gerealiseerd.

Beleidsdoelen uit interactief proces, SWOT-analyse, Programma-akkoord en Collegeprogramma	Aanbevelingen nieuw beleid
Evaluatie huidige cultuurnota en opstellen nieuwe nota	De cultuurnota wordt door middel van deze integrale beleidsnota cultuur, toerisme en recreatie geëvalueerd en vernieuwd.
Het realiseren van een sociaal-cultureel en educatief centrum op Etten-Leurse maat en schaal; kansen voor amateurverenigingen en lokale kunstenaars creëren	30 juni 2008 is een definitief besluit door de raad genomen over de invulling van het sociaal-cultureel en educatief knooppunt (de nieuwe Nobelaer).
Er is behoefte aan een marktplaatsfunctie voor cultuureducatie: bezien of er structureel bijdragen kunnen worden geleverd aan het opleiden en aanstellen van een cultuurcoördinator in het primair onderwijs, en als noodzakelijke schakel in een brede culturele infrastructuur	1 maart 2008 is een cultuurcoördinator gestart : zij heeft de taak om vraag (onderwijs en inwoners) en aanbod (amateur- en professionele instellingen) op het gebied van cultuureducatie op elkaar af te stemmen. Op 4 november 2008 is het plan van aanpak door de raad vastgesteld. In het plan wordt o.a. een nieuwe overlegstructuur voor het primair onderwijs, voortgezet onderwijs en de aanbieders voorgesteld.
Er ontbreekt eenduidig beleid wat betreft subsidies; op basis van een nieuwe cultuurnota een nieuwe subsidienota opstellen	Nieuw subsidiebeleid maakt onderdeel uit van deze integrale beleidsnota cultuur, toerisme en recreatie (zie paragraaf 5.3.2).
Om teruglopend museumbezoek terug te dringen: aanmoedigen van regionale samenwerking tussen musea, met als doel te kijken naar efficiëntere en effectievere werkwijze	In oktober 2007 is er gestart met overleg tussen de gemeente en de 5 musea in Etten-Leur. Dit overleg zal jaarlijks plaatsvinden. Ook regionaal overleg dient opgestart te worden.
Een meer actieve, inspirerende en meer zichtbare rol van de Cultuurraad ontwikkelen	Rol van de Cultuurraad in de toekomst is opgenomen in deze integrale beleidsnota cultuur, toerisme en recreatie (zie paragraaf 5.6).
Betere en bereikbare expositieruimten voor individuele en georganiseerde lokale (amateur) kunstenaars	Wordt meegenomen in de invulling van het sociaal-cultureel en educatief knooppunt.
Een ruimhartige ondersteuning van culturele activiteiten	Dit doel is meegenomen in het vernieuwde subsidiebeleid in deze integrale beleidsnota cultuur, toerisme en recreatie (zie paragraaf 5.3.2).
Het opnemen van de landschappelijke en cultuurhistorische waarden van het gebied rond Etten-Leur in toeristische informatie	Bij ontwikkeling van nieuwe culturele en/of toeristisch-recreatieve producten door VVV en UITpunt zullen de landschappelijke en cultuurhistorische waarden meegenomen worden (zie paragraaf 5.3.3 en 5.4 –Natuur- en milieueducatie).
Kansen voor buitenrecreatie: actiever promoten van bijzondere evenementen in het buitengebied, zoals paardensportwedstrijden, tentoonstellingen, evenementen van natuurverenigingen etc.	Dit is meegenomen in het vernieuwde subsidiebeleid in deze integrale beleidsnota cultuur, toerisme en recreatie (zie paragraaf 5.3.2).
Het vermelden en opnemen van alle vormen van milieueducatie in alle toeristische informatie en toeristische routes	De fietsroute Natuurlijk Etten-Leur wordt vernieuwd en uitgebreid met informatieborden in het kader van natuur- en milieueducatie (zie paragraaf 5.4).
Evaluatie en actualisatie van de nota toerisme en recreatie	De nota toerisme en recreatie wordt door middel van deze integrale beleidsnota cultuur, toerisme en recreatie geëvalueerd en vernieuwd.
Het voeren van een actief toeristisch-recreatief beleid, het ontwikkelen van nieuwe thematische fiets- en wandelroutes en deze ook landelijk sterker promoten, aangezien routerecreatie een trend is, het bevorderen van dwarsverbanden tussen lokale musea, het landelijk promoten van het eeuwfeest van De Eerste Gemotoriseerde Vliegtuigvlucht, het behoud van historische	Het toeristisch-recreatief beleid is geactualiseerd in deze integrale beleidsnota cultuur, toerisme en recreatie; a) in het fietsroutenetwerk worden thematische routes als Van Gogh opgenomen; b) er is gezamenlijk overleg tussen musea en gemeente in 2007 opgestart;

panden en aandacht voor behoud van cultuurhistorisch landschap. Agrariërs die kampeer- en recreatiemogelijkheden voor kort verblijf willen bieden ondersteunen	c) voor het eeuwfeest van De Eerste Gemotoriseerde Vliegtuigvlucht is een maximale bijdrage in de begroting van 2009 opgenomen en de Stichting 100 jaar Luchtvaart Nederland werkt een plan uit voor een feestweek met landelijke uitstraling in juni 2009 (zie paragraaf 5.3.3); d) wat betreft behoud van historische panden wordt voor promotie aansluiting gezocht bij Nationale Open Monumentendag (in 2008 weer deelgenomen); e) voor ondersteuning van agrariërs wordt in de nota voor het nieuwe bestemmingsplan Buitengebied beleid voor kamperen bij de boer en bed&breakfast opgenomen (zie paragraaf 5.4).
Arrangementenontwikkeling uitwerken	Dit is meegenomen in de actieplannen 2009-2012 in deze integrale beleidsnota cultuur, toerisme en recreatie (zie paragraaf 5.7).
Uitbreiding wandelroutenetwerk in verband met routerecreatie als trend	Dit is meegenomen in de actieplannen 2009-2012 in deze integrale beleidsnota cultuur, toerisme en recreatie (zie paragraaf 5.7).
Inzet van promotie Winkelhart, toekomstig Trivium Leisure Complex en het SCEK in verband met kansen voor recreatief winkelen en cultuurbeleving	Dit is meegenomen in onderdeel promotie en samenwerking (zie paragraaf 5.3.3) en in de actieplannen 2009-2012 (zie paragraaf 5.7) in deze integrale beleidsnota cultuur, toerisme en recreatie.
Meer aandacht voor cultuurhistorie in verband met gebrek hieraan door middel van promotie van de 3 speerpunten	Dit is meegenomen in onderdeel promotie en samenwerking (zie paragraaf 5.3.3) en in de actieplannen 2009-2012 (zie paragraaf 5.7) in deze integrale beleidsnota cultuur, toerisme en recreatie.
Ontwikkelen van evenementenbeleid	Evenementenbeleid maakt onderdeel uit van deze integrale beleidsnota cultuur, toerisme en recreatie (zie paragraaf 5.3.1).
Verbeteren van de gemeentelijke bewegwijzering	Voorstel objectbewegwijzering van culturele, toeristisch-recreatieve, sociaal-maatschappelijke en sportvoorzieningen is opgenomen in deze integrale beleidsnota cultuur, toerisme en recreatie (zie paragraaf 5.4).
Organisatiestructuur optimaliseren vanwege onbekendheid	De rol van de adviesorganen is nader bepaald in deze integrale beleidsnota cultuur, toerisme en recreatie (zie paragraaf 5.6).
Informatievoorziening verbeteren met betrekking tot werking en bereikbaarheid	De toekomst van het VVV-agentschap en het UITpunt is opgenomen in deze integrale beleidsnota cultuur, toerisme en recreatie (zie paragraaf 5.3.3).
Beleidsveld m.b.t. ambulante handel uitwerken	Beleid m.b.t. ambulante handel is opgenomen in deze integrale beleidsnota cultuur, toerisme en recreatie (zie paragraaf 5.4).
Het beoordelen van de gemeentelijke werkzaamheden m.b.t. de jaarmarkt	Beleid m.b.t. jaarmarkt is opgenomen in deze integrale beleidsnota cultuur, toerisme en recreatie (zie paragraaf 5.4).
Het beoordelen van de gemeentelijke werkzaamheden m.b.t. de kermissen	Beleid m.b.t. kermissen is opgenomen in deze integrale beleidsnota cultuur, toerisme en recreatie (zie paragraaf 5.4).

Lange termijn (2013 en verder)

Voor de lange termijn is een aantal onderdelen van de StructuurvisiePlus leidend.

Wat betreft toerisme en recreatie dient de toekomstvisie van de Westpolderplas op lange termijn ontwikkeld te worden (met behoud van het karakter van het gebied) en ook de aandacht voor de kwaliteit van het buitengebied en de uitloopgebieden vanuit het stedelijke gebied naar het buitengebied dient meegenomen te worden in het beleid op lange termijn.

Op het gebied van cultuur is de realisatie van het sociaal cultureel educatief knooppunt het belangrijkste onderdeel voor de lange termijn. Op 30 juni 2008 heeft de raad besloten een

Knooppunt te bouwen volgens variant 4.3. Deze variant houdt in dat er een theater met een zaal van 750 stoelen en een zaal van 250 stoelen wordt gebouwd. Het theater omvat verder een toneeltoren en een orkestbak. Naast het theater worden in het gebouw ook de bibliotheek, St. Frans, Doornbos, Speel-o-theek Sam Sam en Popel gehuisvest. Als centrale ontmoetingsplaats komt er een grand café.

5.3 Instrumenten

Om de in de vorige paragrafen aangegeven doelstellingen en beleidsdoelen te kunnen realiseren, kunnen verschillende instrumenten worden ingezet.

In het kader van het cultureel en toeristisch-recreatief beleid onderscheiden wij de volgende instrumenten:

- 1 Evenementenbeleid
- 2 Subsidiebeleid
- 3 Promotie en samenwerking

De instrumenten worden in de volgende paragrafen nader toegelicht en benoemd wordt hoe ze ingezet zullen worden ter realisering van de genoemde doelstellingen en beleidsdoelen.

5.3.1 Evenementenbeleid

Na de opening van het centrumplan in augustus 2005 heeft het gemeentebestuur zich uitgesproken voor het doel om Etten-Leur 'bruisend' te houden en het mogelijk te (blijven) maken dat er zoveel mogelijk evenementen voor allerlei doelgroepen in Etten-Leur plaatsvinden.

In januari 2007 is het handboek evenementen verschenen. Dit handboek bevat de richtlijnen en regels wat betreft het organiseren van evenementen in Etten-Leur en biedt organisatoren de helpende hand. Een visie over evenementen (wat wil de gemeente Etten-Leur op het gebied van evenementen bereiken en hoe kan dit doel het beste bereikt worden) maakt geen onderdeel uit van het handboek, vandaar dat het evenementenbeleid in deze nota is opgenomen.

Om de doelstelling van evenementen te bereiken (zie paragraaf 5.1) stellen wij in deze beleidsnota evenementenbeleid op.

Waarom zijn evenementen voor de gemeente Etten-Leur eigenlijk belangrijk en maken ze onderdeel uit van het cultureel en toeristisch-recreatief beleid? Evenementen zijn belangrijk vanwege het hebben van verschillende betekenissen voor een gemeente:

- economische betekenis: instrument voor stadspromotie (evenementen dragen bij aan het imago en de bekendheid van de gemeente), voorwaardenscheppend voor toeristisch-recreatieve ontwikkeling en bron van directe en indirecte inkomsten (organisatie, horeca, detailhandel, toeleveranciers, faciliterende bedrijven etc.);
- recreatieve betekenis: sport, ontspanning en vermaak, ruimte voor actieve participatie en bevordering van de saamhorigheid;
- podium voor kunst en cultuur: podium voor artistieke prestaties, culturele uitingen en participatie en beleving van kunst en cultuur;
- sociale cohesie betekenis: evenementen dragen bij aan de leefbaarheid in de gemeente; het ontmoeten van mensen. Kleine evenementen als straat- en buurtfeesten versterken het gevoel van saamhorigheid in een wijk.

De rol die de gemeente bij evenementen kan spelen is gedifferentieerd:

- 1-loketfunctie voor coördinatie, communicatie, advies en informatie;
- stellen en handhaven van regels (t.b.v. openbare orde en veiligheid);
- gastheerschap: het bieden van ruimte;
- het beschikbaar houden van een geschikte infrastructuur;
- het stimuleren door middel van subsidieverstrekking.

Randvoorwaarden voor het opstellen van evenementenbeleid voor Etten-Leur zijn:

- duidelijk maken wat organisatoren van de gemeente mogen en kunnen verwachten (is voor een groot gedeelte al in het handboek evenementen vastgelegd) en hierin 1 lijn trekken;
- terugdringen van administratieve lasten voor de organisatoren en de gemeente;
- beleid en regelgeving helder maar ook enigszins flexibel maken; er moet bv. speelruimte blijven voor onvoorziene en incidentele situaties;
- zorgdragen voor het hebben van een zo groot mogelijke promotionele waarde van de evenementen.

De uitgangspunten van evenementenbeleid, zoals hierboven omschreven, worden hieronder verder uitgewerkt. Het handboek evenementen dat in januari 2007 is verschenen geeft al duidelijk aan wat organisatoren mogen en kunnen verwachten van de gemeente. In dit handboek is ook al een aanzet gegeven om de administratieve lasten voor de gemeente en de organisatoren terug te dringen, bv. door middel van het vaststellen van deadlines, het stellen van voorwaarden waar de vergunningaanvraag aan moet voldoen, het digitaal beschikbaar stellen van het aanvraagformulier, het bepalen van het soort evenement en de zaken die daar mee verband houden. Wij hebben ervoor gekozen om de volgende items in het evenementenbeleid voor Etten-Leur op te nemen:

- a. locatiebeleid;
- b. doorberekening van kosten;
- c. toezicht en handhaving
- d. subsidiebeleid;
- e. geluidsbelasting;
- f. aankondiging van evenementen;
- g. planning van evenementen;
- h. 1-loketfunctie.

a. Locatiebeleid

Het doel van locatiebeleid is om het juiste evenement op de juiste locatie plaats te laten vinden. In de gemeente Etten-Leur zijn de volgende locaties beschikbaar voor grootschalige evenementen:

1. het centrum; Raadhuisplein, Markt, Oude Bredaseweg, Bisschopsmolenstraat, Burchtplein, Winkelcentrum;
2. Brabantpark;
3. Oderkerkpark;
4. Van Bergenplein.

(Andere locaties in Etten-Leur waar evenementen plaatsvinden zijn ons bekend, maar deze zijn niet meegenomen in dit locatiebeleid).

Het succes van een (grootschalig) evenement is deels afhankelijk van de locatie waar het evenement plaats vindt. Zo is bijvoorbeeld bij Carnaval de nabijheid van de horeca een must. Op dit moment is niet vastgelegd welke evenementen op welke locaties plaatsvinden en wat het

maximale aantal per locatie is. Bij het bepalen van de locaties van de huidige evenementen is/wordt al wel rekening gehouden met een aantal criteria. Deze zijn als volgt:

- kwantiteit (aantal evenementen per locatie);
- spreiding (aantal evenementen per locatie en per tijdseenheid);
- relaties met andere functies (toegevoegde waarde van het evenement);
- omgevingskwaliteit (het decor; past het evenement op die locatie, infrastructuur en parkeerruimte);
- beheersbaar houden van overlast (geluid en druk op openbaar groen);
- bereikbaarheid.

Hieronder beschrijven wij het beleid zoals wij dit voor de huidige evenementen en toekomstige evenementen op de 4 locaties willen volgen (voor overzicht huidige evenementen en betreffende locatie zie bijlage 4):

Het centrum: hier vinden (anno 2008) 18 evenementen per jaar plaats. Het doel is om de locatie vrij te houden voor toekomstige evenementen en het aantal evenementen niet te maximaliseren. Dit om het centrum bruisend te houden.

Brabantpark: hier vinden 3 grootschalige evenementen en een aantal activiteiten per jaar plaats. Het doel is om zoveel mogelijk te stimuleren om nieuwe evenementen, die niet specifiek aan het centrum verbonden zijn, op deze locatie plaats te laten vinden. Dit omdat deze locatie specifiek voor evenementen is aangelegd met de daarbij benodigde voorzieningen.

Oderkerkpark: hier vinden 8 evenementen per jaar plaats. Het doel is om 1 incidenteel evenement aan het aantal evenementen toe te voegen. Belangrijk hier is dat de balans tussen de functies van het Oderkerkpark als park en als evenemententerrein behouden wordt.

Van Bergenplein: hier vinden 4 evenementen per jaar plaats. Het doel is om de locatie vrij te houden voor toekomstige evenementen en het aantal evenementen niet te maximaliseren. Dit omdat deze locatie de meest geschikte locatie is voor evenementen in Etten-Leur-Noord.

Voor kleinschalige evenementen zoals buurt- en wijkfeesten is in het verleden wel beleid bepaald maar dit beleid wordt in de praktijk niet toegepast. Een grote kostenpost voor de gemeente zijn de (verplichte) verkeersmaatregelen (zoals wegafzettingen) die genomen moeten worden omdat de meeste van deze kleinschalige evenementen op de openbare weg c.q. in openbaar gebied plaatsvinden. In dit nieuwe evenementenbeleid kiezen wij, om de kosten voor de gemeente terug te dringen, ervoor de organisatoren van kleinschalige evenementen te stimuleren om kleinschalige evenementen zoveel mogelijk in het openbaar groen in de wijken plaats te laten vinden (aangezien er bij evenementen die in het openbaar groen plaatsvinden geen verkeersmaatregelen getroffen dienen te worden).

Voor aan het buitengebied gebonden activiteiten waarvoor in het stedelijk gebied redelijkerwijs geen locaties beschikbaar zijn, zullen in het buitengebied passende mogelijkheden geboden c.q. toegestaan moeten worden (o.a. via nieuw bestemmingsplan Buitengebied).

Behoud openbaar groen

- Toekomst gebruik Oderkerkpark

In oktober 2008 is een voorstel aangenomen waarin is opgenomen dat een gedeelte van de groenstrook grenzend aan de parkeerstrook Oderkerkpark/Anna van Berchemlaan verhard wordt ten behoeve van de evenementen die in het park plaatsvinden. Het gebruik van het park als evenemententerrein wordt dus voortgezet en het blijft tegelijkertijd in gebruik als park.

- Behoud Moeierboom

Tijdens bepaalde evenementen die op de Markt plaatsvinden loopt de Moeierboom schade op (bv. door het klimmen in de boom en het afbreken van takken). Om deze schade te beperken zijn er hekken aangeschaft die tijdens evenementen op de randen van de beplantingsvakken geplaatst worden (dit om te voorkomen dat de hekken een gedeelte van het terrein waar het evenement op plaats vindt in beslag neemt). Deze hekken zullen niet bij ieder evenement dat in het centrum plaats vindt geplaatst worden. Er is voor gekozen om de hekken (voorzien van gekleurd doek) alleen bij de volgende 'risicovolle' evenementen te doen:

- Carnaval
- Oranjemarkt (Koninginnedag)
- Kermis
- Wielerronde
- Herfstmarathon

b. Doorberekening van kosten

Wat betreft doorberekening van kosten aan de organisatoren van evenementen maken wij onderscheid tussen de kosten die betrekking hebben op de behandeling en verlening van de vergunning (leges) en de kosten voor facilitaire dienstverlening (betreft afvalverwijdering, plaatsen en weghalen van dranghekken, plaatsen, weghalen en legen van (evenementen) vuilcontainers, opbouwen en afbreken van de muziekkiosk en gebruik van water- en electriciteitsvoorzieningen).

Kosten m.b.t. vergunningverstrekking

Iedereen die een evenement organiseert en daarvoor een vergunning aan moet vragen moet legeskosten betalen. Maakt het evenement gebruik van de openbare ruimte dan wordt er ook precariobelasting in rekening gebracht. Eind 2007 is besloten om voor evenementen (die niet langer dan 4 dagen duren) de precariobelasting af te schaffen. In dit kader wordt bekeken of evenementenorganisaties ook van de legeskosten vrijgesteld zou kunnen worden. Het uitgangspunt hierbij is te bekijken of vrijstelling van de kosten van de leges voor evenementenvergunningen gegeven kan worden net als bij parkeervergunningen het geval is.

Kosten m.b.t. facilitaire zaken

Naast het vergoeden van de kosten voor precariobelasting kan de gemeente organisatoren van evenementen vrijstellen van kosten voor facilitaire zaken. Voor de dranghekken geldt dat deze gratis ter beschikking worden gesteld, maar dat de organisatie ze wel zelf moet komen ophalen en terugbrengen, anders wordt er een vergoeding gevraagd. Voor de overige facilitaire zaken geldt dat hier een vergoeding voor aan de gemeente betaald moet worden. De gemeenteraad heeft in 2006 bepaald dat als uitzondering de kosten voor afvoer van afval van de Carnavalsverenigingen en Jeugdland voor rekening van de gemeente zijn. Dit omdat het verenigingen betreft die met vrijwilligers werken en waarvan de kosten voor afvoer van afval een grote druk op de begroting leveren. Het moeilijke van het bepalen welke verenigingen / organisaties geen kosten voor facilitaire zaken doorberekend krijgen, is dat er geen onderscheid in commerciële en niet-commerciële evenementen/ activiteiten gemaakt kan worden. En veel organisaties van evenementen werken met vrijwilligers, dus dat is niet steekhoudend voor de 2 uitzonderingen. Wij stellen dan ook voor om 1 lijn te trekken wat betreft facilitaire zaken en geen uitzonderingen meer te maken. Dit wil zeggen dat de organisatoren van evenementen (grootschalig en kleinschalig) zelf de benodigde facilitaire zaken bij de gemeente dienen te regelen en te financieren: 'de gebruiker en vervuiler betaalt' (met uitzondering van het zelf ophalen van dranghekken). Voor evenementen met een volksculturele waarde, die door het betalen van een afvalverwijderingsbijdrage mogelijk geen bestaansrecht meer hebben, wordt

subsidie verstrekt om zo zorg te dragen voor het behoud van deze evenementen (zie paragraaf 5.3.2).

Gebruik elektriciteit en water

Op sommige locaties zijn vaste voorzieningen als electriciteit- en waterpunten aanwezig. Het gebruik van stroom en water vanuit deze voorzieningen wordt niet altijd in rekening gebracht bij de organisaties van evenementen. Voorstel is om het gebruik van elektriciteit en water (via de vaste voorzieningen) voor een vast bedrag per dag in rekening te brengen aan alle organisaties die evenementen organiseren (ook hier geen uitzonderingen maken).

Muziekkiosk

De muziekkiosk maakt ook onderdeel uit van de facilitaire dienstverlening van de gemeente met betrekking tot evenementen. Deze kiosk is een aantal jaren geleden geschonken aan de gemeente en bij deze schenking is bedongen dat bij een aantal evenementen de kiosk gratis door de gemeente opgebouwd en afgebroken wordt. De kosten voor het opbouwen en afbreken zijn hoog (voor overzicht zie bijlage 2) en de vergoeding die voor de huur van de kiosk (inclusief op- en afbouw) gevraagd wordt staat niet in verhouding tot de daadwerkelijke kosten. Verder wordt de kiosk maar zo'n 4 keer per jaar gehuurd c.q. gebruikt en is het zeil van de kiosk aan vervanging toe. Voorstel is om te onderzoeken of er nog behoefte is aan een muziekkiosk en tevens alternatieven te onderzoeken. Tot het resultaat van het onderzoek bekend is, stellen wij voor op de huidige manier door te gaan.

Kosten die niet doorberekend worden

De kosten die niet aan de organisaties doorberekend worden, zijn: verkeersmaatregelen bij evenementen, het verplaatsen van de bomen in het centrum, afschrijving van materiaal (stroomkasten, dranghekken en kabels) en schade aan het openbaar gebied die niet verhaald kan worden. De totale kosten die niet doorberekend worden, worden geschat op € 50.000,- . Verschuiving in de begroting van € 50.000,- naar een aparte post is nodig om dit beleid ten aanzien van facilitaire zaken bij evenementen te kunnen uitvoeren.

c. Toezicht en handhaving

Om aan de beleidsdoelen van naleving van de aan de vergunning verbonden voorschriften en de instandhouding van het openbaar gebied te kunnen voldoen, dient er meer nadruk op toezicht en handhaving gelegd te worden; de bestaande capaciteit van toezicht dient uitgebreid te worden. Uitgangspunt is dat zowel voorafgaand aan het evenement (bij de opbouw), tijdens, als na een evenement toezicht/controlé plaats vindt op naleving van de aan de vergunning verbonden voorschriften. Wanneer er na het plaatsvinden van een evenement schade geconstateerd wordt, wordt de schade in rekening gebracht bij de organisatie. Bij het verstrekken van de evenementenvergunning zal het 'opschoongebied' voor de organisatoren benoemd moeten worden. Uitgangspunt hierbij is het gratis gebruik maken van openbare ruimte mits het in dezelfde toestand teruggebracht wordt. Hier zal toezicht op gehouden worden en indien nodig gehandhaafd. Het voorstel hierbij is om een waarborgsom op te nemen voor commerciële activiteiten, waarvan de hoogte afhankelijk is van de impact van het evenement op het openbaar gebied, zodat organisatoren gestimuleerd worden na het evenement de openbare ruimte in oorspronkelijke staat op te leveren.

d. Subsidiebeleid

Zie paragraaf 5.3.2.

e. Geluidsbelasting

Een belangrijk item bij evenementen is de geluidsbelasting of liever gezegd de geluidsoverlast die door omwonenden wordt ervaren. Als algemeen uitgangspunt in het huidige vergunningenbeleid wordt gehanteerd om bij eenmalige evenementen en evenementen met een frequentie van maximaal éénmaal per jaar uit te gaan van vergunningplichtigheid op grond van de Algemene plaatselijke verordening (APV). Bij de verlening van een vergunning, waarbij sprake is van muziek en/of geluid, wordt een afweging van belangen gemaakt. Daarbij wordt beoordeeld welk geluidsniveau in redelijkheid voor de omgeving acceptabel kan zijn. Voor het bepalen van een maximum geluidsniveau is ook de locatie, de duur, de aard van het evenement en de tijdsperiode van belang. Door het opnemen van geluidsvoorschriften in de evenementenvergunning wordt getracht een op maat van het evenement gesneden geluidsniveau vast te stellen. Uitgangspunt vormt de te verwachten geluidsbelasting op de gevel van panden in de omgeving.

Als uitgangspunt wordt in de regel een geluidsbelasting van 75 dB(A) op de gevel van woningen van derden gehanteerd, met een maximum van 85 dB(A), onder andere bij popmuziek, een en ander afhankelijk van de locatie.

Ter bescherming van het woon- en leefklimaat wordt sinds een aantal jaren het beleid gevoerd voor activiteiten in de openlucht en in niet permanente bebouwing een eindtijdstip te hanteren van 24.00 uur. Voor bepaalde activiteiten wordt dit tijdstip teruggebracht naar 23.00 uur indien sprake is van activiteiten op werkdagen. Tevens wordt als beleidslijn gehanteerd het opnemen van een voorschrift in de vergunning tot het tijdig vantevoren informeren van de omgeving over het evenement en de consequenties die daaraan verbonden kunnen zijn. Dit omvat ook de geluidsaspecten van een evenement.

Wij stellen voor om de toetsing, belangenafweging en normering zoals deze in het huidige vergunningenbeleid wordt gehanteerd te handhaven.

f. Aankondiging van evenementen

Op dit moment biedt de gemeente organisaties de mogelijkheid om evenementen aan te kondigen door middel van het plaatsen van eigen borden op daartoe aangewezen locaties bij de invalswegen. En de mogelijkheid bestaat om in het centrum en langs de Parklaan op driehoeksborden te adverteren (d.m.v. vergunningverstrekking). Om het aantal losse aankondigingsborden te beperken en een kwaliteitsslag te maken zijn er 7 dynamische informatiebewegwijzeringsborden aangeschaft en geplaatst. Door de plaatsing van deze 7 dynamische (elektronische) informatiebewegwijzeringsborden op daarvoor vastgestelde locaties (met als doel op een zo duidelijke mogelijke en efficiënte manier evenementen aan te kondigen) worden afzonderlijke, incidentele aankondigings- en reclameborden voor evenementen/activiteiten na vaststelling van deze beleidsnota niet meer toegestaan in het openbaar gebied. De borden bevatten elk 5 tekstregels met per tekstregel 20 posities. Als randvoorwaarde bij de aanschaf van de borden is bepaald dat 1 tekstregel (indien nodig) een functie dient te vervullen t.b.v. een verkeersaanduiding (parkeeradvies, omleidingsroute o.i.d.). Er blijven dus in principe 4 tekstregels beschikbaar voor het promoten van evenementen. Gelet op de hoeveelheid evenementen en activiteiten dat in Etten-Leur plaats vindt, dient er een keuze gemaakt te worden. Bij deze keuze worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- het evenement/de activiteit dient voor publiek toegankelijk te zijn;
- het evenement/de activiteit dient in Etten-Leur plaats te vinden;
- het evenement/de activiteit dient een regionale uitstraling te hebben (buurt- en wijkfeesten, buurtbarbecues e.d. vallen hier niet onder);
- het evenement/de activiteit dient in openbaar gebied plaats te vinden;
- ten behoeve van het evenement/de activiteit dient een vergunning te zijn verleend, dan wel sprake te zijn van een vergunningsvrije activiteit;

- koopzondagen en warenmarkten in het centrum en in Etten-Leur-Noord worden ook aangekondigd (inclusief de melding -indien van toepassing- van betaald parkeren).

Evenementen/activiteiten die betrekking hebben op de 3 speerpunten voor cultuur, toerisme en recreatie in Etten-Leur, te weten Adriaan van Bergen, Vincent van Gogh en 1^e gemotoriseerde vlucht in Nederland, en die plaatsvinden in het openbaar gebied zullen ook op de informatiebewegwijzeringsborden aangekondigd worden.

De evenementen worden maximaal 2 weken voorafgaand aan de datum van het evenement/de activiteit aangekondigd op de informatiebewegwijzeringsborden. Indien de hoeveelheid evenementen/activiteiten in een bepaalde periode daartoe aanleiding geeft, kan de termijn van maximaal 2 weken vantevoren worden verkort.

Kijkend naar de lijst van jaarlijks (of 2-jaarlijks) terugkerende evenementen komen de volgende evenementen in ieder geval voor aankondiging op de dynamische informatiebewegwijzerings-borden in aanmerking komen:

Datum	Evenement	Locatie
februari / maart	<i>Kindercarnavalsoptocht en grote carnavalsoptocht</i>	Van Etten naar Leur en Leur naar Etten
februari / maart	<i>Ma-Mi spektakel</i>	Markt
maart	<i>Bijenmarkt</i>	Winkelhart
maart	<i>Van Gogh-weekend</i>	Markt
april	<i>Etten-Leurse paarden- en ponydagen</i>	Schuitvaartjaagpad
april	<i>Boekenmarkt</i>	Winkelhart
april	<i>Oranjemarkt</i>	Markt, Raadhuisplein etc.
mei	<i>Jazz Streetparade Festival</i>	Centrum
mei / juni	<i>Leurse havenfeesten</i>	Etten-Leur-Noord
juni	<i>Sport scoort</i>	Centrum
juni	<i>Fietsvierdaagse</i>	Etten-Leur
juni	<i>Jumping Etten-Leur</i>	Hoevenseweg
juni	<i>Avondwandelvierdaagse</i>	Etten-Leur
juni	<i>Meulemart</i>	Winkelhart
juni / juli	<i>Zomerkermis</i>	Centrum
juli	<i>DancePark</i>	Oderkerkpark
juli	<i>BHV Expo Groep Rally</i>	Centrum
augustus	<i>Pasar Malam</i>	Oderkerkpark
augustus	<i>Popeluchtfestival</i>	Oderkerkpark
augustus	<i>Profomnium Wielrennen</i>	Centrum
augustus	<i>Speelstad</i>	Centrum
augustus / september	<i>Lekker Etten-Leur</i>	Markt
september	<i>Jaarmarkt, pleinfeest, Koopzondag met modeshows</i>	Centrum
september	<i>Kermis Etten-Leur-Noord</i>	Etten-Leur-Noord

september	2 jaarlijkse Culturele manifestatie CUMEL en UITmarkt	De Nobelaer en Centrum
oktober	<i>Smartlappenfestival</i>	Oderkerkpark en Centrum
oktober	<i>Herfstmarathon en Koopzondag</i>	Centrum
november	<i>Intocht Sinterklaas</i>	Leurse Haven, Winkelhart, de Nobelaer
december	<i>Kerstmarkt</i>	Centrum

Organisaties van evenementen die niet in aanmerking komen voor aankondiging op de elektronische informatiepanelen en organisaties die naast aankondiging op de informatiepanelen willen adverteren, blijven de mogelijkheid houden om een vergunning aan te vragen voor adverteren (tegen betaling) op de driehoeksborden in het centrum.

Voor de vermelding op de elektronische informatiepanelen buiten het evenementenseizoen (november – maart) kiezen wij ervoor om o.a. activiteiten rondom de 3 speerpunten en openingstijden van musea te vermelden. Dit om 'leegstand' van de informatiepanelen te voorkomen.

g. planning van evenementen

Het huidige beleid wat betreft planning van evenementen (het gaat hier om spreiding in het jaar en spreiding over de verschillende locaties) is gericht op optimalisering. Er wordt nu gepland volgens richtlijnen zoals het niet gelijktijdig plaats laten vinden van evenementen in het centrum en in Etten-Leur-Noord, het niet toestaan van het gelijktijdig plaatsvinden van 2 evenementen die beide extra politieinzet nodig hebben (dit in verband met garanties voor de veiligheid van de bezoekers van de evenementen en overlast voor de omwonenden) en het in gesprek gaan met organisaties over alternatieve data wanneer evenementen op een zelfde dag worden gepland. Dit huidige beleid wat betreft planning van evenementen zal voortgezet worden. Voorstel hierbij is om de organisatoren van de huidige evenementen een vaste datum te laten claimen (een aantal evenementen vindt al plaats op een vaste dag bv. 1^e zondag in september) en dit in de jaarplanning mee te nemen.

h. 1-loketfunctie

Om organisaties van evenementen zo goed mogelijk van dienst te kunnen zijn en onnodig doorverwijzen binnen de gemeentelijke organisatie te voorkomen, is een doel binnen ons evenementenbeleid om een 1-loketfunctie voor evenementen te ontwikkelen.

Uitgangspunten van het invoeren van een 1-loketfunctie zijn:

- het creëren van 1 centraal punt waar alle vragen met betrekking tot evenementen en verzoeken voor financiële bijdragen aan evenementen binnen komen;
- het verkrijgen van een totaaloverzicht van alle aanvragen die binnen komen;
- het mogelijk maken van digitaal aanvragen van een evenementenvergunning;
- het zorgdragen voor een vloeiend proces van de aanvragen (geen stagnatie van bv. vergunning- of subsidieaanvraag);
- klantgerichtheid: 1 persoon aan wie de vragen gesteld kunnen worden;
- het niet meer mogelijk maken om via 2 ingangen een financiële bijdrage te verstrekken;
- communicatie met relevante afdelingen onderhouden.

Om de 1-loketgedachte goed te laten functioneren moeten er duidelijke afspraken gemaakt en richtlijnen vastgesteld worden over de taakverdeling binnen de gemeentelijke organisatie.

Wij stellen voor om de invulling van de 1-loketfunctie bij de gemeente Etten-Leur als volgt vorm te geven:

- het bepalen van 1 loket waar alle aanvragen voor subsidies en vergunningen c.q. meldingen en verzoeken om facilitaire ondersteuning (bv. dranghekken) binnen komen;
- het door dit loket bijhouden van een overzicht van ingekomen aanvragen en meldingen en stand van zaken betreffende de ingekomen aanvragen;
- het doorsturen van de aanvragen naar de betreffende vakafdelingen;
- het door dit loket opstellen van een jaarevenementenkalender (van evenementen die in het openbaar gebied plaatsvinden);
- het bepalen van 1 portefeuillehouder;
- het instellen van een gemeentelijke subsidiecommissie (zoals nu beoordelingscommissie voor budget stads promotie/ evenementen) waarin alle binnengekomen verzoeken voor subsidies c.q. financiële bijdragen voor evenementen besproken en beoordeeld worden.

5.3.2 Subsidiebeleid

Op dit moment (anno 2008) worden er verschillende budgetten ingezet voor bevordering van cultuur en kunst, stads promotie en evenementen, bevordering van toerisme/recreatie en sport promotie. In bijlage 3 is een overzicht opgenomen met de bedragen per organisatie die subsidie ontvangen. Wat betreft stads promotie en sport promotie: dit zijn geen vaste bedragen die aan bepaalde organisaties worden verstrekt. Per jaar worden aanvragen aan de gestelde voorwaarden getoetst.

Het huidige subsidiebeleid is toe aan herijking; de huidige regelingen zijn naar onze mening van nut geweest en we gaan ons nu richten op nieuw beleid om meer duidelijkheid en eenduidigheid te creëren. Dit om de doelstellingen voor cultuur, toerisme/recreatie en evenementen (zie paragraaf 5.1) te kunnen bereiken.

Huidig subsidiebeleid

Tot heden is het subsidiebeleid gerelateerd aan de Algemene Subsidieverordening 2006 Gemeente Etten-Leur (die op 15 november 2005 is vastgesteld) en wordt per vereniging/organisatie bepaald hoeveel subsidie zij ontvangen. Eind 2008 heeft er een actualisatie van de Algemene Subsidieverordening plaatsgevonden, welke na goedkeuring door de raad in 2009 in zal gaan. Het onderstaande subsidiebeleid zal hierop afgestemd worden.

Zoals uit het overzicht in bijlage 3 blijkt, ontvangt een aantal organisaties en verenigingen jaarlijks subsidie. Hieraan zijn in de meeste gevallen wel voorwaarden verbonden of er wordt een voorschot uitbetaald en het maximale subsidiebedrag wordt vastgesteld, maar het probleem is dat deze voorwaarden niet gecontroleerd worden. Er wordt bijvoorbeeld wel gevraagd om een begroting aan te leveren of een evaluatieverslag maar er worden geen consequenties aan het resultaat verbonden.

Nieuw subsidiebeleid

Uitgangspunten die wij hanteren voor het bepalen van nieuw subsidiebeleid zijn:

- streven naar een volledig transparant systeem;
- bundelen van budgetten;
- streven naar een flexibel maar duidelijk subsidiebeleid (duidelijk moet zijn wanneer een evenement of organisatie in aanmerking komt voor subsidie);
- streven naar resultaat en de hoogte van de subsidies koppelen aan het behaalde resultaat.

Incidentele subsidies / evenementensubsidies

Voor evenementen en activiteiten (op het gebied van sportpromotie, cultuur en toerisme/recreatie) zullen de volgende toetsingscriteria voor het verlenen van subsidie gehanteerd worden:

- het evenement/de activiteit moet binnen het gemeentelijke beleid passen;
- winstoogmerk/commercialiteit
Het evenement/de activiteit is vrij toegankelijk (er wordt geen entree gevraagd) en heeft geen winstoogmerk;
- subsidiëring moet financieel noodzakelijk zijn (zonder subsidie is het evenement/de activiteit niet haalbaar): subsidie bedraagt maximaal 30% van de totale begroting van het evenement
De gemeente dient inzicht te krijgen in de begroting, dekkingsvoorstellen, wijze van benadering van de sponsormarkt, de te lopen risico's etc.. Op het aanvraagformulier dient de organisatie aan te geven wat het doet om fondsen te werven;
- het evenement/activiteit mag niet al in uitvoering zijn voordat de aanvraag voor subsidie is ingediend;
- het evenement/de activiteit mag geen partijpolitiek, godsdienstig of levenbeschouwelijk karakter hebben;
- het evenement/de activiteit ontvangt geen subsidie wanneer opbrengst wordt gegenereerd voor een ander doel dan voor het evenement/de activiteit zelf;
- het evenement/de activiteit voegt iets toe wat andere evenementen/activiteiten nog niet hebben of is goed te combineren met andere evenementen/activiteiten
De evenementen/activiteiten versterken elkaar en bezoekersstromen en faciliteiten worden gecombineerd;
- het evenement/de activiteit moet een regionale uitstraling hebben
Er wordt ruime bekendheid gegeven aan het evenement/de activiteit; minimaal in de regio West-Brabant;
- het evenement/de activiteit moet promotionele waarde voor de gemeente hebben
Er moet een promotieplan aangeleverd worden en aangetoond moet worden dat het evenement/de activiteit promotionele waarde voor Etten-Leur heeft.

De bovengenoemde toetsingscriteria dienen in een subsidieaanvraagformulier voor evenementen opgenomen te worden. Dit formulier zal gekoppeld worden aan het aanvraagformulier voor een evenementenvergunning.

Wanneer het evenement/de activiteit aan de bovenstaande voorwaarden voldoet, zal de subsidie voor 75% vooraf uitbetaald worden en 25% na evaluatie c.q. beoordeling van het resultaat en aanlevering van de eindafrekening.

Wij stellen voor om de bestaande budgetten voor incidentele / evenementensubsidies te behouden en de budgetten samen te voegen tot 1 subsidiebudget voor cultuur, toerisme/recreatie, evenementen en sportpromotie. Het totale budget per jaar waar in het nieuwe subsidiebeleid voor incidentele / evenementensubsidies over beschikt kan worden (hier worden dus niet de budgetten die in de begroting zijn opgenomen of opgenomen moeten worden met betrekking tot vrijstelling van kosten, in meegenomen), bedraagt:

- € 40.000,00 stadspromotie en evenementen
- € 5.000,00 sportpromotiefonds
- € 10.150,00 bevordering kunst (beoordeeld door de Cultuurraad)

Totaal: **€ 55.150,00** voor incidentele subsidies / evenementensubsidies.

De toetsing zal plaatsvinden door een interne subsidiecommissie bestaande uit personen die betrokken zijn bij toeristisch/recreatief, cultureel en sportbeleid en communicatie.

Volksculturele evenementen

Evenementen die wij aanmerken als evenementen met volksculturele waarde voor Etten-Leur en die gratis toegankelijk zijn en/of geen attractieprijs hanteren, zijn:

- de Carnavalsoptochten;
- de Oranjemarkt op Koninginnedag;
- de Sinterklaasintocht;
- de openbare evenementen van gildes en schutterijen (mits financieel noodzakelijk).

Omdat deze evenementen van belang zijn voor (het behoud van) de volkscultuur van Etten-Leur is het voorstel om deze evenementen een structurele subsidie toe te kennen (zie hieronder). Daarnaast is het voor deze organisaties mogelijk, indien er bijvoorbeeld een vernieuwend element wordt toegevoegd of sprake is van een samenvoeging met een ander evenement, in aanmerking te komen voor een incidentele / evenementensubsidie.

Structurele subsidies

Om de doelstellingen van cultuur en toerisme/recreatie (zie paragraaf 5.1) te kunnen bereiken zal de gemeente ook gerichte financiële ondersteuning moeten leveren aan verenigingen en stichtingen. Verenigingen en stichtingen kampen bv. vaak met een vrijwilligerstekort, er moeten hoge kosten gemaakt worden om een openbaar optreden te kunnen verwezenlijken etc. Voor een gerichte, structurele financiële ondersteuning dient een subsidiebeleid ontwikkeld te worden.

Om het subsidiebeleid met betrekking tot structurele subsidies vorm te geven is er in mei 2008 een enquête uitgezet onder de huidige subsidieverkrijgers om te achterhalen waar de organisaties behoefte aan hebben als het gaat om subsidieverstrekking = behoeftebepaling (behoefte aan een bijdrage voor promotie, voor de huur van de oefenruimte, voor aanschaf van materiaal bv. instrumenten?). De resultaten van deze enquête zijn meegenomen in de bepaling van de uitgangspunten voor het nieuwe subsidiebeleid voor cultuur en toerisme/recreatie (voor enquête en resultaten van de enquête zie bijlage 8).

Aangezien de besluitvorming omtrent het sociaal cultureel educatief knooppunt een ander traject heeft doorlopen dan deze beleidsnota worden de subsidiebedragen aan de partners van dit knooppunt, zijnde de bibliotheek, de Nobelaer, St. Frans, Doornbos, Speel-o-theek Sam Sam en Popel, niet meegenomen in de ontwikkeling van het nieuwe subsidiebeleid. In het raadbesluit van 30 juni 2008 is in ieder geval opgenomen dat de subsidie aan de Knooppuntpartners vanaf 2009 blijvend wordt geïndexeerd met als norm 1,7%.

Wij beperken ons in deze beleidsnota tot een beschrijving van de belangrijkste uitgangspunten voor het nieuwe subsidiebeleid. Indien deze worden onderschreven door de raad, vormen deze vervolgens de basis voor het bijstellen en/of toevoegen van de subsidiebijdragen (voorlopig gaan wij uit van de huidige beschikbare middelen). Dit beschouwen wij als uitvoering van het beleid en daarom zijn deze in het activiteitenprogramma opgenomen. De uitwerking van de uitgangspunten zal in 2009 plaatsvinden.

In opstelling van het nieuwe subsidiebeleid stellen wij voor om voor wat betreft structurele subsidies de volgende uitgangspunten te hanteren:

- de uit te geven subsidiebijdragen dienen gekoppeld te worden aan prestatieafspraken en deze afspraken dienen getoetst/geëvalueerd te worden;

- het bepaalde subsidiebedrag zal voor 75% vooraf uitgekeerd worden en de uitbetaling van de laatste 25% wordt gekoppeld aan de toetsing/evaluatie van de prestatieafspraken;
- er worden geen subsidies verstrekt aan 'commerciële' instellingen c.q. organisaties;
- indexering wordt meegenomen zodat deze vast ligt voor de daaropvolgende jaren;
- actieve deelname van zoveel mogelijk burgers aan kunst- en cultuuractiviteiten;
- het bereiken van zoveel mogelijk doelgroepen en gezamenlijke activiteiten (= participatiefocus).

NB: in dit onderdeel betreft het subsidieverstrekking aan verenigingen. Daar waar het gaat om de doelstelling van laagdrempelige beleving van cultuur door de individuele burgers en het bereiken van zoveel mogelijk doelgroepen (zie hierboven) is het belangrijk een link te leggen naar subsidiemogelijkheden in het kader van maatschappelijke participatie (minder draagkrachtigen). In het kader van het op te stellen activiteitenplan zal hier nader aandacht aan besteed worden (rijks gelden die beschikbaar gesteld worden voor maatschappelijke participatie door minder draagkrachtigen plus nadruk op kinderen).

In het nieuwe subsidiebeleid kiezen wij voor 2 soorten subsidies te weten een basissubsidie en een projectstimuleringsubsidie. Hieronder geven wij aan wat wij hieronder verstaan en aan welke voorwaarden dient te worden voldaan om hiervoor in aanmerking te komen.

Basissubsidie

Alle amateurkunstverenigingen (die bekend zijn bij de gemeente) komen in aanmerking voor een basissubsidie. Er dient wel aan de volgende voorwaarden te worden voldaan:

- de vereniging dient aan te tonen een stichting of een vereniging te zijn;
- minimaal 50% van de leden is woonachtig in Etten-Leur;
- minimaal 2 keer per jaar dient een openbaar optreden verzorgd te worden;
- de vereniging dient te werken met contributiegelden of andere inkomsten: de basissubsidie bedraagt maximaal 30% van de totale begroting;
- de vereniging dient de activiteiten te promoten;
- de vereniging dient te beschikken over een minimum aantal leden en daar wordt de volgende verdeling in gemaakt:
  - ❖ grote gezelschappen instrumentale muziek: muziek- en majorettekorpsen: minimaal 25 actieve leden
  - ❖ kleine formaties: instrumentale ensembles, kamermuziek etc.: minimaal 4 actieve leden
  - ❖ koren: minimaal 8 actieve leden
  - ❖ muziek- of bewegingstheatergroepen: minimaal 10 actieve leden
  - ❖ dansgezelschappen: minimaal 4 actieve leden
  - ❖ toneelgezelschappen: minimaal 4 actieve leden
  - ❖ volksdansgroepen: minimaal 10 actieve leden
  - ❖ beeldend en audiovisueel: minimaal 10 actieve leden
  - ❖ literair: minimaal 10 actieve leden
- deelname aan bepaalde activiteiten/evenementen zoals CUMEL, Sinterklaasintocht, Open Monumentendag etc.;
- het is niet mogelijk meer subsidie te verkrijgen dan het totale beschikbare budget.

Om de hoogte van de basissubsidie per vereniging te bepalen wordt een adviescommissie in het leven geroepen. Deze zal bestaan uit medewerkers van de gemeente (betrokken bij cultureel en toeristisch/recreatief beleid) en onafhankelijke deskundigen. Deze adviescommissie gaat in 2009 van start. De basissubsidie wordt 1 keer in de 4 jaar vastgesteld (wel dient ieder jaar financiële verantwoording voor de subsidie te worden afgelegd).

Voor CUMEL zal een uitzondering worden gemaakt, aangezien dit een evenement is waar Etten-Leurse amateurkunstenaars zich kunnen presenteren. Hiervoor zal apart de hoogte van het subsidiebedrag worden bepaald.

De stichtingen omtrent de 3 speerpunten in Etten-Leur (Adriaan van Bergen, Vincent van Gogh en Opstijging 1^e gemotoriseerde vliegtuig) kunnen in het nieuwe subsidiebeleid ook in aanmerking komen voor een basissubsidie. Deze basissubsidie is bedoeld voor promotie van de speerpunten en het organiseren van activiteiten rondom de speerpunten. Aan deze basissubsidie hangen de volgende voorwaarden:

- minimaal 2 keer per jaar dient een openbaar optreden (m.b.t. het desbetreffende speerpunt) verzorgd te worden;
- deelname aan bepaalde activiteiten;
- samenwerking met VVV en UITpunt in de vorm van promotie en arrangementenontwikkeling.

De hoogte van de basissubsidie voor de stichtingen omtrent de 3 speerpunten wordt ook door bovengenoemde adviescommissie bepaald.

Aangezien wij de voortzetting van de musea in Etten-Leur belangrijk vinden, stellen wij in het nieuwe subsidiebeleid voor dat de 5 musea (Nederlands Drukkerijmuseum, Land- en Tuinbouwmuseum, Heemkundig Streekmuseum, Huysmuseum en Natuurmuseum) in aanmerking kunnen komen voor een basissubsidie (naast de al bestaande subsidies voor huur- en exploitatiekosten). Deze subsidie is bedoeld voor de promotie van de musea, de beoogde samenwerking en het opzetten van activiteiten. Om voor deze basissubsidie in aanmerking te komen dienen de musea aan de volgende voorwaarden te voldoen:

- het voeren van gezamenlijke promotie;
- deelname aan de jaarlijkse Museumdag;
- ontwikkelen van edutainment (bezoekers het museum laten 'beleven');
- samenwerking met VVV en UITpunt in de vorm van promotie en arrangementenontwikkeling;
- het opzetten van activiteiten en/of tentoonstellingen voor verschillende doelgroepen.

De hoogte van de basissubsidie voor de musea wordt ook door de bovengenoemde adviescommissie bepaald.

Bij het onderdeel incidentele subsidies / evenementensubsidies is gesproken over volksculturele evenementen die van volkscultureel belang voor Etten-Leur en gratis toegankelijk zijn. Om het belang van deze specifieke evenementen te ondersteunen wordt in het nieuwe subsidiebeleid voorgesteld deze verenigingen/stichtingen een structurele subsidie toe te kennen; een zogeheten basissubsidie. De hoogte van deze subsidies wordt per volkscultureel evenement bepaald door de adviescommissie; hierbij wordt gekeken naar de begroting van de desbetreffende vereniging/stichting (en ook naar andere inkomsten), de kosten die gemaakt moeten worden (bv. voor afvalverwijdering) etc. De hoogte van de basissubsidies voor deze verenigingen/stichtingen moet zo zijn dat de evenementen doorgang kunnen vinden en het evenement uiteindelijk geen negatief saldo oplevert.

In paragraaf 5.3.3 geven wij aan het belangrijk te vinden dat er een stichting wordt opgericht die zich inzet voor promotie van en productontwikkeling in Etten-Leur. Jaarlijks zal de stichting een plan moeten aanleveren waar in staat wat zij het komende jaar voor activiteiten met betrekking

tot promotie en productontwikkeling zullen uitvoeren. In het kader van promotie en samenwerking (een belangrijk beleidsinstrument) vinden wij het belangrijk dat er vanuit de gemeente een financiële bijdrage aan deze stichting wordt geleverd. Deze bijdrage zal wel gekoppeld zijn aan prestatieafspraken (bv. voortzetting promotiegids, minimaal 1 arrangement per jaar ontwikkelen, minimaal 1 product af te leveren etc.). De hoogte van deze bijdrage zal in 2009 bepaald worden door de adviescommissie.

Projectstimuleringsubsidies

Naast de basissubsidie kunnen amateurkunstverenigingen in aanmerking komen voor een projectstimuleringsubsidie. Deze kan 1 keer in de 2 jaar aangevraagd worden en is bedoeld om bijvoorbeeld extra activiteiten te realiseren die afwijken van de reguliere activiteiten zoals aanschaf van instrumenten of uniformen etc. De specifieke voorwaarden met betrekking tot de hoogte van projectstimuleringsubsidies zullen ook door de adviescommissie worden opgesteld.

5.3.3 Promotie en samenwerking

Promotie

Om de doelstellingen voor cultuur, toerisme/recreatie en evenementen te kunnen bereiken (zie paragraaf 5.1) kan promotie van Etten-Leur als instrument ingezet worden.

Promotie door informatievoorzieningen

Anno 2008 zijn er 3 informatievoorzieningen in Etten-Leur aanwezig die, naast het verschaffen van informatie en het ontwikkelen van producten, als kerntaak promotie van cultureel en toeristisch-recreatief Etten-Leur hebben. De voorzieningen betreffen het UITpunt (voor cultuur en evenementen), het VVV-agentschap (voor toerisme/recreatie) en het Van Gogh-informatiecentrum (voor Vincent van Gogh en vliegtuigopstijging). De ervaring met de 3 aparte informatievoorzieningen heeft de afgelopen jaren uitgewezen dat het scheiden van de beleidsvelden cultuur (UITpunt) en toerisme/recreatie (VVV-agentschap) niet werkbaar is en dat er sprake is van beperkte samenwerking tussen de informatievoorzieningen. Verder dient er rekening gehouden te worden met het feit dat vanaf 2009 de provinciale subsidie voor het UITpunt vervalt. Om deze redenen zijn een aantal opties wat betreft de toekomst van deze 2 informatievoorzieningen bekeken (zie bijlage 5 voor matrix m.b.t. opties). Deze opties / mogelijkheden zullen nader onderzocht worden.

Promotie algemeen

Om Etten-Leur voor zowel de inwoners als de bezoekers 'op de kaart te zetten', om de beoogde 5% stijging van het aantal bezoekers te kunnen realiseren en om de bezoekers- en ledenaantallen van de SCEK-partners te behouden, zal er op promotie van al hetgeen er in Etten-Leur te zien, te doen en te beleven is op het gebied van cultuur en kunst, toerisme en recreatie en evenementen ingezet moeten worden. Bij de promotie zal in de beleidsperiode 2009-2012 de nadruk gelegd worden op de 3 speerpunten (Vincent van Gogh, Adriaan van Bergen en Opstijging 1^e gemotoriseerde vliegtuig), recreatief winkelen, evenementen, cultuurbeleving en de ontwikkeling van het Sport- en Leisure complex Trivium.

- Door middel van de aanleg in 2008 van digitale evenementenborden (zie paragraaf 5.3.1.f) zal de promotie van de evenementen met een regionale promotiewaarde gestalte krijgen. Daarnaast zal er ingezet worden op het voortbestaan van een promotiegids (bv. 'Etten-Leur City Guide'). Deze gids biedt een overzicht van evenementen en activiteiten die gedurende het jaar in Etten-Leur plaatsvinden. Ook is in deze gids ruimte voor informatie over toeristisch-recreatieve en culturele voorzieningen (zoals de musea en verblijfsaccommodatie) en gerelateerde voorzieningen (zoals horeca). Zie verder tekst hieronder.

- Wat betreft promotie en productontwikkeling is het voorstel om een stichting op te richten. De kerngroep Toerisme, Cultuur en Recreatie kan in het bestuur van deze stichting zitting nemen (aangevuld met bv. vertegenwoordiging van het Midden- en Kleinbedrijf Etten-Leur – MKB, Industriële Kring Etten-Leur – IKE, Kamer van Koophandel West-Brabant – KvK en/of Koninklijke Horeca Nederland, afd. Etten-Leur – KHN). Het belangrijkste doel van de stichting zal zijn de promotie van Etten-Leur en productontwikkeling: hier zullen zij jaarlijks een plan voor opstellen. Voor het uitvoeren van de in het jaarplan opgenomen acties en activiteiten zullen werkgroepen opgericht worden. Een belangrijk product van deze stichting zal een promotiegids zijn (bv. 'Etten-Leur City Guide') zoals hierboven aangegeven. Wij stellen voor om aan deze stichting een fonds te hangen (de bedoeling is dat dit fonds zal bestaan uit bijdragen van bedrijven en organisaties). Dit naar voorbeeld van Breda waar bedrijven jaarlijks een bijdrage leveren om bepaalde evenementen in stand te houden die van belang zijn voor de promotie van Breda. In het nieuwe subsidiebeleid (zie paragraaf 5.3.2) is voorgesteld om een structurele subsidie te verstrekken aan deze stichting, gekoppeld aan prestatieafspraken.
- Door middel van het plaatsen van advertenties in verschillende toeristische en culturele uitgaven en deelname aan beurzen zullen de bezoekers in de verleiding moeten worden gebracht om Etten-Leur een bezoek te brengen. Vincent van Gogh en het Winkelhart zullen hierin de grote trekkers zijn (zie trends en ontwikkelingen paragraaf 3.1; meer behoefte aan beleving van cultuurhistorie en toename van recreatief winkelen).
- Om nadrukkelijker promotie van amateurkunst te realiseren, stellen wij voor om de kunstprijs weer door de gemeente te laten organiseren (hierbij wordt de mogelijkheid om een koppeling met een op te zetten Kunstroute bekeken).
- Bij de verstrekking van incidentele en evenementensubsidie zal meer de nadruk worden gelegd op de promotionele waarde van het evenement of de activiteit.
- Verder zal er aangehaakt blijven worden bij de promotie van West-Brabant in SES-verband. Het doel is om eerst de bezoeker naar West-Brabant te krijgen en vervolgens is het aan Etten-Leur om de bezoeker ook Etten-Leur in zijn/haar bezoek op te laten nemen. Een voorbeeld van de promotie van West-Brabant in SES-verband is dat er bij de regionale omroeporganisatie TV & CO een toeristische programmareeks 'Op Stap' is opgezet.

Ook zal VVV Breda als regiokantoor waar het agentschap in Etten-Leur onder valt, meer betrokken moeten worden bij de promotie van Etten-Leur. Hier dienen afspraken over gemaakt te worden; de gemeente zal hierin een rol vervullen.

Samenwerking

In de beleidsperiode 2009-2012 zal er met de omliggende gemeenten zoals Breda, Halderberge en Zundert contact gezocht worden om op toeristisch en cultureel gebied meer samen te werken. Door middel van het contactambtenarenoverleg van SES West-Brabant (Sociaal

Economische Samenwerking) wordt er al samengewerkt en de promotie van West-Brabant als geheel gevoerd. Etten-Leur sluit hierbij aan en zal ook deel blijven nemen aan de gezamenlijke producten zoals uitbreiding van het wandelroutenetwerk. Maar daarnaast is het zaak om juist met de omliggende gemeenten (zoals Breda) en in het kader van de band die er met bepaalde gemeenten is (zoals Vincent van Gogh met Zundert) samenwerking verder vorm te geven.

Voor de verdere ontwikkeling van de 3 speerpunten (Adriaan van Bergen, Vincent van Gogh en Opstijging 1^e gemotoriseerde vliegtuig) zal er bestuurlijk overleg met de betreffende stichtingen ingevoerd worden. Dit overleg zal jaarlijks plaatsvinden.

In het kader van het gebruik van samenwerking als instrument voor het bereiken van de doelen voor toerisme/recreatie, cultuur en evenementen is het zaak om de verschillende voorzieningen en organisaties bij elkaar te brengen en gezamenlijk zaken op te laten pakken. Belangrijke onderdelen van het culturele en toeristisch-recreatieve product van Etten-Leur zijn de 5 musea (Nederlands Drukkerijmuseum, Heemkundig Streekmuseum Jan uten Houde, Land- en Tuinbouwmuseum, Huysmuseum en het Natuurmuseum). De taak van de musea is het toegankelijk maken van culturele objecten en manifestaties door het op een publieksvriendelijke wijze presenteren van voorwerpen en verzamelingen van culturele / cultuurhistorische waarde waarbij in het bijzonder aandacht is voor 'het Etten-Leurs eigene'. Ook vervullen de musea een rol bij de ontwikkeling van cultuureducatie in Etten-Leur bv. door middel van het uitbrengen van lesbrieven en het bezoeken van de musea door de scholieren. In het subsidiebeleid (zie paragraaf 5.3.2) is opgenomen hoe we in het nieuwe subsidiebeleid omgaan met het handhaven van de musea door middel van het verstrekken van een basissubsidie (naast de exploitatie- en huisvestingskosten van het Heemkundig Streekmuseum en het Van Gogh-informatiecentrum en de huisvestingskosten en activiteiten van IVN Vereniging voor Vogel- en Natuurbescherming - beheerder Natuurmuseum-). Om de musea een betere uitstraling te geven en bekender te maken zullen de musea verder worden gestimuleerd om als officieel museum geregistreerd te worden (Nederlands Drukkerijmuseum en Heemkundig Streekmuseum zijn inmiddels officiële musea). Wat betreft het Natuurmuseum zal er een onderzoek naar de huidige huisvesting gedaan worden. Het onderzoek zal moeten uitwijzen of het pand waar het Natuurmuseum in gevestigd is verbouwd dient te worden of dat er mogelijk een nieuwe locatie gezocht moet worden.

Om de terugloop van bezoekers aan de musea terug te dringen is het noodzaak om samen te werken; niet alleen op promotioneel gebied (zoals is gebeurd met de gezamenlijke museafolder) in Etten-Leur maar ook daarbuiten (regionaal en landelijk), maar ook op het gebied van afstemming van de huidige openingstijden en mogelijkheden van gecombineerd bezoek (in de vorm van arrangementen en in combinatie met evenementen).

Daarnaast is het gewenst (gezien de trend van beleving van cultuur) voor de musea om zich te richten op edutainment; bezoekers het museum te laten 'belevén'. Dit zal vanwege de (financiële) mogelijkheden gezamenlijk opgepakt moeten worden. Verder zal er samenwerking met musea in de regio gezocht moeten worden, zodat ook hier combinatiebezoek gerealiseerd kan worden en er gezamenlijk promotie vanuit de regio gemaakt kan worden. Voorstel is om een regionaal overleg voor de musea in West-Brabant op te zetten.

Wat betreft promotie en samenwerking voor het SCEK; dit wordt verder uitgewerkt. Belangrijk hierbij is dat in het SCEK natuurlijk al samenwerking is gerealiseerd tussen culturele instellingen.

Wat betreft promotie en samenwerking voor cultuureducatie; dit is in het plan van aanpak opgenomen (zie bijlage 7).

5.4 Raakvlakken met andere beleidsvelden en thema's

In deze integrale beleidsnota komen de beleidsvelden cultuur, toerisme en recreatie aan bod, maar deze beleidsvelden hebben ook een relatie met andere beleidsvelden. In deze paragraaf wordt per gerelateerd beleidsveld aangegeven wat de relatie met cultuur, toerisme en recreatie is.

Cultuureducatie

Een vorm van cultuureducatie die op dit moment in Etten-Leur uitgeoefend wordt, is "Het Grote Project IK". Om cultuureducatie beter tot ontwikkeling te brengen, is eind 2007 bepaald om een cultuurcoördinator aan te nemen. Deze coördinator heeft als taak het samenbrengen van de vraag (onderwijs) en het aanbod (culturele instellingen en musea) met hierbij bijzondere aandacht voor de wijze waarop scholen ondersteund worden bij het opstellen van schooljaarplannen, de uitbreiding van het netwerk over alle vormen van cultuur en kunst zowel professioneel als amateur en de samenwerking met wijkverenigingen en andere belangengroeperingen. De cultuurcoördinator is 1 maart 2008 aan de slag gegaan en het plan van aanpak cultuureducatie is 4 november 2008 door de raad vastgesteld.

Sport

In de beleidsnota Sport is een link gelegd naar deze integrale beleidsnota cultuur, toerisme en recreatie. Dit omdat sport, cultuur, toerisme en recreatie onderdeel uitmaken van integraal vrijetijdsbeleid van een gemeente; het zijn belangrijke vormen van vrijetijdsbesteding. Fietsen en wandelen worden beschouwd als toerisme/recreatie maar op het moment dat er een groep wielrenners gebruik maakt van het fietsroutenetwerk wordt het als beoefening van sport beschouwd. De relatie met sport ligt in ieder geval in het nieuwe subsidiebeleid; de budgetten van sportpromotie en stadspromotie (wat ook bedoeld is voor sportevenementen met een promotionele waarde) worden samengevoegd voor de verstrekking van incidentele en evenementensubsidies (zie paragraaf 5.3.2). Sportevenementen vallen ook onder het evenementenbeleid (zie paragraaf 5.3.1). Verder is er een link met de ontwikkeling van het Trivium; hier wordt de combinatie sport en leisure gemaakt.

Verkeer

De relatie met het beleidsveld verkeer ligt in het feit dat het voor cultuur, toerisme en recreatie belangrijk is dat er goede parkeervoorzieningen zijn, dat de bewegwijzering compleet is en voldoet en dat de verkeersregulering bij evenementen goed geregeld is. Wat betreft de bewegwijzering zijn er afspraken gemaakt om in het nieuwe integrale bewegwijzeringssysteem de objectbewegwijzering (naar culturele, toeristisch-recreatieve, sport- en sociaal-maatschappelijke voorzieningen) op te nemen. Uitgangspunt is om zoveel mogelijk uit te gaan van het hoofdbewegwijzeringssysteem om zo min mogelijk bordjes voor de objectbewegwijzering te hoeven plaatsen en er zo min mogelijk overlast veroorzaakt wordt. Organisaties zullen gevraagd worden om in hun routebeschrijvingen zoveel mogelijk van het hoofdbewegwijzeringssysteem uit te gaan.

Voorgesteld wordt om de volgende voorzieningen door middel van specifieke objectbewegwijzering aan te geven:

- Knooppunt (de nieuwe Nobelaer);
- Haven en Westpolderplas;
- musea centrum (geldt voor Heemkundig Streekmuseum en Van Gogh-informatiecentrum);
- musea Etten-Leur-Noord (geldt voor Nederlands Drukkerijmuseum, Natuurmuseum, Huysmuseum en Land- en Tuinbouwmuseum);
- boerderijcampings (en mogelijk toekomstige bed & breakfastlocaties);
- hotels (voor Trivium Hotel Trivium-bewegwijzering volgen);
- camping Liesbos;
- zwembad;
- sportcomplex De Lage Banken (in toekomst deels vervangen door De Groene Wig);
- sportcomplex Hoge Neerstraat;
- locaties van Avoord: Anbarg, Kloostergaard en toekomstig Schoenmakershoek.

De huidige Nobelaer, het Turfschip en het Trivium zijn al in het hoofdbewegwijzeringssysteem opgenomen.

Wat betreft de verkeersregulering is er eind 2007 een besluit genomen om 7 dynamische informatiebewegwijzeringsborden aan te brengen (zie paragraaf 5.3.1.f). Deze elektronische informatieborden bevatten, naast aankondiging van evenementen, ook parkeerwijzingen in het kader van de verkeersregulering.

Natuur- en milieueducatie

In het programma-akkoord is opgenomen dat wat betreft natuur- en milieueducatie alle vormen van milieueducatie vermeld en opgenomen dienen te worden in alle toeristische informatie en routes. Het is belangrijk om de inwoners en bezoekers van Etten-Leur te informeren over al het mooie dat Etten-Leur te bieden heeft en dit kan prima in de toeristische informatie opgenomen worden (in het routeboekje van fietsroute Natuurlijk Etten-Leur is dit bv. al gedaan). De afspraak is gemaakt dat er bekeken wordt of er informatieborden langs wandel- en fietsroutes in Etten-Leur geplaatst kunnen worden. Op deze informatieborden staat aangegeven door welk gebied je fietst of wandelt en wat de bijzonderheden wat betreft natuur zijn. Een voorstel is om in het wandelroutenetwerk dat in 2007 in het zuidelijk deel van Etten-Leur is aangelegd houten borden te plaatsen met informatie over de natuurgebieden waar men zich bevindt.

Wat betreft natuureducatie speelt het Natuurmuseum IVN Vogel- en Natuurbescherming Etten-Leur ook een rol; dit is in het plan van aanpak van de cultuurcoördinator meegenomen onder culturele erfgoedinstellingen.

Buitengebied

De relaties tussen cultuur, toerisme en recreatie en het beleidsveld buitengebied zijn de geschiktheid van het Etten-Leurse buitengebied voor diverse vormen van extensieve recreatie en de opkomst van plattelandsrecreatie (agrotourisme). Genoemde geschiktheid en alle recreatieve nevenactiviteiten (zoals boerengolf, huifkartochten, kampeerplaatsen aanbieden, rondleidingen organiseren etc.) die een agrariër uitoefent hebben betrekking op deze integrale nota en het planologisch en landschapsbeleid voor het buitengebied. Door middel van bestemmingsplan Buitengebied en het Landschapsbeleidsplan dient het mooie en gevarieerde buitengebied beschermd respectievelijk verder ontwikkeld te worden. In het Programma-akkoord is opgenomen dat agrariërs die kampeer- en recreatiemogelijkheden voor kort verblijf willen bieden ondersteund moeten worden. Verder stelt het Programma-akkoord dat in het kader van

het toeristisch-recreatieve beleid de ligging in een bosrijke omgeving, met gevarieerde agrarische nevenactiviteiten, toeristisch beter dient te worden benut. Het opstellen van beleid voor kamperen en bed & breakfasts wordt meegenomen in de herziening van het bestemmingsplan Buitengebied en de nieuwe APV. In het kader van de afschaffing van de Wet op de Openlucht Recreatie (WOR) is het de bedoeling dat er:

- a) geen gewone campings in Etten-Leur worden toegestaan (wordt in Etten-Leurse buitengebied niet passend geacht, plus belemmert (ontwikkeling van) andere functies);
- b) er ten aanzien van het kamperen bij de boer mogelijkheden gecreëerd worden voor 25 kampeerplaatsen bij de Bellehoeve en bij de Menmoerhoeve;
- c) andere mogelijkheden voor kamperen bij de boer besproken worden in de klankbordgroep bestemmingsplan Buitengebied (zones/gebieden aanwijzen voor vrijstellingen in/bij agrarische bouwblokken?, werken met maximum aantal locaties voor kamperen bij de boer?);
- d) het kampeerseizoen gehanteerd blijft.

Verder wordt in het bestemmingsplan Buitengebied een vrijstelling opgenomen voor evenementen in het buitengebied. Ook de mogelijkheden voor agrarische nevenactiviteiten zullen in het kader van het nieuwe bestemmingsplan Buitengebied worden gezien.

Markten en kermissen

Warenmarkten

In het onderzoeksrapport van het onderzoeksbureau Droogh Trommelen en Partners (DTNP) over de ruimtelijke structuurvisie voor detailhandel, ambulante handel (warenmarkten) en horeca in Etten-Leur komt naar voren dat de warenmarkt in het centrum van Etten-Leur een gevarieerd aanbod heeft van food- en non-foodartikelen, dat de kwaliteit van de warenmarkt medebepalend is voor de aantrekkingskracht van het winkelhart en dat tweederde van de marktbezoekers het marktbezoek combineert met een bezoek aan de winkels. Uit deze conclusie blijkt dat de warenmarkt een duidelijke meerwaarde voor het recreatief winkelen (funshoppes) heeft. In het rapport wordt aanbevolen om de openingstijden van de warenmarkt in het centrum te verruimen en om de opzet van de kramen aan te passen (meer op de horeca gericht). De openingstijd van de warenmarkt in het centrum is (naar aanleiding van een proef) begin 2008 verruimd naar 12.30 uur. Uit het onderzoeksrapport blijkt verder dat de warenmarkt in Etten-Leur-Noord klein van omvang is, maar wel waarde voor het gebied heeft.

De verwachting is dat de toekomstige uitbreiding van het supermarktaanbod voor een grotere bezoekersstroom zorgt naar het Van Bergenplein en dat daarmee het draagvlak voor de warenmarkt ook groter wordt.

Uitbreiding van de warenmarkt (naar max. 5 kooplieden) lijkt haalbaar.

Voorstel is om de warenmarkten meer te promoten door middel van;

- berichtgeving op de gemeentelijke internetsite, in de Etten-Leurse Bode en op de internetsite van het Winkelhart;
- vermelding in publicaties als 'Etten-Leur City Guide', informatiemappen bij boerderijcampings en camping;
- vermelding in regionale uitgaven zoals de UIT in West- en Midden-Brabant krant;
- vermelding op de dynamische informatiebewegwijzeringsborden op de dagen dat de warenmarkten plaatsvinden.

Jaarmarkt

De Jaarmarkt in Etten-Leur wordt al jaren door de gemeente zelf georganiseerd; hier gaat per jaar een flink aantal uren inzitten (opstelling van de kramen, aanschrijven van de marktkooplieden, inschrijvingen en betalingen van de kramen etc.). De Jaarmarkt is een officieel ingestelde markt. Gezien het beleid dat nu in deze nota geactualiseerd is en de rol van de gemeente wordt de organisatie van de Jaarmarkt niet als taak van de gemeente beschouwd, maar van het particuliere initiatief. Voorstel is dan ook om de organisatie van de Jaarmarkt als gemeente uit handen te geven en geïnteresseerde partijen te benaderen of zij interesse hebben om de organisatie van de Jaarmarkt over te nemen. Wat betreft financiële ondersteuning; de Jaarmarkt kan in aanmerking komen voor een evenementensubsidie mits deze aan de voorwaarden voldoet (zie paragraaf 5.3.2). Wanneer er toe besloten wordt om de Jaarmarkt geen officiële markt meer te laten zijn, zal de organisatie van de Jaarmarkt een evenementenvergunning aan moeten vragen.

Kermissen

De kermissen vinden in Etten-Leur in juni/juli in het centrum plaats en in september in Etten-Leur-Noord. De kermis in het centrum is groot wat betreft omvang en diversiteit van attracties en heeft regionale aantrekkingskracht. De kermis in Etten-Leur-Noord is klein van omvang. Beide kermissen worden georganiseerd door de gemeente (organisatie, promotie en uitvoering). De organisatie van de kermissen wordt door de gemeente gedaan, omdat een kermis als onderdeel van volkscultuur wordt beschouwd (anders dus dan de Jaarmarkt die als markt wordt beschouwd).

Bij de kermis in het centrum wordt jaarlijks een redelijke winst geboekt en de kermis in Etten-Leur-Noord boekt jaarlijks een kleine winst. De vraag die opkomt, is waarom er 2 kermissen in Etten-Leur georganiseerd worden. Het antwoord hierop is dat dit van oudsher zo gegroeid is. Wij stellen voor om, in verband met de visie voor Etten-Leur-Noord (= levendig houden) en de uitbreiding d.m.v. Schoenmakershoek, de kermis in Etten-Leur-Noord te handhaven.

Wat betreft beide kermissen stellen wij voor om een onderzoek naar privatisering te starten. Indien er niet gekozen wordt voor privatisering, dient er gekeken te worden op welke afdeling de organisatie en de promotie van de kermis binnen de gemeentelijke organisatie thuis hoort.

5.5 Rol van de gemeente

Wat betreft de rol van de gemeente zijn er 3 mogelijkheden:

- de regisserende rol (de gemeente is aanjager, coördinerend en initiërend);
- de stimulerende rol (voorwaardenscheppend en inzet van financiële middelen ter realisatie van beleidsdoelen);
- de faciliterende rol (praktische ondersteuning bv. door ureninzet of inzet van faciliteiten).

Het voorstel is om de gemeente verschillende rollen te laten vervullen voor verschillende beleidsdoeleinden.

Hieronder wordt het schema van de beleidsdoelen aangevuld met de rol die de gemeente voor het betreffende beleidsdoel de komende jaren zal vervullen.

Beleidsdoelen	Rol van de gemeente
Evaluatie huidige cultuurnota en opstellen nieuwe nota	Regisserend
Het realiseren van een sociaal-cultureel en educatief centrum op Etten-Leurse maat en schaal; kansen voor amateurverenigingen en lokale kunstenaars creëren	Regisserend
Er is behoefte aan een marktplaatsfunctie voor cultuureducatie: beziën of er structureel bijdragen kunnen worden geleverd aan het opleiden en aanstellen	Regisserend en stimulerend

van een cultuurcoördinator in het primair onderwijs, en als noodzakelijke schakel in een brede culturele infrastructuur	
Er ontbreekt eenduidig beleid wat betreft subsidies: op basis van een nieuwe cultuurnota een nieuwe subsidienota opstellen	Regisserend en wat betreft subsidieverstrekking stimulerend
Om teruglopend museumbezoek terug te dringen: aanmoedigen van regionale samenwerking tussen musea, met als doel te kijken naar efficiëntere en effectievere werkwijze	Regisserend en stimulerend
Een meer actieve, inspirerende en meer zichtbare rol van de Cultuurraad ontwikkelen	Regisserend
Betere en bereikbare expositieruimten voor individuele en georganiseerde lokale (amateur) kunstenaars	Regisserend, wat betreft subsidieverstrekking stimulerend en faciliterend door het beschikbaar stellen van ruimte (Raadzaal en Trouwkerkje)
Een ruimhartige ondersteuning van culturele activiteiten	Stimulerend
Het opnemen van de landschappelijke en cultuurhistorische waarde van het gebied rond Etten-Leur in toeristische informatie	Stimulerend en faciliterend
Kansen voor buitenrecreatie; actiever promoten van bijzondere evenementen in het buitengebied, zoals paardensportwedstrijden, tentoonstellingen, evenementen van natuurverenigingen etc.	Stimulerend en faciliterend
Het vermelden en opnemen van alle vormen van milieueducatie in alle toeristische informatie en toeristische routes	Stimulerend en faciliterend
Evaluatie en actualisatie van de nota toerisme en recreatie	Regisserend
Het voeren van een actief toeristisch-recreatief beleid, het ontwikkelen van nieuwe thematische fiets- en wandelroutes, aangezien routerecreatie een trend is en deze ook landelijk sterker promoten, het bevorderen van dwarsverbanden tussen lokale musea, het landelijk promoten van het eeuwfeest van De Eerste Gemotoriseerde Vliegtuigvlucht, het behoud van historische panden en aandacht voor behoud van cultuurhistorisch landschap. Agrariërs die kampeer- en recreatiemogelijkheden voor kort verblijf willen bieden ondersteunen	Voeren van beleid: regisserend; Ontwikkelen thematische routes: stimulerend; Bevorderen dwarsverbanden musea: stimulerend; Promoten eeuwfeest 1 ^e Vlucht: stimulerend; Behoud historische panden: stimulerend; Behoud cultuurhist. landschap: stimulerend; Agrariërs ondersteunen met recreatiemogelijkheden: stimulerend
Arrangementenontwikkeling uitwerken	Stimulerend en faciliterend
Uitbreiding wandelrouten netwerk in verband met routerecreatie als trend	Regisserend & stimulerend
Inzet van promotie Winkelhart, toekomstig Trivium Leisure Complex en het SCEK in verband met kansen voor recreatief winkelen en cultuurbeleving	Stimulerend en faciliterend
Meer aandacht voor cultuurhistorie in verband met gebrek hieraan door middel van promotie van de 3 speerpunten	Stimulerend en faciliterend
Ontwikkelen van evenementenbeleid	Regisserend voor ontwikkeling evenementenbeleid, stimulerend wat betreft subsidieverstrekking en faciliterend wat betreft praktische ondersteuning
Promotie & samenwerking	Regisserend, stimulerend en faciliterend
Verbeteren van de gemeentelijke bewegwijzering	Regisserend & stimulerend
Organisatiestructuur optimaliseren vanwege onbekendheid	Regisserend
Informatievoorziening verbeteren met betrekking tot werking en bereikbaarheid	Regisserend & stimulerend

Beleidsveld m.b.t. ambulante handel uitwerken	Regisserend, stimulerend en faciliterend
Het beoordelen van de gemeentelijke werkzaamheden m.b.t. de jaarmarkt	Stimulerend en faciliterend
Het beoordelen van de gemeentelijke werkzaamheden m.b.t. de kermissen	Regisserend, stimulerend en faciliterend

5.6 Rol van aanbieders en adviesorganen

Naast de gemeente spelen aanbieders en adviesorganen een rol in de beleidsvelden cultuur, toerisme/recreatie en evenementen. Om de beleidsdoelen zoals aangegeven in paragraaf 5.1 te kunnen bereiken, stellen wij de volgende rollen voor de aanbieders en adviesorganen voor.

Aanbieders

De aanbieders van toerisme/recreatie en cultuur zijn marktpartijen die voor hun eigen belangen opkomen, maar die wel bereid zijn samen te werken om zo de beleving van cultuur en vrijetijdsbesteding laagdrempelig te maken en om meer bezoekers naar Etten-Leur te trekken en ze langer in Etten-Leur te houden. Bij de aanbieders is sprake van een stimulerende en faciliterende rol voor de gemeente.

Adviesorganen

De rol van de adviesorganen wordt als volgt voorgesteld (voor huidige rol van de adviesorganen zie paragraaf 2.3):

Interne projectgroep Toerisme, Recreatie en Cultuur

Dit blijft een gemeentelijk afstemmingsorgaan.

Evenementencommissie

Wij kiezen ervoor om de evenementencommissie uit te splitsen in 2 commissies. De 'kleine' commissie zal bestaan uit de huidige deelnemers aan de evenementencommissie (= gemeente, GHOR, politie en brandweer) en heeft als doel de praktische zaken van de evenementen te bespreken zoals vergunningaanvragen. Voor de vergaderingen van deze commissie worden de organisatoren van de evenementen, indien nodig, uitgenodigd om zo uitleg te kunnen geven en/of vragen te kunnen beantwoorden. De 'kleine' commissie komt eens in de 4 tot 6 weken bijeen. De 'grote' commissie bestaat ook uit de huidige deelnemers plus de medewerkers van de gemeente m.b.t. het beleid op het gebied van cultuur en toerisme/recreatie. Deze 'grote' commissie heeft als doel het beleid ten aanzien van o.a. planning van evenementen in het jaar en bepaling van locatie (indien het een nieuw evenement betreft) jaarlijks te bepalen. De 'grote' commissie komt slechts een paar keer per jaar bijeen.

Cultuurraad

De Cultuurraad zal verdwijnen in verband met het nieuwe subsidiebeleid en de keuze voor een andere manier van subsidie verlenen m.b.t. incidentele en evenementensubsidies. Er komt 1 budget voor incidentele en evenementensubsidies op het gebied van bevordering van cultuur, toerisme/recreatie en evenementen en sportpromotie en de uitgifte zal activiteit/resultaat gericht zijn. Een interne subsidiecommissie zal de aanvragen beoordelen op basis van vastgestelde voorwaarden (zie paragraaf 5.3.2). Voor de bepaling van de structurele subsidies wordt een adviescommissie in het leven geroepen; mogelijk kunnen huidige leden van de Cultuurraad in deze adviescommissie zitting nemen.

Kerngroep Toerisme, Recreatie en Cultuur

Dit adviesorgaan gaat op in het bestuur van een stichting ter promotie van Etten-Leur (zie paragraaf 5.3.3). Onder het bestuur komen werkgroepen te vallen die voor de uitvoering zorg dragen.

Stuurgroep Cultuureducatie

Deze stuurgroep blijft huidige rol behouden.

Commissie Beeldende Kunst in de Wijken

Deze commissie blijft huidige rol behouden.

5.7 Actieplannen 2009-2012

In bijlage 1 is een overzicht opgenomen van de geplande activiteiten in de beleidsperiode 2009 tot en met 2012. In dit overzicht zijn de voorgenomen acties en activiteiten opgenomen die wij in de komende jaren willen uitvoeren. De keuze voor de acties en activiteiten is gebaseerd op de doelstellingen van het cultureel en toeristisch-recreatief beleid (zie paragraaf 5.1) en wij hebben er voor gekozen om de opsomming te rubriceren aan de hand van de instrumenten die wij inzetten om de doelstellingen te bereiken (zie paragraaf 5.3). In het overzicht hebben wij ook aangegeven welke participanten er naar onze mening per onderdeel bij betrokken moeten worden.

6 FINANCIEN

6.1 Huidige situatie

Anno 2008 is het volgende overzicht van de financiële middelen (incl. subsidies) te maken met betrekking tot cultuur, toerisme/recreatie, evenementen en sportpromotie (zie bijlage 3 voor subsidieoverzicht). We maken een onderverdeling in de financiële middelen die beschikbaar zijn voor de partners (wat betreft cultuur) van het Sociaal, Cultureel en Educatief Knoop punt, voor cultuureducatie en voor cultuur, toerisme/recreatie en sportpromotie.

- SCEK: de partners van het SCEK met betrekking tot cultuur zijn de bibliotheek, de kunsttieleen, het UITpunt, de Nobelaer, Doornbos, Sint Frans en Popel. Aan de partners van het SCEK wordt in totaal anno 2008 € 1,65 miljoen uitgegeven (zie bijlage 3). De partners van het SCEK genieten een aparte status, aangezien deze professionele instellingen voorzien in de behoefte van het gemeentebestuur om deelgebieden op het gebied van cultuur op een laagdrempelige manier aan alle inwoners van Etten-Leur te kunnen aanbieden;
- cultuureducatie: voor cultuureducatie wordt door de gemeente € 108.000,00 uitgegeven in de vorm van een cultuurcoördinator. Dit betreft een samenwerking met het onderwijs;
- cultuur, toerisme/recreatie, evenementen en sportpromotie: anno 2008 wordt aan cultuur, toerisme/recreatie en sportpromotie een bedrag besteed van € 153.000,00. Van dit bedrag betreft € 84.000,00,00 vaste uitgaven (o.a lidmaatschap SES West-Brabant, lidmaatschap Vereniging Vaarroute West-Brabant, bijdrage regio-VVV West- en Midden-Brabant, subsidie VVV-agentschap Etten-Leur, subsidies culturele instellingen). Een bedrag van € 69.000,00 wordt uitgegeven aan incidentele subsidies en is 'vrij' te besteden. Van deze € 153.000,00 is € 78.000,00 bestemd voor cultuur (musea, amateurkunstverenigingen, project- en stimuleringsubsidies en volksculturele activiteiten) en € 70.000,00 voor toerisme/recreatie en evenementen (subsidie stadspromotie/evenementen en werkbudget toerisme/recreatie).

Partners SCEK	€ 1.650.000,00
Cultuureducatie	€ 108.000,00
Cultuur	€ 78.000,00
Toerisme/recreatie en evenementen	€ 70.000,00
Sportpromotie	€ 5.000,00
Totaal	€ 1.911.000,00

In de begroting 2009-2012 is opgenomen dat er een maximaal subsidiebedrag van € 50.000,00 beschikbaar gesteld zal worden voor de viering van het eeuwfeest van de 1^e gemotoriseerde vlucht in Nederland in juni 2009.

In de kadernota is tevens voor de periode van 2009 tot en met 2011 een bedrag van € 45.000,00 per jaar opgenomen voor voortzetting van het UITpunt; hiermee wordt vooruitgezien op het wegval len van de provinciale subsidie vanaf 2009.

Kunstwerken in de wijken worden gefinancierd uit de reserve cultuurfonds grondbedrijf. Per verkochte vierkante meter bouwgrond in nieuwbouwwijken betaalt de koper anno 2008 € 0,23 t.b.v. de reserve. Van die inbreng wordt 80% gereserveerd voor kunst in de betreffende wijk en 20% voor kunst in oudere bestaande wijken.

6.2 Herverdeling beschikbare middelen

In paragraaf 6.1 is aangegeven welke financiële middelen in 2008 totaal voor de partners in het SCEK, cultuureducatie, cultuur, toerisme/recreatie, evenementen en sportpromotie beschikbaar zijn. Wij stellen voor om de huidige middelen minimaal te handhaven; dit achten wij nodig om de doelstellingen zoals beschreven in paragraaf 5.1 te kunnen bereiken. Wel stellen wij voor om binnen dit budget van 1,9 miljoen euro een herverdeling toe te passen (zie paragraaf 5.3.2); behalve voor cultuureducatie. Voor de incidentele subsidies en evenementensubsidies stellen wij voor om 1 budget beschikbaar te maken van €55.150,00 (dit budget bestaat uit de huidige subsidiebudgetten voor stadspromotie en evenementen, sportpromotie en bevordering kunst via beoordeling Cultuurraad). Voor de structurele subsidies zal in de loop van 2009 een uitvoeringsprogramma worden ontwikkeld.

Verder stellen wij voor om voor bevordering van cultuur en toerisme/recreatie 1 werkbudget beschikbaar te maken/houden. Het betreft hier een samenvoeging van het bestaande budget bevordering toerisme /recreatie ad. €29.339,00 en het huidige cultuurfonds ad. €5.000,00 per jaar (dit cultuurfonds wordt dus een werkbudget ten behoeve van bevordering cultuur, toerisme en recreatie). Verder stellen wij voor om de jaarlijkse subsidie aan CUMEL voor de gemeentelijke kunstprijs (€2.537,50) toe te voegen aan dit budget bevordering cultuur, toerisme en recreatie omdat de kunstprijs vanaf 2009 weer door de gemeente georganiseerd zal worden. Het budget bevordering cultuur, toerisme en recreatie bevat dan vanaf 2009 in totaal €36.876,50 (hier kunnen bv. middelen voor promotie uit betaald worden).

Zoals in paragraaf 5.3.1.b is aangegeven, stellen wij voor om voor de kosten van evenementen die niet doorberekend kunnen worden naar de organisaties een evenementenbudget ter hoogte van €50.000,00 vanaf 2009 in de begroting op te nemen.

Wat betreft financiering van kunstwerken in de wijken uit de reserve cultuurfonds grondbedrijf stellen wij het volgende voor. Het bedrag (voorheen fl. 0,50) is sinds 1989 niet meer aangepast. Wij stellen nu voor om over de afgelopen 19 jaar een eenmalige indexering toe te passen en vanaf 2009 een bedrag van €0,50 per verkochte vierkante meter bouwgrond te storten in de reserve cultuurfonds grondbedrijf. Met de inzet van deze middelen willen wij in samenspraak met de commissie Beeldende Kunst in de Wijken het volgende bereiken:

- realisatie van kunstwerken in de volgende 'oude' en 'nieuwe' wijken: Etten-Leur-Noord (reeds in uitvoering), De Keen (reeds in uitvoering), Centrum West, Attelaken, Centrum Oost, Schoenmakershoek, Omgeving Baai, Grauwe Polder en Banakkers;
- het behoud van de kwaliteit van de bestaande gemeentelijke kunstobjecten. Er zijn middelen geraamd voor onderhoudswerkzaamheden en per 2009 zijn de kunstobjecten verzekerd tegen vandalisme en diefstal;
- aandacht voor het behoud van belangrijke kunstobjecten van Etten-Leur;
- het inzichtelijk maken van de openbare beeldende kunstcollectie in Etten-Leur.

7 MONITORING EN EVALUATIE

Om de nieuwe beleidsnota cultuur, toerisme en recreatie actueel te houden is het van belang de beleidsnota periodiek te evalueren. Belangrijk hierbij is dat deze evaluatie samen met de externe betrokkenen (zoals deze ook bij de ontwikkeling van deze beleidsnota betrokken zijn geweest) gebeurt. Samen met de externe betrokkenen kan worden beoordeeld of de beoogde doelstellingen c.q. acties/activiteiten nog actueel zijn of dat het beleid tussentijds bijgesteld dient te worden. Evaluatie, monitoring en eventuele bijstelling van het beleid kan op verschillende momenten en manieren plaatsvinden.

1. Wij achten het realistisch om uit te gaan van het 1 maal per 4 jaar door de gemeenteraad vaststellen van een nieuwe beleidsnota voor cultuur, toerisme en recreatie. Dit wil zeggen dat er in 2013 actualisering van deze beleidsnota plaats vindt.
2. Bij het onderzoek naar dagrecreatie in mei 2006 is een meetinstrument ontwikkeld. Dit meetinstrument bestaat uit diepte-interviews, groepsdiscussie en enquêtes. Voor het verwerken van de resultaten is een statistisch programma gebruikt. Om de 5% stijging van het aantal toeristen en dagrecreanten (in 2006: 276.450) in 2012 te realiseren zal in 2012 dit meetinstrument ingezet worden voor een nieuwe meting.
3. Aan het eind van ieder jaar in de beleidsperiode 2009-2012 (beginnend eind 2009) zal een actieplan opgesteld worden waarin de activiteiten zoals deze in het overzicht in bijlage 1 zijn benoemd worden geëvalueerd en waarbij de beoogde resultaten (acties / activiteiten) voor het komende jaar worden benoemd.

Daarnaast zal de gemeenteraad op hoofdlijnen geïnformeerd worden over de voortgang van het nieuwe beleid via de verschillende rapportages die samenhangen met de planning- en controlcyclus.

Wat betreft monitoring is het belangrijk dat de informatievoorzieningen, de aanbieders van verblijfsrecreatie, de musea en de organisatoren van evenementen het aantal bezoekers gaan registreren om zo per jaar te kunnen bekijken of de beleidskeuzes en aanbevelingen geleid hebben tot meer bezoekers en langere verblijfsduur van de bezoekers.

Bijlage 1 Activiteitenoverzicht 2009-2012

Acties/activiteiten	Uitvoeringsjaar				Participanten
	2009	2010	2011	2012	
Evenementenbeleid					
Invoeren gemeentelijk evenementenbudget	X				Gemeente
Onderzoek naar vrijstelling leges evenementenvergunning	X				Gemeente
Invoering 1 loket voor evenementen		X			Gemeente
Onderzoeken behoefte aan en alternatieven voor muziekkiosk	X				Gemeente
Subsidiebeleid					
Instellen adviescommissie	X				Gemeente
Uitwerking nieuw subsidiebeleid	X				Gemeente
Uitvoering nieuw subsidiebeleid voor structurele subsidies		X	X	X	Gemeente
Samenvoeging tot 1 subsidiebudget voor incidentele en evenementensubsidies	X				Gemeente
Promotie & samenwerking					
Oprichten stichting voor promotie Etten-Leur	X				Kerngroep TRC en gemeente
Uitgeven en verder ontwikkelen promotiegids ('Etten-Leur City Guide')	X	X	X	X	Kerngroep TRC en gemeente
Promotie van de 3 speerpunten	X	X	X	X	Gemeente en Kerngroep TRC
Aansluiting op promotie van West-Brabant	X	X	X	X	Gemeente en SES West-Brabant
Aanleg objectbewegwijzering	X				Gemeente
Onderzoeken opties voor informatievoorzieningen	X				Gemeente, Kerngroep TRC en knooppuntpartners
Viering 100 jarige	X				Stichting 100 jaar Luchtvaart en

herdenking opstijging 1 ^e gemotoriseerde vliegtuig					gemeente
Gebruik van elektr. informatiepanelen voor vermelding van evenementen	X	X	X	X	Gemeente en evenementen-organisaties
Ontwikkelen van arrangementen	X	X	X	X	Kerngroep TRC, VVV-agentschap, aanbieders en gemeente
Organiseren van opening toeristisch seizoen West-Brabant	X				Gemeente en Kerngroep TRC
Samenwerking musea	X	X	X	X	Musea en gemeente
Aansluiting bij nationale monumentendag	X	X	X	X	Gemeente, Kerngroep TRC en eigenaren monumenten
Kunstprijz weer door gemeente organiseren (mogelijk koppeling met Kunstroute)	X	X	X	X	Gemeente
Ontwikkeling Sport- en Leisure complex Trivium meenemen in promotie		X	X	X	Gemeente, ondernemers Trivium en Kerngroep TRC
Opstarten jaarlijks bestuurlijk overleg voor 3 speerpunten	X	X	X	X	Gemeente, St. 100 jaar Luchtvaart, St. Vincent van Gogh en St. Adriaan van Bergen
Advertenties ter promotie van E-L in vakbladen plaatsen en deelname aan beurzen	X	X	X	X	Gemeente en Kerngroep TRC
Samenwerking met omliggende gemeenten opzetten	X				Gemeente
Regionaal overleg musea West-Brabant opzetten		X			Musea en gemeente
Promotie van de 2 warenmarkten	X	X	X	X	Gemeente
Voorzieningen					
Uitbreiding wandelrouten netwerk over hele gemeente	X				Gemeente en SES West-Brabant
Realisatie van NME fiets- en wandelroute	X				Gemeente en IVN/VVN
Onderzoek naar plaatsing natuur-	X				Gemeente, IVN/VVN

informatieborden langs fiets- en wandelroutes					
Onderzoek huisvesting Natuurmuseum	X				Gemeente
Kunstroute verder ontwikkelen	X				Kerngroep TRC en gemeente
Stimuleren van 3 musea om registratie officieel museum te behalen	X	X	X	X	Gemeente en musea
Ontwikkeling in vaarroute van themaroute Turfroute	X				Gemeente en Kerngroep TRC
Voortzetting plaatsing van kunst in de wijken	X	X	X	X	Gemeente
Verzekeren van gemeentelijke kunstwerken in openbaar gebied	X				Gemeente
Aanpassing van bijdrage in reserve cultuurfonds	X				Gemeente
Realisering golfbaan	X				Eigenaar en gemeente
Van Gogh-fietsroute als themaroute in fietsroutenetwerk opnemen	X				Gemeente en Stichting Van Gogh Etten-Leur
Registratie aantallen bezoekers	X	X	X	X	VVV-agentschap, UITpunt, musea, aanbieders verblijfsaccommodaties
Algemeen					
Afstoten Jaarmarkt	X				Gemeente
Onderzoek privatisering kermis centrum	X	X			Gemeente

Bijlage 2 Kostenoverzicht op- en afbouw muziekkiosk

Kosten t.b.v. het monteren en demonteren van de muziekkiosk (prijspeil 2008)

Tijdens kantoor tijden monteren en demonteren			
Aantal medewerkers	Aantal uren	Uurtarief medewerkers	Totaal
4	4	€ 38,55	€ 616,80
Tractie	Aantal uren	Uurtarief tractie	Totaal
2	4	€ 9,13	€ 73,04

Totaal kosten Stadsbeheer €689,84

Tijdens zaterdag dagen monteren en demonteren			
		Uurloon 150%	
Aantal medewerkers	Aantal uren	Uurtarief medewerkers	Totaal
4	4	€ 57,83	€ 925,20
Tractie	Aantal uren	Uurtarief tractie	Totaal
2	4	€ 9,13	€ 73,04

Totaal kosten Stadsbeheer €998,24

Tijdens zondag dagen monteren en demonteren			
		Uurloon 200%	
Aantal medewerkers	Aantal uren	Uurtarief medewerkers	Totaal
4	4	€ 77,10	€ 1.233,60
Tractie	Aantal uren	Uurtarief tractie	Totaal
2	4	€ 9,13	€ 73,04

Totaal kosten Stadsbeheer €1.306,64

Kosten volgens afspraken B&W van 31 juli 2001

€ 170,- eerste dag

€ 34,03 iedere volgende dag

€ 226,89 borg

Hierbij is uitgegaan van 2 medewerkers van Stadsbeheer en de overige mensen worden de huurder geregeld. In de praktijk blijkt dit niet te werken, en wordt de kiosk door ons eigen personeel opgebouwd en afgebroken.

Bijlage 3   Overzicht subsidie-uitgifte m.b.t. cultuur, toerisme/recreatie en sportpromotie 2008

Kostenplaats	Naam	Subsidie 2008
Bibliotheek	Bibliotheek Etten-Leur	€ 840.907,00
Bibliotheek	Kunstuitleen	€ 31.345,00
Bibliotheek	UITpunt	€ 37.455,00
Bibliotheek	Werkgroep kunstzinnige vorming	€ 2.000,00
Nobelaer	De Nobelaer	€ 692.603,00
Doornbos	Centrum voor kunsteducatie Doornbos	€ 50.000,00
Popel	(exclusief huursubsidie)	€ 921,62
		= gemeentelijke afdeling
St. Frans	St. Frans	€ 0,00
Bevordering volkscultuur	Stichting Carnavalsoptocht	€ 1.478,86
Bevordering volkscultuur	St. Nicolaascomite	€ 1.267,74
Bevordering volkscultuur	Oranjestichting	€ 3.318,04
Musea	Heemkundekring Jan Uten Houte (huur + exploitatie)	€ 13.827,12
Musea	Vincent van Gogh infocentrum (huur + exploitatie)	€ 12.546,00
Musea	Vereniging voor Vogel- en Natuurbescherming (huur + activiteiten): Natuurmuseum	PM + € 1.619,00
Kunst	Harmonie Constantia	€ 10.150,00
Kunst	Stichting CUMEL (per jaar)	€ 5.526,65
Kunst	Gemeentelijke kunstprijs (per jaar): aan CUMEL	€ 2.537,50
Kunst	Seniorengeselschap Pro Musica	€ 921,62
Kunst	Kunstkring	€ 460,81
Kunst	Gemengd Koor "De Cantorije"	€ 736,89
Kunst	Etten-Leurs Mannenkoor	€ 736,89
Kunst	Gemengd Koor "De Brande"	€ 736,89
Kunst	Musicalkoor Theatr'EL	€ 736,89
Kunst	Toneelvereniging "Mag het licht uit"	€ 1.151,00
Kunst	Zwanentranenkoor	€ 736,89
Kunst	Theatergroep Max Mini	€ 1.151,00
Podiumkunst	Orgelkring Jacobus Zeemans (behoud orgels + concerten)	€ 1.278,90
Podiumkunst	Sabel (straattoneel Koninginnedag)	€ 1.218,00
Podiumkunst	Beiaardier t.b.v. 4x zomerbespelingen (gastbeiaardiers)	€ 735,88
Podiumkunst	Lambertus Cantorije Etten (kerstconcert)	€ 685,13
bevordering kunst	project/stimuleringssubsidies beoordeeld door cultuurraad	€ 10.150,00

bevordering toerisme	VVV-agentschap	€ 7.500,00
stadspromotie en evenementen	budget stadspromotie en evenementen	€ 40.000,00
sportpromotiefonds		€ 5.000,00
	Totaal	€ 1.781.438,50

Bijlage 4   Overzicht evenementen en betreffende locatie

Centrum

1. Carnavalsoptocht
2. MaMi
3. Bijenmarkt
4. Oranjemarkt en aubade
5. Oranjeparty
6. Jazz Street Parade
7. Sport Scoort
8. Meulemart
9. Kermis centrum
10. Exotic Green Rally
11. Etten-Leur Speelstad
12. Wielerronde
13. Lekker Etten-Leur
14. Jaarmarkt
15. Cumel
16. Smartlappenfestival
17. Herfstmarathon
18. Kerstmarkt

Oderkerkpark

1. Oranjefestival
2. Dance Park
3. Pasar Malam
4. Popelucht festival
5. Smartlappenfestival
6. Cumel
7. Kermis centrum
8. Picknick

Brabantpark

1. KPJ Stratzeneskamp
2. Circus
3. Circus

Van Bergenplein

1. Kermis Etten-Leur-Noord
2. Wielerronde Leur
3. Leurse Havenfeesten
4. Carnavalsoptocht

Bijlage 5 Matrix opties toekomst VVV-agentschap en UITpunt

Opties voor toekomst VVV-agentschap en UITpunt

1: UITpunt in SCEK & VVV-agentschap in reisburo	2a: UITpunt in SCEK & VVV-agentschap in Van Gogh-infocentrum	2b: UITpunt in SCEK & infopunt (ipv VVV) in Van Gogh-infocentrum	3a: UITpunt & VVV-agentschap in SCEK	3b: infopunt in SCEK (geen UITpunt & VVV)	3c: UITpunt & VVV-agentschap in Van Gogh-infocentrum	3d: infopunt (geen UITpunt & VVV) in Van Gogh-infocentrum	4: UITpunt in SCEK & VVV & overige infovoorz. in stadskantoor/loopbaancentrum
Voordelen:							
Professionele bezetting VVV; is noodzakelijk om naam VVV te gebruiken	combinatie Van Gogh en VVV; Van Gogh is de toeristische trekker	combinatie Van Gogh en infopunt; Van Gogh is de toeristische trekker	toeristische en culturele infovoorziening in 1 gebouw	toeristische en culturele infovoorziening in 1 gebouw	alles (toer., cult. en Van Gogh-infovoorziening) in 1 gebouw	alles (toer., cult. en Van Gogh-infovoorziening) in 1 gebouw	UITpunt maakt deel uit van format UIT in Brabant
UITpunt valt onder financiële verantwoordelijkheid bieb	UITpunt valt onder financiële verantwoordelijkheid bieb	UITpunt valt onder financiële verantwoordelijkheid bieb	huidige UITpuntcoördinator kan 2 functies combineren	2 subsidiestromen ipv 3 (Van Gogh-infocentrum meegeteld)	huidige UITpuntcoördinator kan 2 functies combineren	1 subsidiestroom ipv 3	UITpunt valt onder financiële verantwoordelijkheid bieb
UITpunt maakt deel uit van format UIT in Brabant	UITpunt maakt deel uit van format UIT in Brabant	UITpunt maakt deel uit van format UIT in Brabant	2 subsidiestromen ipv 3 (Van Gogh-infocentrum meegeteld)	huidige UITpuntcoördinator kan 2 functies combineren (mits hij dit wil)	1 subsidiestroom ipv 3	huidige UITpuntcoördinator kan 2 functies combineren (mits hij dit wil)	centrale ligging stadskantoor
ligging VVV in centrum	centr. ligging infocentrum	centr. ligging infocentrum	naamsbekendheid VVV	ruimte in SCEK	naamsbekendheid VVV	centr. ligging infocentrum	UITpunt is gesitueerd bij andere culturele voor.
naamsbekendheid VVV	naamsbekendheid VVV	UITpunt is gesitueerd bij andere culturele voorz.	UITpunt maakt deel uit van format UIT in Brabant	goede bereikbaarheid SCEK	UITpunt maakt deel uit van format UIT in Brabant		goede bereikbaarheid SCEK
huidige routebordjes VVV	UITpunt is gesitueerd bij andere culturele voorz.	goede bereikbaarheid SCEK	UITpunt valt onder financiële verantwoordelijkheid bieb	ruime parkeergelegenheid SCEK	centr. ligging infocentrum		ruime parkeergelegenheid SCEK
combinatie reisburo – VVV	goede bereikbaarheid SCEK	ruime parkeergelegenheid SCEK	ruimte in SCEK				

openingstijden reisburo (ook koopavond en zaterdag)	ruime parkeergelegenheid SCEK		goede bereikbaarheid SCEK				
UITpunt is gesitueerd bij andere culturele voorz.			parkeergelegenheid SCEK				
Nadelen:							
ligging SCEK voor UITpunt: niet centraal	professionele kracht voor VVV inhuren	naamsbekendheid VVV is weg	ligging SCEK niet centraal	ligging SCEK niet centraal	weinig ruimte in infocentrum	weinig ruimte in infocentrum	professionele kracht plus achtervang inhuren
taken VVV komen niet uit de verf (wordt weinig mee gedaan); arrangementontw. wordt niets mee gedaan	vrijwilligers stichting weinig toeristische kennis; probleem wanneer professionele kracht afwezig is	professionele kracht inhuren voor infopunt	mogelijk professionele kracht inhuren voor VVV	naamsbekendheid VVV is weg	wanneer UITpunt coördinator functie niet wil; zijn alleen vrijwilligers of professionele kracht inhuren	naamsbekendheid VVV is weg	3 subsidiestromen
verspreiding van taken met veel raakvlakken (cultuur en toerisme/recreatie zijn moeilijk te scheiden)	ligging SCEK voor UITpunt: niet centraal	vrijwilligers stichting weinig toeristische kennis; probleem wanneer professionele kracht afwezig is	routebordjes VVV verplaatsen	deelname format UIT in Brabant valt weg	geen achtervang voor ziekte of afwezigheid coördinator	deelname format UIT in Brabant valt weg	derving huurinkomsten ruimte stadskantoor
niet duidelijk voor bezoeker; 3 punten voor infovoorziening (VVV, UITpunt en VG-infocentrum)	routebordjes VVV verplaatsen	weinig ruimte in infocentrum	2 subsidiestromen: SCEK en Van Gogh-infocentrum	routebordjes VVV verplaatsen	routebordjes verplaatsen	routebordjes VVV verplaatsen	routebordjes VVV verplaatsen

3 subsidiestromen (wanneer je Van Gogh-infocentrum meerekent)	weinig ruimte in infocentrum; moeilijk combi te maken van Van Gogh, 100 jaar luchtvaart en VVV	2 subsidiestromen	bij afwezigheid coördinator geen achtervang	bij afwezigheid coördinator geen achtervang	vrijwilligers stichting weinig toeristische kennis; probleem wanneer professionele kracht afwezig is	wanneer UITpunt coördinator functie niet wil; zijn alleen vrijwilligers of professionele kracht inhuren	bepaalde openingstijden stadskantoor
	3 subsidiestromen: UITpunt, VVV en Van Gogh	verspreiding van taken met veel raakvlakken				geen achtervang voor ziekte of afwezigheid coördinator	niet duidelijk voor bezoeker; 3 punten voor infovoorziening (UITpunt, infovoorz. stadskantoor en VG-infocentrum)
	verspreiding van taken met veel raakvlakken					vrijwilligers stichting weinig toeristische kennis; probleem wanneer professionele kracht afwezig is	ligging SCEK niet centraal
	bepaalde openingstijden infocentrum						

Bijlage 7   Plan van aanpak cultuureducatie 2008-2012

PLAN VAN AANPAK CULTUUREDUCATIE 2008-2012

**ETTEN-LEUR
Augustus 2008**

Auteur: H. Poos

Inhoudsopgave

1. Inleiding.....	2
2. Huidige situatie.....	2
3. Gewenste situatie.....	4
4. Fasering van het werk door KOEPEL.....	8
5. Financiële middelen.....	10
6. Activiteitschema plan van aanpak.....	11

-Bijlage 1): - Uitleg begrippen

-Bijlage 2): - Lijst met gebruikte afkortingen

Plan van aanpak cultuureducatie 2008 - 2012

1 Inleiding

De raad heeft op 17 december 2007 besloten over te gaan tot een structurele invoering marktplaats cultuureducatie en hiervoor jaarlijks financiële middelen ter beschikking te stellen via de begroting.

Geconstateerd is dat de marktplaats zijn meerwaarde heeft bewezen en dat het gewenst is om deze ook na het verstrijken van de subsidieperiode door de Provincie Noord-Brabant te continueren.

Het beoogde effect is dat inwoners van Etten-Leur al op jeugdige leeftijd kennis maken met cultuureducatie doordat afstemming van vraag en aanbod van cultuureducatie in de breedste zin van het woord gewaarborgd is. Door vroegtijdige confrontatie met cultuureducatie onder schooltijd kan dit gestart worden.

Het is van belang deze confrontatie met cultuureducatie een vervolg te geven door verdiepingsmogelijkheden aan te bieden. De cultuurcoördinator vervult de spilrol door vraag en aanbod continue te confronteren met elkaar.

Het is belangrijk elke inwoner van Etten-Leur van jongs af aan laagdrempelig kennis te laten maken met cultuureducatie in de breedste zin van het woord.

Het is daarom nadrukkelijk de bedoeling dat naast het basisonderwijs ook andere vragers geholpen worden. Jaarlijks zal dit resulteren in een programma-aanbod van cultuureducatie waarvan elke school en elke inwoner van Etten-Leur gebruik kan maken.

De cultuurcoördinator ontwikkelt zelf geen producten maar stimuleert wel bij derden het ontwikkelen van producten.*1)

De nieuwe cultuurcoördinator is op 1 maart 2008 gestart en begonnen met een kennismaking en informatieronde zowel bij onderwijs als culturele instellingen. Op basis van die gesprekken en kennis van de provinciale en landelijke ontwikkelingen, zoals cultuureducatie in uitvoering en de regeling met betrekking tot versterking cultuureducatie, is dit plan van aanpak ontstaan.

Het plan omschrijft in het kort wat de huidige situatie is en wat de gewenste situatie zou moeten zijn. Het activiteitschema zal, daar waar nodig, jaarlijks bijgesteld worden.

De taak van de cultuurcoördinator is het samenbrengen van de vraag (onderwijs) en het aanbod (culturele instellingen en musea) met hierbij bijzondere aandacht voor de wijze waarop scholen ondersteund worden bij het opstellen van schooljaarplannen, de uitbreiding van het netwerk over alle vormen van cultuur en kunst zowel professioneel als amateur en de samenwerking met wijkverenigingen en andere belangengroeperingen *2).

Een andere belangrijke taak is een bijdrage leveren aan de verdere professionalisering van de kunst en culturaanbieders.

De provincie Noord Brabant zal de komende jaren een beleid voeren waarbij de marktplaatsen voor cultuureducatie niet alleen het onderwijs, maar ook andere doelgroepen (de amateurkunst) en onderwijsontwikkelingen meenemen in haar taken, zij dienen hun aandachtsveld te verbreden. De gemeente Etten-Leur sluit met dit plan al voorzichtig aan bij deze provinciale beleidsgedachte.

Het begrip cultuureducatie en andere begrippen die in dit stuk voorkomen worden in bijlage 1 nader uitgelegd. In bijlage 2 treft u de lijst met afkortingen en de betekenis hiervan aan.

*1) Raadsbesluit 20071012 / J.M.J./0005

*2) integrale beleidsnota Cultuur, toerisme en recreatie

2 Huidige situatie

Op basis van gesprekken gevoerd met het onderwijs en de culturele instellingen is er een beeld ontstaan over cultuureducatie in Etten-Leur voor wat de vraagkant (het onderwijsveld) en de aanbiederskant (de culturele instellingen) betreft. In dit hoofdstuk een **korte** beschrijving hiervan en ook van de huidige overlegstructuur.

Primair Onderwijs

Het primair onderwijs bestaat uit zestien basisscholen; - 4 openbare scholen
- 3 protestants christelijke scholen, - 8 rooms-katholieke scholen.

Er is één brede school; Het Voortouw bestaande uit scholen (dependances) van de drie denominaties. En er is één school voor speciaal basisonderwijs.

De gesprekken die gevoerd zijn met het primair onderwijs hadden 4 kernvragen als basis namelijk: **1) heeft er op uw school een nul-meting plaats gehad 2) heeft uw school een beleidsplan voor cultuureducatie 3) heeft uw school een ICC-er 4) neemt uw school deel aan Het Grote Project IK.**

1)- Een paar scholen konden zich herinneren een nul-meting (een inventarisatie voor basisscholen op cultuureducatief gebied, die subsidie in 2004/2005 kregen via de Regeling versterking cultuureducatie van het Rijk, zie bijlage 1) te hebben gehad. In 2005 is er een uitgebreide vragenlijst (te vergelijken met een nul-meting) opgesteld en aan de scholen uitgereikt in het kader van een onderzoeksrapport 'cultuureducatie vanaf de basis', geschreven door mw. C. Legêne.

2)- Er is één openbare school die een (concept) beleidsplan op de planken heeft liggen. Vijftien scholen hebben (nog) geen beleidsplan voor cultuureducatie.

3)- Er is 1 gecertificeerde ICC-er (interne cultuurcoördinator) op 1 openbare school. De andere scholen hebben geen gecertificeerde ICC-er. Bijna alle scholen hebben een contactpersoon voor kunst-/cultuureducatie.

Door het ontbreken van een duidelijke vraag, van een ICC-er, zijn er nauwelijks maatgerichte activiteiten. Eén school, heeft weliswaar geen gecertificeerde ICC-er, maar wel een coördinator voor kunst-/cultuureducatie met taakuren die zich bijzonder inzet voor een goed cultuurklimaat op zijn school.

4)- Speciaal voor het basisonderwijs is er een multidisciplinair actief aanbod voor de groepen 1 tot en met 8 ontwikkeld, door de werkgroep COEL. Dit is het 'Het Grote project IK', verderop te benoemen als IK. Het project IK is gestart in het schooljaar 2006-2007. Middels een schriftelijke overeenkomst hebben de deelnemende scholen zich voor 3 jaar aan dit project verbonden. De kosten bedragen € 8,- per leerling per jaar.

IK is in zijn opzet geslaagd om met meerdere partijen samen (kunst- en cultuuraanbieders, musea en erfgoedinstelling) een gevarieerd aanbod van lessen en activiteiten (bezoek Paulushofje, expositie van kunstwerken in het Uitpunt met prijsuitreiking, bezoeken aan het grafisch museum, natuurmuseum, fotowedstrijd van kunstobjecten uit Etten-Leur) uit te werken in dit project. De geschreven lessen in IK zijn, voor een deel, helaas onvoldoende leerstof vervangend. Uit de evaluaties van het seizoen 2007-2008 blijkt dat veel scholen de lessen ook te moeilijk vinden. Er is bij IK geen sprake van een (longitudinale) doorgaande leerlijn, terwijl dit wel de intentie van een deel van de makers was. Het is een actief multidisciplinair aanbod, opgebouwd uit losse deelprojecten met lessen en activiteiten die zoveel mogelijk aangepast zijn aan het niveau van de doelgroep, de groepen 1 tot en met 8.

IK is gepresenteerd naar de scholen als een compleet kunstmenu product. Landelijk wordt deze term vaak gekoppeld aan een receptief aanbod en niet aan een actief aanbod.

Er nemen 9 scholen (7 rooms-katholieke scholen en 2 protestants christelijke scholen, met een deelnemende dependance) deel aan IK. Geen enkele school uit het openbaar onderwijs neemt deel. Er zijn 7 scholen die gekozen hebben voor het volgen van een eigen traject. Sommige scholen hebben een eigen vakdocent handvaardigheid of dans op hun school en er zijn scholen die een vakdocent dans of drama van St. Frans inhuren om op hun school lessen te geven. Een paar scholen werken met eigen leerkrachten die zich gespecialiseerd hebben in muziek of beeldende vorming en geven zelf bedachte lessen of werken met de methode "Moet je doen!". Zij geven ook lessen aan andere dan hun eigen groep.

Andere bevindingen.

-De scholen maken geen gebruik van het provinciale aanbod van Bisk (Brabants Instituut voor School en Kunst).

-Erfgoedprojecten van Erfgoed Brabant worden door een enkele school afgenomen.

-Er ontbreekt een structureel receptief aanbod. Een aanbod van activiteiten waarbij de doelgroep rechtstreeks kennis maakt met kunstuitingen zoals; het bezoeken van een concert, een toneel- of dansvoorstelling, een tentoonstelling bezoeken of een museum bezoeken.

-Alle zestien scholen uit het primair onderwijs hebben de regeling voor versterking cultuureducatie aangevraagd en ontvangen (€ 10, 90 per leerling), dit is een rijksbijdrage van het Ministerie van OCW. Deze regeling heeft als doel; 1)stimuleren tot een actiever cultuureducatiebeleid, 2) ontwikkelen van een grotere vraag naar culturele producten, en 3) meer samenwerken met hun culturele omgeving. Er zijn door het ministerie van OCW ook bepaalde voorwaarden gesteld en deelnemende scholen, die de € 10,90 rijksbijdrage ontvangen, dienen hieraan te voldoen.

-Er wordt in een paar gevallen enigszins terughoudend gereageerd en men ervaart cultuureducatie als 'nóg een vak erbij', met weer een coördinator met taakuren.

Het Voortgezet Onderwijs

De Katholieke Scholengemeenschap Etten-Leur, KSE, is sinds 2004 een cultuurprofiel school (dit is een school die zich met kunst en cultuur wil profileren en zich extra wil inzetten voor cultuureducatie, zie bijlage 1). De KSE kiest specifiek voor media-educatie. Daarnaast zijn de traditionele kunstvakken als tekenen en muziek vertegenwoordigd. Maken gebruik van het dienstenaanbod van de Bibliotheek. Dit seizoen zal ook drama een plaats krijgen met de komst van een fulltime vakdocent voor deze discipline. Er ontbreekt een structureel receptief aanbod. Het Munnikenheidecollege is actief op het gebied van drama, beeldende vorming en muziek en zij maken gebruik van het dienstenaanbod van de Bibliotheek. Men wil het komende jaar met plusklassen starten, als pilot project voor 3^e jaars leerlingen. Doel van de plusklas is: "het schoolleven voor leerlingen te verrijken door specifieke talenten of ontwikkelingsbehoeftes ruimte te geven binnen lestijd en actieve vrijetijdsbesteding te stimuleren". De school maakt incidenteel gebruik van maatgerichte ondersteuning van consulenten van St.Frans of Doornbos.

Culturele instellingen

De belangrijkste kernvraag aan de culturele instellingen, die betrokken zijn bij IK, was of er jaarlijks een educatief aanbod voor het primair en voortgezet onderwijs beschikbaar is.

Niet de producten of aangeboden activiteiten en diensten worden in dit plan beschreven. Dit om te voorkomen dat de inhoud teveel belicht wordt.

* **De Bibliotheek** heeft een, relatief groot, aanbod voor het primair onderwijs, met name voor de onderbouwgroepen. Zij hebben een (uitgebreid) aanbod voor- en voegschoolse educatie (VVE). Hebben bibliothecarissen in dienst die ondersteuning en informatie geven aan het primair onderwijs en aan het voortgezet onderwijs. Heeft een dienstenaanbod voor het voortgezet onderwijs.

***St.Frans**, gemeentelijk centrum voor kunst in Etten-Leur voor muziek, dans en theater: heeft een educatief aanbod voor het primair onderwijs met de disciplines muziek, dans en drama (theater). Het gaat hierbij om binnenschools- en naschools aanbod. St.Frans heeft vakdocenten/consulenten muziek, dans en drama in dienst die lessen schrijven, lessen geven en ondersteuning bieden aan leerkrachten uit het PO. Biedt op vraag maatgerichte activiteiten aan voor het VO. Heeft geen structureel aanbod voor het VO.

* **Doornbos**, Centrum voor Beeldende Kunsten: verzorgt een breed pakket aan cursussen en workshops op het gebied van beeldende vorming. Heeft een educatief aandeel in IK. Heeft vakdocenten/consulenten beeldend in dienst en heeft een educatief medewerker in dienst die lessen geeft in het PO. Verzorgen voor het VO, incidenteel, maatgerichte activiteiten.

* **De Nobelaer**, theater-en congrescentrum. Heeft naast een uitgebreid theater aanbod voor volwassenen een beperkt jeugdtheater aanbod, voor alle jeugdige inwoners. Brengen geen specifiek receptief aanbod uit voor PO. In overleg met het Munnikenheidecollege bieden ze een 'CKV aanbod' aan.

* **Het Natuurmuseum, Jan Uten Houte Heemkundig Streekmuseum en het Nederlands Drukkerijmuseum** zijn opgenomen in het IK project en verzorgen begeleide rondleidingen. Allen werken met vrijwilligers. Hebben geen educatieve medewerkers of educatoren, (mensen die beschikken over inhoudelijke kennis van de museumthematiek) in dienst. Zij zijn hiervoor te klein. Maken gebruik van deskundigen lokaal en provinciaal (erfgoedconsulenten). Zij hebben de lessen of activiteiten geschreven voor in het IK project.

De stuurgroep cultuureducatie

De stuurgroep cultuureducatie bestaat op dit moment uit een vertegenwoordiging van cultuuraanbieders, het primair onderwijs, de gemeente en de cultuurcoördinator
De huidige hoofdtak van de stuurgroep is beleidsvoorbereiding (over de koers) van cultuureducatie binnen Etten-Leur.* 3)

COEL

De werkgroep Cultuur, Onderwijs, Etten-Leur, COEL, voorheen de werkgroep kunstzinnige vorming, bestaat uit vertegenwoordigers van de professionele culturele instellingen, het onderwijs, musea en een erfgoedinstelling. Op dit moment zijn er geen vertegenwoordigers uit het onderwijsveld vertegenwoordigd in COEL.

De werkgroep COEL speelt een belangrijke rol bij de verdere ontwikkeling en eind- evaluatie van Het grote project IK. IK gaat nu zijn derde seizoen in en tevens het laatste jaar van de afgesloten overeenkomst (de scholen hebben een overeenkomst afgesloten voor drie jaar met de aanbieders).

3 Gewenste situatie

In dit hoofdstuk wordt beschreven hoe het in de toekomst geregeld zou kunnen worden om tot een optimaal resultaat te komen. Met het beoogde effect; **“dat inwoners van Etten-Leur al op jeugdige leeftijd kennis maken met cultuureducatie doordat afstemming van vraag en aanbod van cultuureducatie in de breedste zin van het woord gewaarborgd is”***4) in het vizier.

Welke aanvullingen, oplossingen, punten ter verbetering, veranderingen zijn er nodig om tot de gewenste situatie te komen. In dit plan worden drie belangrijke voorstellen gedaan en uitgewerkt; **a) KOEPEL introduceren en oprichten b) andere overlegstructuur invoeren c) de stuurgroep voor cultuureducatie uitbreiden.**

*3 uit: voorstel werkwijze stuurgroep cultuureducatie 2008

*4 raadsbesluit 20071012/J.M.J./0005

a) Introductie KOEPEL

De raad heeft op 17 december 2007 besloten over te gaan tot een structurele invoering van de marktplaats voor cultuureducatie.

Uit gesprekken bleek dat de term 'marktplaats' niet zo goed viel en teveel associaties oproept die niet bedoeld zijn.

Er is een vervangende term gevonden die a) de lading dekt en b) gemakkelijk tot een herkenbaar begrip kan uitgroeien.

KOEPEL staat voor: Kunst, Onderwijs, Erfgoed, Plein, Etten-Leur.

Plein behoeft enige toelichting en staat voor een ontmoetingsplaats waar kunst-/culturaanbieders zich presenteren aan het onderwijs en aan alle inwoners van Etten-Leur.

Waar men informatie vraagt en ontvangt, waar je geprikkeld wordt en een beetje kunt proeven van culturele activiteiten.

KOEPEL wordt vertegenwoordigd door de cultuurcoördinator. De kleine en flexibele organisatie kent relatief weinig overhead en dient op de eerste plaats één belangrijk doel: vraag en aanbod bij elkaar brengen.

KOEPEL is instellingsonafhankelijk, en wordt door de partijen aanvaard als de lokale/regionale bemiddelaar.

KOEPEL krijgt mettertijd een herkenbaar gezicht (website, nieuwsbrief en logo).

KOEPEL richt haar activiteiten, de eerste jaren, meer en intensiever op het primair onderwijs, omdat daar de basis gevormd wordt, daarna op het voortgezet onderwijs, en dan op alle inwoners. Belangrijk hiervoor is een duurzame relatie tot stand te brengen tussen het onderwijsveld en de kunst-/cultuurinstellingen.

Missie

KOEPEL wil het culturele klimaat in het onderwijsveld (in eerste instantie) en voor alle inwoners (in tweede instantie) zodanig stimuleren dat leerlingen en inwoners een rijk gevarieerd, kwalitatief en prikkelend kunst- en cultuuraanbod (actief en receptief) krijgen aangeboden, wat hen kan aanzetten tot participatie in het vrijetijdscircuit.

KOEPEL wil de kunst-/culturaanbieders adviseren en ondersteunen bij de keuze en kwaliteit (kunstinhoudelijk en pedagogisch /didactisch) van reeds ontwikkelde producten en van producten die in de toekomst nog ontwikkeld worden. Zij wil zo een bijdrage leveren aan a) een goede profilering b) een duurzame samenwerking en c) een betere professionalisering van de culturele instellingen.

Visie

Cultuureducatie moet als vaste waarde opgenomen worden in het schooljaarprogramma van het PO en VO met een kwalitatief goed inhoudelijk aanbod van actieve en receptieve componenten. Voor de inwoners kan cultuureducatie de weg openen naar een 'culturele loopbaan'. Het Life Long Learning principe, als vervolg op de culturele activiteiten in het onderwijs zowel tijdens als na de schoolleeftijd, en voor diegenen die het in het onderwijs niet hebben gehad, ligt hierbij aan de basis.

KOEPEL nader uitgewerkt

-**KOEPEL** vervult een bemiddelende rol tussen vraag en aanbod.

-**KOEPEL** ziet het geven van advies, gevraagd en ongevraagd, als een belangrijke taak. Advies geven over beleidsmatige en inhoudelijke zaken zoals bijvoorbeeld de kwaliteit, diversiteit en evenwicht in het aanbod.

-**KOEPEL** ontwikkelt zelf geen inhoudelijk aanbod maar stimuleert en initieert, waar nodig, productontwikkeling bij de aanbieders.

-Elk jaar organiseert KOEPEL, samen met de professionele instellingen, een dag waarop scholen en inwoners kennis kunnen maken met het aanbod van de kunst- en cultuuraanbieders. Op deze KOEPEL-dagen worden mensen op een prikkelende en ontspannen manier gestimuleerd tot deelname aan culturele activiteiten. De KOEPEL knipkaart, eventueel gecombineerd met de chippas van de bibliotheek, is hierbij een handig middel. Deze 10 ritten knipkaart is bedoeld voor elke inwoner uit Etten-Leur van 0 - 90 jaar. De kaart stimuleert op een unieke wijze musea bezoek en deelname aan culturele activiteiten bij de kunst- en cultuurinstellingen.

-KOEPEL wil zoveel mogelijk aansluiten bij onderwijs- en maatschappelijke ontwikkelingen zoals de brede school, het nieuwe leren, zorgplicht PO (van 7.00 – 19.00 uur), de vernieuwde onderbouw in het VO.

-KOEPEL wil actief meedenken over professionalisering, deskundigheidsbevordering van zowel vragers als aanbieders en deze inleiden en begeleiden.

-Voor de inwoners van Etten-Leur is het bevorderen van de mogelijkheden om deel te nemen aan actieve en passieve cultuurbeleving^{*4} een belangrijk doel, daarvoor wil KOEPEL laagdrempelige activiteiten initiëren met een hoog 'plezierigheids' gehalte. Bijvoorbeeld; wijktheater, de kunstkar, vertelfestival, open podium, heel de wijk danst, de poëzie route... enzovoorts.

KOEPEL wil inwoners stimuleren om een begin te maken met een 'culturele loopbaan', cultuureducatie niet alleen voor 4 -18 jarigen, maar voor 4 - 90 jarigen.

b) Overlegstructuur

De gewenste overleg structuur bestaat uit een overleg met de vraagkant en aanbiederskant apart. Aangezien de vragers (klanten) een ander belang hebben dan de aanbieders (leveranciers) is dit een logische stap. Bij de overleggen met het onderwijsveld, kan op aanvraag en uitnodiging, input geleverd worden door deskundigen van de kunst-/cultuurinstellingen. Het onderwijsveld, de vraagkant, is leidend, het gaat immers om cultuureducatie; kennis- en informatieoverdracht van kunst en cultuur. De vraag van het onderwijs dient als uitgangspunt voor het te ontwikkelen aanbod door de aanbieders.

Voor de vraagkant zijn dat het ICC overleg (PO) en het CUVO overleg (VO).

-ICC; overleg interne cultuurcoördinatoren en KOEPEL

Om de vraagkant goed van dienst te kunnen zijn is het van cruciaal belang dat er een ICC overleg komt, met één vertegenwoordiger van elke school uit het PO.

In de praktijk betekent dit dat één leerkracht de kartrekker wil zijn voor cultuureducatie op zijn school en bereid is een ICC cursus te volgen.

Het volgen van een ICC cursus levert niet alleen een certificaat met de bijbehorende taakuren op, maar zal ook a) zorgen voor een persoonlijke ontwikkeling en groei b) je zicht verruimen met betrekking tot de betekenis van cultuur voor kinderen, wat kunnen leerlingen leren met cultuur, c) je kennis vergroten van het culturele aanbod en d) handvatten geven om een eigen visie te ontwikkelen. Er is een begin gemaakt met de werving van toekomstige ICC-ers.

Taken:

-Er wordt advies en ondersteuning gegeven m.b.t. het schrijven van een beleidsplan voor cultuureducatie en het opstellen van een activiteitenplan. Dit geldt ook voor andere punten zoals; de nul-meting, aanbod bespreking, de visie bepaling, knelpunten die gesignaleerd worden, enzovoorts.

- Advies en ondersteuning wordt gegeven met betrekking tot maatgerichte activiteiten. Belangrijk is dat de vraag correct gesteld wordt. Pas dan kan een kunst-/cultuuraanbieder goed maatwerk leveren.

*4 raadsbesluit 20071012/J.M.J./0005

- Er wordt aandacht besteed aan deskundigheidsbevordering van leerkrachten.

-CUVO; overleg CKV coördinatoren voortgezet onderwijs en KOEPEL

Dit overleg bestaat uit de CKV coördinatoren van het KSE en Munnikenheidecollege en de cultuurcoördinator.

Taken:

-Behoeftes in kaart brengen en informatie uitwisselen over het brede aanbod, lokaal tot en met landelijk.

-Er wordt bekeken welke disciplines nog onderbelicht zijn en wat voor aanbod hiervoor het meest geschikt is, en in welke vorm.

-Informatie verstrekken betreffende subsidies en actuele ontwikkelingen zoals de komst van de cultuurkaart worden besproken als ook de invulling en het gebruik hiervan.

Voor de aanbiederskant is dit het KAO

KAO; overleg kunst-/cultuuraanbieders en KOEPEL

Is het overleg met de kunst-/cultuuraanbieders en KOEPEL er wordt over de inhoud en kwaliteit van producten (Het grote project IK) gesproken.

Taken:

-Afstemmen inhoudelijk aanbod voor de scholen.

-Ondersteuning en advies geven m.b.t. deskundigheidsbevordering van docenten.

-Ondersteuning bieden bij het opstellen en afsluiten van overeenkomsten of contracten met scholen.

-Productontwikkeling (maatgerichte activiteiten) bespreken en waar nodig stimuleren en initiëren.

-Informatie uitwisselen over nieuwe onderwijsontwikkelingen en hoe hierbij aan te sluiten met je maatgericht aanbod.

-Informatie over subsidieregelingen geven en subsidie aanvragen bespreken en van advies voorzien.

Gezamenlijk overleg

-COEL; cultuur onderwijs Etten-Leur overleg en KOEPEL.

Is het overkoepelende overleg waar onderwijs en kunst-/cultuuraanbieders elkaar kunnen ontmoeten. - Men kan hier netwerken en informatie uitwisselen -Het afstemmen en evalueren van het aanbod op hoofdlijnen zal in dit overleg plaats vinden - Experts kunnen op uitnodiging input leveren.

C) Aansturing KOEPEL

KOEPEL wordt aangestuurd door de **stuurgroep voor cultuureducatie** en in termen van bestuurlijke aansturing is deze te vergelijken met een gremium waarin zowel onderwijs als cultuuraanbieders evenredig vertegenwoordigd zijn. Ook de gemeente is vertegenwoordigd in de stuurgroep.

-Taken nieuwe stuurgroep

De hoofdtaak van de stuurgroep is beleidsvoorbereiding over de koers van cultuureducatie binnen Etten-Leur.

Dit is te concretiseren in de volgende onderdelen ^{*5)}

- input leveren ten aanzien van beleid
- bewaken van de kwaliteit van het aanbod
- het werk- of activiteitenplan en het werk- of activiteitenverslag vaststellen
- het begrotingsvoorstel beoordelen.

*5) notitie 'Cultuureducatie in de markt', april 2007, dhr. A. van Drunen

De cultuurcoördinator heeft vanuit een onafhankelijke positie ten opzichte van cultuur en onderwijs een adviserende rol naar de stuurgroep wat betreft kwaliteit en beleid.

-Samenstelling nieuwe stuurgroep

In de stuurgroep cultuureducatie moeten vragers en aanbieders van de diverse sectoren evenredig vertegenwoordigd zijn.

Om recht te doen aan de cultuurverschillen van de twee scholen voor voortgezet onderwijs, Het Munnikenheide college en het KSE, zullen beide, in eerste instantie, een vertegenwoordiger hebben in de stuurgroep.

Voor het evenwicht is een vertegenwoordiging van twee personen vanuit het primair onderwijs voor de hand liggend.

-De nieuwe stuurgroep bestaat uit:

- een onafhankelijke (technische) voorzitter
- twee vertegenwoordigers namens Het Knooppunt
- twee vanuit het PO
- twee vanuit het VO
- een namens de gemeente
- een namens de amateurkunst
- een namens de culturele erfgoedinstellingen

De cultuurcoördinator is adviseur van de stuurgroep

De stuurgroep kent in deze nieuwe samenstelling 9 vertegenwoordigers, 1 adviseur, en 1 onafhankelijke voorzitter (voor 4 jaar).

-Gezien de taken van de stuurgroep kan de frequentie van vergaderen beperkt worden tot een driemaandelijks of viermaandelijks overleg. Op uitnodiging kunnen specialisten gevraagd worden om input te leveren in de vergadering van de stuurgroep. Belangrijk is dat de stuurgroep slagvaardig en efficiënt kan opereren gezien ieders kostbare tijd.

4 Fasering werk KOEPEL op hoofdlijnen

- 2008 - 2009 **PO:** nul-meting uitvoeren
-Evaluatie van IK, bijstelling IK en ontwikkeling verbreding van het aanbod inclusief het voorschoolse en naschoolse aanbod
ICC-overleg - deskundigheidsbevordering docenten
VO: overleg CUVO (cultuureducatie voortgezet onderwijs) opstarten
-Inventariseren huidige aanbod en gewenst aanbod
KAO: kunst en cultuur aanbieders overleg opstarten
-evaluatie en bijstelling IK
KOEPEL: pr-campagne opstarten en voorbereiden
Stuurgroep: uitbreiden nieuwe vertegenwoordigers
- 2009 – 2010 **PO:** implementatie vernieuwd aanbod
VO: verbreding aanbod, actief en receptief
KAO: ondersteunen opzetten training docenten
KOEPEL: feestelijk introduceren op 1^e KOEPEL-dag
Stuurgroep: compleet
- 2010 – 2011 **PO:** afstemming aanbod, stroomlijnen en centraliseren via KOEPEL
VO: implementatie verbreed aanbod
KAO: adviseren en ondersteunen van de erfgoed instellingen verbreden educatief aanbod

KOEPEL: culturele kaart ontwikkelen en de knipkaart lanceren op 2^e KOEPEL-dag voor de inwoners van Etten-Leur.

2011 – 2012 **PO:** evaluatie
VO: evaluatie
KAO: implementeren erfgoed aanbod
KOEPEL: initiëren en presenteren nieuwe laagdrempelige activiteiten voor de inwoners op 3^e KOEPEL-dag

5 DOELEN en OUTPUT

2008-2009

PO

- 50% van de scholen neemt deel aan het ICC-overleg
- 100% deelname nul-meting
- Basisopzet beleidsplan cultuureducatie is beschikbaar voor de scholen
- Bijgesteld plan IK, uitbreiding deelname IK met 15%
- Aanbod, inclusief voor- naschools aanbod, gezamenlijk presenteren mei 2009

VO

- 100% van de scholen neemt deel aan CUVO
- witte vlekken in kaart brengen

2009-2010

PO

- 70% van de scholen neemt deel aan het ICC-overleg
- Concept beleidsplan cultuureducatie af
- Aanbod uitgebreid met een receptieve component waaraan 40% van de scholen deelnemen

VO

- Actief aanbod voor 1^e jaars leerlingen uit het VO in de vorm van workshops, deelname 30%

2010-2011

PO

- 80% van de scholen neemt deel aan het ICC-overleg
- 80% van de scholen heeft een beleidsplan voor cultuureducatie op de plank liggen
- 80% van de scholen neemt deel aan een cultureel aanbod met actieve en receptieve componenten

VO

- Uitgebreider aanbod met actieve en receptieve componenten, 35% 1^e jaars leerlingen neemt deel

Inwoners

- Culturele kaart en knipkaart voor de inwoners beschikbaar
- twee activiteiten geïnitieerd

2011-2012

PO

- 90% van de scholen neemt deel aan het ICC-overleg
- 90% van de scholen heeft een beleidsplan voor cultuureducatie
- 90% van de scholen neemt deel aan een cultureel aanbod met actieve en receptieve componenten

VO

- Aanbod actief uitgebreid naar 2^e jaars leerlingen, 40% neemt deel en een receptief aanbod voor 1^e en 2^e jaars leerlingen, 35% neemt deel

Inwoners

- Eerste activiteiten gestart, 1000 deelnemers

Na 4 jaar is KOEPEL ingeburgerd en de KOEPEL-dag een begrip.

5 Financiële middelen Plan van Aanpak

Voor de financiële middelen van KOEPEL verwijs ik naar het raadsbesluit van december 2007 met de daarbij behorende en goedgekeurde begroting.

6 Activiteitschema Plan van Aanpak cultuureducatie

Op de volgende pagina's wordt in een schema weergegeven hoe de komende vier jaar worden ingevuld. Met welke activiteiten, een beknopte toelichting en opmerkingen hierbij en wie de partners zijn waarmee samengewerkt zal worden.

	activiteiten	toelichting en opmerkingen	partners
KOEPEL Algemeen			
2008-2009	<ul style="list-style-type: none"> *Opzet overlegstructuur ontwerpen en implementeren *Idee-ontwikkeling KOEPEL en pr-campagne opstarten *Website en nieuwsbrief voorbereiden *Stuurgroep uitbreiden met nieuwe vertegenwoordigers *netwerk uitbreiden 	<p>Met afzonderlijke partijen overleggen. COEL blijft. Bedrijfsplan KOEPEL Format ontwikkelen, wie doet de invulling. De info komt deels van de lokale instellingen (C en O) en deels uit het regionale, provinciale en landelijk netwerk. Doel leren van elkaar en inspireren. Met stuurgroep zoeken naar geschikte kandidaten.</p>	<ul style="list-style-type: none"> *Onderwijs en kunst-cultuuraanbieders *Stuurgroep *Uitpunt *Ontwerpbureau *Kunst-/cultuuraanbieders, *Onderwijs *Gemeente
2009-2010	<ul style="list-style-type: none"> *Feestelijk introduceren van KOEPEL *Website in de lucht en nieuwsbrief uitbrengen *Organiseren 1^e KOEPELdag en introductie knipkaart voorbereiden 	<p>Werkwijze, gezicht naar buiten toe, profilering, pr.-activiteiten. KOEPELdag in en rondom de Nobelaer. Bij elkaar brengen van ideeën en partners voor het ontwikkelen van een knipkaart en onderzoeken om deze te koppelen aan de bibliotheek chippas.</p>	<ul style="list-style-type: none"> *Gemeente *Stuurgroep *Uitpunt *Kunst-/cultuuraanbieders lokaal, regionaal provinciaal *Gemeente *Bedrijfsleven
2010-2011	<ul style="list-style-type: none"> *Netwerkontwikkeling regionaal uitbreiden *Knipkaart lanceren op 2^e KOEPELdag 	<p>Profilering van KOEPEL in bestaande netwerken binnen en buiten Etten-Leur. Samenwerking Westbrabantse marktplaatsen. Lokale bedrijfsleven laat zien op 2^e Koepeldag dat cultuureducatie haar interesse heeft.</p>	<ul style="list-style-type: none"> *Gemeente. *Kunst-/cultuurinstellingen *Amateurkunst *Onderwijs *Westbrabantse marktplaatsen; Roosendaal, Breda, Bergen op Zoom en Halderberge. *Bedrijfsleven
2011-2012	<ul style="list-style-type: none"> *Evaluatie en bijstelling KOEPEL 	<p>Zowel de werkwijze als de behaalde resultaten worden geëvalueerd op hoofdlijnen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> *Stuurgroep *Gemeente
PO			
2008-2009	<ul style="list-style-type: none"> *Evaluatie IK *Bijstelling IK 	<p>Laatste seizoen van IK, eindevaluatie. Hoe</p>	<ul style="list-style-type: none"> *Kunst-/cultuuraanbieders *Brede school manager

	<p>Verbreiding aanbod (inclusief voor-naschools aanbod)</p> <p>*Start ICC-overleg</p> <p>*Nul-meting uitvoeren</p> <p>*Basisopzet maken beleidsplan voor cultuureducatie</p>	<p>verder met IK? Wat bijstellen, wat blijft.</p> <p>Aanbod naast IK, welke producten kan /wil men aanbieden en ontwikkelen voor het PO.</p> <p>Eerst nul-meting uitvoeren, dan opzet maken beleidsplan.</p>	<p>*Primair onderwijs</p> <p>*COEL</p>
2009-2010	<p>*Implementeren vernieuwde aanbod en uitbrengen centraal</p> <p>*Ondersteuning en advisering bij het maken van een activiteitenplan.</p> <p>*ondersteuning bij het maken van een beleidsplan voor cultuureducatie.</p> <p> </p> <p>*advisering activiteiten plan</p>	<p>Het vernieuwde en verbrede aanbod wordt geïmplementeerd in het PO. Het is aangevuld met een receptieve component.</p> <p>En wordt, in één gezamenlijk aanbodboekje gepresenteerd in het voorjaar aan de scholen.</p> <p>Beleidsplannen moeten af zijn.</p> <p>Elke school (icc-er) maakt zijn eigen activiteitenplan.</p>	<p>*Primair onderwijs (ICC-overleg)</p> <p>*Lokale kunst-/cultuuraanbieders</p> <p>*Bisk</p> <p>*Ontwerp bureau</p>
2010-2011	<p>*Afstemmen/ bijstellen vernieuwd aanbod, het verder stroomlijnen en centraliseren via KOEPEL</p>	<p>Wat ontbreekt nog in het aanbod, welke nieuwe producten toevoegen, centrale aansturing en verzending vanuit KOEPEL.</p>	<p>*KAO- overleg</p> <p>*ICC-overleg</p>
2011-2012	<p>*Evaluatie ingeslagen weg</p>	<p>In het ICC- , KAO COEL overleg wordt de ingeslagen weg en het aanbod geëvalueerd.</p>	<p>*ICC- overleg</p> <p>*KAO -overleg</p> <p>*COEL</p> <p>*Brede school manager</p>
VO			
2008-2009	<p>*Overleg CUVO opstarten</p> <p>*Inventariseren knelpunten, behoeftes.</p>	<p>Van beide scholen zit er een CKV coördinator in dit overleg. Met wie KOEPEL in overleg kan gaan. Het eerste jaar vooral maatgerichte vragen</p>	<p>*Voortgezet onderwijs</p> <p>*Kunst-/cultuuraanbieders</p> <p>Lokaal/provinciaal/ landelijk</p>

		oplossen waar kan en inventariseren waar de behoeftes liggen	
2009-2010	*Verbreiding aanbod met actieve component	Actief aanbod met workshops voor de 1 ^e jaars leerlingen aanbieden.	*Kunst-/culturaanbieders Lokaal/provinciaal/landelijk *Ontwerpbureau
2010-2011	*Actief aanbod uitbreiden naar 2 ^e jaars leerlingen en een receptieve component toevoegen	De actieve workshops ook toegankelijk maken voor de 2 ^e jaars en de receptieve component, bezoek aan voorstellingen toevoegen.	*Kunst-/culturaanbieders Lokaal/provinciaal/landelijk *CUVO *Nobelaer
2011-2012	*Evaluatie ingeslagen weg	Zitten we met het VO op de goede weg. Waar kunnen we wat bijsturen of verbeteren.	*Kunst-/culturaanbieders lokaal/provinciaal/landelijk *CUVO
Inwoners			
2008-2009	-		
2009-2010	-		
2010-2011	*Culturele kaart ontwikkelen *KOEPEL knipkaart lanceren voor alle inwoners van 0 – 90 jaar *Inventarisatie aanbod en analyse van witte vlekken; Initiëren van nieuw aanbod.	*Een handzame kaart met daarop alle relevante culturele instellingen en verenigingen daarop. Waar kan ik wat zien, beleven en ervaren. Een marktonderzoek moet uitsluitsel geven op de vraag wat gebeurt er nu en wat missen we. Dit onderzoek kan samen in opdracht van KOEPEL en de Gemeente worden uitgevoerd. Laagdrempelige activiteiten initiëren, zoals; wijktheater, de kunstkar, vertelfestival, heel de wijk danst, het poëzie pad, enzovoorts.	*Ontwerpbureau *Uitpunt *Amateurkunst *Marktonderzoeker of Stagiaire *Gemeente *Kunst-/culturaanbieders, lokaal/regionaal/provinciaal/landelijk
2011-2012	*Implementatie nieuw aanbod	Beginnen met wijkgerichte activiteiten in de accommodaties/ Multi functionele ruimte van bijvoorbeeld de brede scholen.	*Kunst-/culturaanbieders lokaal/provinciaal/landelijk *Uitpunt *Primair onderwijs *Manager Brede school

Kunst en Cultuur - instellingen			
2008-2009	<p>*Evaluatie met de makers van IK en bijstellen. Het vervolg IK bespreken</p> <p>*Ontwikkelen en verbreding aanbod inclusief voor-naschools aanbod</p>	<p>Lessen aanpassen zodat deze meer leerstof vervangend zijn en begrijpelijker maken voor leerkrachten. Receptenstijl toepassen. Extra aandacht bij de evaluatie voor de musea/erfgoedinstellingen is nodig, omdat IK de eerste kennismaking in deze educatieve vorm is met het PO.</p>	<p>*Kunst-/cultuurinstellingen</p> <p>*PO</p> <p>*COEL</p>
2009-2010	<p>*Ondersteunen en het helpen opzetten van een training m.b.t. het schrijven van educatieve producten.</p>	<p>Musea, erfgoedinstellingen zijn te klein voor het hebben van 'eigen' educatieve medewerkers. Onderzoeken of er voor de rondleiders of andere medewerkers mogelijkheden tot bijscholing haalbaar is. Anders meer en intensiever contact met de educatoren lokaal en provinciaal op gang brengen. Eventueel stagiaires van de Reinwardt Academie inschakelen. Training of bijscholing mogelijk maken ook voor docenten van St.Frans, Doornbos en Bibliotheek.</p>	<p>*Erfgoedconsulent</p> <p>*Provincie Noord/Brabant</p> <p>*Lokale educatoren</p> <p>*Externe trainers</p>
2010-2011	<p>*Adviseren m.b.t. eigen erfgoed aanbod voor het PO scholen</p>	<p>Hoe kunnen de musea de scholen (meer leerlingen) bereiken. Welk aanbod heeft kans van slagen?</p>	<p>*Musea/erfgoedinstellingen</p> <p>erfgoedconsulent</p> <p>*Prov. N.Br.</p> <p>*Lokale educatoren</p>
2011-2012	<p>* Implementeren erfgoed aanbod in totale aanbod naar het PO</p>	<p>Het ontwikkelde aanbod wordt opgenomen in het totale aanbod voor het</p>	<p>*Musea/erfgoedinstellingen</p> <p>*KAO</p> <p>*Onderwijs</p>

		onderwijs.	
--	--	------------	--

Tenslotte

Dit plan is een 'work in progress' en zal jaarlijks tegen het licht gehouden worden.

-Bijlage1

Uitleg begrippen

-Cultuureducatie

Het begrip cultuureducatie is een samengesteld woord en werd recentelijk op de dag voor cultuureducatie, georganiseerd door cultuurnetwerk Nederland, vertaald met 'mevrouw' cultuur en 'meneer' educatie. "Twee op zichzelf staande begrippen die een 'huwelijk' zijn aangegaan". Cultuur kunnen we vertalen met alles wat mensen bedacht en gemaakt hebben. Daar hoort natuur (stenen, rivieren, sterren, bomen planten enzovoorts) niet bij. Het ingrijpen in die natuur is wel cultuur, het veredelen van planten, het kanaliseren van rivieren, enzovoorts. Educatie of onderwijs is het overbrengen van kennis en informatie zoals je dat kunt doen met of over de kunstvakken (disciplines) en met de erfgoed disciplines.

Vandaar dat er in dit plan met cultuureducatie wordt bedoeld; kennis en informatieoverdracht met betrekking tot Kunst en Erfgoed.

Kunst (educatie) wordt onderverdeeld in de disciplines: - literatuur - dans - drama - beeldende vorming - muziek en audio-visuele vorming (media-educatie)

Erfgoed (educatie) wordt onderverdeeld in: - archief - archeologie - musea -monumenten - landschap en immateriële cultuur (het etten-leurse dialect)

-Cultuurprofielschool

Wanneer een school voor voortgezet onderwijs zich speciaal wil inzetten voor cultuureducatie met een of meerdere disciplines spreekt men van een cultuurprofielschool. Enkele kenmerken van een cultuurprofielschool zijn:

- kunst, cultuur en of cultureel erfgoed maakt deel uit van het schoolbeleid.
- er is draagvlak onder personeel, leerlingen en ouders
- kenmerkt zich door een samenhang tussen de kunstvakken en andere onderdelen van het curriculum
- samenhang tussen de binnen- en buitenschoolse activiteiten op het gebied van kunst en cultuur.

-Plusklas

De plusklas is een initiatief van de ontwikkelgroep van het Munnikenheidecollege en start in het schoolseizoen 2008/2009 als pilot voor de 3^e jaars studenten. Zij krijgen op dinsdagmiddag de gelegenheid een Plusklas te volgen. Het doel is om op deze manier specifieke talenten of ontwikkelbehoeftes bij leerlingen op te speuren en te verrijken, ze stimuleren tot een actieve culturele vrijetijdsbesteding.

-Nul-meting

Het OCW heeft Cultuurnetwerk Nederland (in het schoolseizoen 2004 - 2005) de opdracht gegeven een inventarisatie of nul-meting te plegen onder de scholen voor primair onderwijs die via de regeling versterking cultuureducatie subsidie hebben ontvangen. Het betreft een vragenlijst die door de school zelf ingevuld moet worden. Aan de hand van de gegevens wil men op een later moment de effecten meten van de regeling. Voeren scholen dan in hogere maten een beleid op het gebied van cultuureducatie, ontwikkelen zij een grotere vraag naar culturele producten en werken zij meer samen met hun culturele omgeving, zijn o.a. de te meten effecten.

-Longitudinale doorgaande leerlijn

De onderwijs leerstof is aan de doelgroep aangepast en loopt in moeilijkheidsgraad op, zonder onderbreking, van groep 1 tot en met 8. Voor de basisschool is er enkele jaren geleden een

methode ontwikkeld voor muziek met een longitudinale leerlijn 'Muziek voor de basisschool' van Jill Stolk en Nico Smit.

-Receptief aanbod

Is een aanbod dat bestaat uit activiteiten met een sterk kunst confronterend karakter zoals het kijken naar een toneel- dansvoorstelling, een concert bezoeken of een tentoonstelling bekijken. Je bent passief deelnemer door actief te luisteren of te kijken.

- Bijlage 2

Verklaring gebruikte afkortingen

PO: primair onderwijs

VO: voortgezet onderwijs

ICC: interne cultuurcoördinator

KAO: Kunst-/cultuurinstellingen

COEL: cultuur, onderwijs Etten-Leur

CUVO: cultuureducatie voortgezet onderwijs

KOEPEL: kunst, onderwijs, erfgoed, plein Etten-Leur

CKV: Cultuur Kunstzinnige Vorming

VVE: voor- en vroegschoolse educatie

OCW: Onderwijs, Cultuur en welzijn

Bisk: Brabants Instituut voor School en Kunst

Enquête: Subsidiebeleid t.b.v. Cultuur, Toerisme en Recreatie

De resultaten van deze enquête zullen gebruikt worden voor de verdere ontwikkeling van beleidsregels m.b.t. het subsidiebeleid van de gemeente Etten-Leur op het gebied van cultuur, toerisme en recreatie. De invultijd bedraagt ongeveer 10 minuten.
Een vriendelijk verzoek aan u om de enquête **uiterlijk 2 juni a.s.** in te dienen via bijgevoegde antwoordenvolp of via de email; ilse.vanmeggelen@etten-leur.nl.

Alvast hartelijk dank voor uw tijd en moeite.

VRAGENLIJST

Naam organisatie/vereniging:.....

In welke categorie is uw organisatie / vereniging actief?

- instrumentale muziek (waaronder muziekkorpsen, symfonieorkesten en majorettekorpsen)
- vocale muziek (koren e.d.)
- theater en dans
- beeldend en audiovisueel (waaronder beeldende kunst, fotografie, audiovisuele kunst, nieuwe mediakunst en vormgeving)
- literatuur
- anders, namelijk: .....

Soort rechtsvorm (stichting, vereniging etc.): .....

Omschrijving doelstelling statuten: .....

.....
.....
.....

Aantal leden:

- 0-25
- 25-50
- > 50 namelijk:
waarvan aantal leden uit Etten-Leur: .....

Heeft u ruimte voor meer leden?

- ja
- nee,
zo nee, is er sprake van een ledenstop?.....
.....

Betalen de leden contributie?

- nee
- ja, namelijk: .....euro per lid per jaar / maand
hoe is de hoogte van de contributie bepaald?.....
.....

Hoe vaak repeteert uw organisatie/vereniging?

- 1x per week
- 1x per maand
- ...x (aantal gericht op bepaalde voorstelling/optreden)
- anders, namelijk: .....

Is er een vaste locatie voor repetities / oefenruimte?

- nee
- ja, te weten:.....

Moet er een vergoeding / huur betaald worden voor deze oefenruimte?

- nee
- ja, bedrag: €.....

Vindt er coaching/begeleiding door een professional/artistische leiding plaats?

- nee
- ja, krijgt men hiervoor een vergoeding? Svp bedrag noemen: € .....

Hoeveel openbare optredens heeft uw organisatie per jaar?

- binnen Etten-Leur:.....
S.v.p. locatie benoemen:.....
  - buiten Etten-Leur:.....
- Vraagt u hiervoor een recette?
- Nee,
  - Ja, bedrag €.....

Neemt uw organisatie deel aan andere activiteiten / evenementen?

- Nee, nooit
  - Ja, namelijk: .....
- .....
- .....

Ontvangt u al een gemeentelijke subsidiebijdrage?

- Nee,
Wat is de reden dat u geen subsidie aanvraagt c.q. ontvangt?
  - voldoe niet aan de huidige subsidievoorwaarden
  - onbekend/was niet op hoogte
  - financieel gezond
  - ondeskundigheid op gebied van indienen subsidies etc.
  - anders, namelijk:.....
- Ja, namelijk: bedrag: €.....

Met welke beweegredenen/behoefte heeft u subsidie aangevraagd? Of wilt u een subsidie aanvragen? M.a.w. waar heeft u het voor nodig?

- deskundigheidsbevordering t.b.v. organisatie
- kwaliteitsbevordering van het artistieke product (bijv. koordirectie, grime, licht en geluidstechniek, regie etc.)
- promotie van organisatie/activiteiten
- aanschaf materialen: (bijv. instrumenten/uniformen)

Resultaten enquête: Subsidiebeleid t.b.v. Cultuur, Toerisme en Recreatie

Aantal verzonden enquêtes 45: zie adreslijst

Aantal ontvangen enquêtes: 26: zie onderstaande tabel

- Pro Musica	- Popkoor El Pio
- Gemengd koor 'De Brande'	- Cumel
- Mereltheater	- Zwanentranenkoor
- Ouderenkoor Marcando	- Fotoclub AFVP Etten-Leur
- Pur Sang	- Videogroep Etten-Leur
- Senior Singers	- Beelden in de Bankenstraat
- Max Mini	- ZIEL
- Vrouwenkoor Giocosio	- St. Orgelkring Jacobus Zeemans
- STEP	- Koor Lambertus Cantorije Etten
- Kwik Kwik Zilver	- Cabaret Onvermeidelijk
- Toneelvereniging 'Mag t licht uit'	- Etten-Leurs Mannenkoor
- Stichting Popel	- St Zoev
- St. Oude Stijl Jazz Etten-Leur	- De kunstkring

Soort categorie	Aantal:
instrumentale muziek (waaronder muziekkorpsen, symfonieorkesten en majorettekorpsen)	1
vocale muziek (koren e.d.)	9
theater en dans	4
beeldend en audiovisueel (waaronder beeldende kunst, fotografie, audiovisuele kunst, nieuwe mediakunst en vormgeving)	4
literatuur	
anders, namelijk:	1x (seniorencabarat) 1x (festival oefenruimte; popel) 1x (organisatie concerten en evenementen : st. Oude Stijl Jazz) 2 x (organisatie evenementen (step, zoev) 1x podiumkunsten (orgelkring) 1x podium voor spiritualiteit, kunst en cultuur 1x cumel

Soort rechtsvorm (stichting, vereniging etc.):	Aantal:
Stichting	9
Vereniging	15
Geen rechtsvorm	2 (2x ouderenkoor)

Omschrijving doelstelling statuten:	
--	--

Aantal leden	Aantal
0-25	14
25-50	5
> 50 namelijk	3 (waaronder popel..)
Aantal leden uit Etten-Leur	- Bij de st. orgelkring n.v.t. geen leden /geen contributie - Ziel: geen leden: 10 leden die in bestuur zitten - Beelden Bankenstraat: geen leden: 4 bestuursleden - N.v.t. (cumel)

Heeft u ruimte voor meer leden?	Aantal
Ja	18
Nee	4 (kkzilver, alleen goede muzikanten, Step)
<i>Zo nee, is er sprake van een ledenstop?...</i>	<i>(pur sang, wil wel klein koor blijven maar wel bv goede stemsoort)(ziel: n.v.t.)(beelden in bankenstraat: n.v.t. zwanentranenkoor heeft wachtlijst (cumel: n.v.t) popkoor el pio(ledenstop voor vrouwen ivm mannentekort)</i>

Betalen de leden contributie?	Bedrag
Nee	8x (kkzilver, popel, st. jazz, step, ziel, beelden in bankenstraat, cumel,zoev)
Ja, namelijk: .....euro per lid per jaar / maand per maand € 0,00 - € 10,00: 4x + 7 = 11 € 10,00 - € 20,00: 5x per jaar < € 40,00: 1x (€ 3,3 per maand) > € 40,00 - € 60,00: 6x (€ 5,00 per maand) € 125,00 per jaar en € 45,00 voor thuisleden	<ul style="list-style-type: none"> • € 2,50 per maand (onkosten dirigente) • € 50,00 per jaar (onder gem. vereniging) • € 10,50 per maand (o.b.v. begroting) • € 8,00 per maand • € 35,00 per jaar • € 60,00 per jaar (o.b.v. begroting) • € 60,00 per jaar (o.b.v. begroting) • € 10,00 per maand • € 20,00 per maand (dirigent,ruimte etc) • € 40,00 per jaar (onderling overleg) • € 65,00 per jaar (o.b.v. exploitatie) • € 5,00 (in ledenvergadering) • € 65,00 per jaar (o.b.v. verleden begroting) • € 15,00 per maand (o.b.v begroting) • € 10,00 per maand (is 75% vd begroting) • € 125 per jaar
<i>hoe is de hoogte van de contributie bepaald?</i>	

Hoe vaak repeteert uw organisatie/vereniging?	Aantal
1x per week	15
1x per maand	
x (aantal gericht op bepaalde voorstelling/ optreden) anders, namelijk:	<ul style="list-style-type: none"> • Max Mini: 60 x gericht op optredens • (kkzilver; en nog extra ivm nieuwe acts • repetitie bands (st Popel) • St. Oude Stijl Jazz geeft aan: n.v.t. • Step en Zoev: n.v.t. • 2x per week gedurende 3,5 maand • Orgelkring n.v.t.

	<ul style="list-style-type: none"> • Ziel: vergaderingen bestuur t.b.v. programma samenstellen • El Pio: 1x per week en ivm extra optr. • Beelden in bankenstraat: er zijn activiteiten gericht op het vormgeven van de tentoonstelling 1x per 2 jaar • 1x per maand vergadering cumel • 1x per 2 weken
--	--

Is er een vaste locatie voor repetities / oefenruimte?	
Nee	n.v.t. (St. Oude Stijl Jazz) n.v.t. (Step) n.v.t. (Orgelkring) n.v.t. (Ziel) n.v.t. (Beelden in bankenstraat) n.v.t. Cumel n.v.t. Zoev
Ja, te weten:.....	20 <ul style="list-style-type: none"> • 2x Appelgaarde (geen vergoeding) (wel vergoeding videoclub)??? • 't Turfschip (geen vergoeding) (verplichte consumptie) • Anna v. Berchemlaan 4a (popel) (€61 per band per maand) • Nobelaer € 1.000,00 (Max Mini) • De Baai, kleinste zaaltje (eigenlijk niet geschikt/ € 6,50 per x) • Gymzaal d'n Overkant (bedrag niet bekend) • Apostelzaal Lambertuskerk • Doornbos (€ 160,00 per jaar) • Doornbos (€ 30,00 per jaar) • 't Turfschip • De Baai (€ 15,00 per repetitie)

Moet er een vergoeding / huur betaald worden voor oefenruimte?	
Nee	16 (waaronder Step en St. Oude stijl jazz, Orgelkring, Beelden in bankenstraat, Cumel)
Ja, bedrag: €.....	8 <ul style="list-style-type: none"> • kleine zaal de Baai (€ 6,50 per x) • de Baai (€ 15,00 per repetitie) • Nobelaer (€ 1.000,00 vaste oefenruimte max mini) • Anna van Berchemlaan 4a (popel) • Gymzaal d'n Overkant (bedrag onbekend) • € 333,00 per dagdeel ruimte lambertuskerk • Appelgaarde (bedrag onbekend) • Doornbos (€ 160,00 per jaar) • Doornbos (€ 30,00 per avond)

Vindt er coaching/begeleiding door een professional/artistische leiding plaats?	
Nee	17 (1x afhankelijk van activiteit)
Ja, krijgt men hiervoor een vergoeding? Svp bedrag noemen: €	9 <ul style="list-style-type: none"> • € 100,00 per repetitie (koor de Brande) • niet opgegeven wat hoogte is (pro musica) • € 5.400,00 (max mini per jaar?) • € 40,00 per repetitie (vrouwenkoor Giocoso) • € 50,00 per repetitie (dirigent) • € 2.000,00 • zie begroting (zwanentranenkoor) • € 85,00 per avond • € 30,70 per uur (mannenkoor) • € 40,00 per avond

Hoeveel openbare optredens heeft uw organisatie per jaar?															
binnen Etten-Leur:...	<table> <tr><td>< 1:</td><td>1 sporadisch</td></tr> <tr><td>1 x per 2 jaar:</td><td>2</td></tr> <tr><td>1-2:</td><td>5</td></tr> <tr><td>3-4:</td><td>6</td></tr> <tr><td>5-6:</td><td>3</td></tr> <tr><td>7-8:</td><td>2</td></tr> <tr><td>>9:</td><td>3</td></tr> </table>	< 1:	1 sporadisch	1 x per 2 jaar:	2	1-2:	5	3-4:	6	5-6:	3	7-8:	2	>9:	3
< 1:	1 sporadisch														
1 x per 2 jaar:	2														
1-2:	5														
3-4:	6														
5-6:	3														
7-8:	2														
>9:	3														
<i>S.v.p. locatie benoemen:.....</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Kloostergaard • Ambarg 2x • Hooghuis • Nobelaer x3 • Trouwkerkje 4x • Gemeentehuis (raadszaal) 3x • Vincent van Gogh centrum • Besloten clubs (zoals Anbo Vrouwen profiel) • Trivium hotel • Centrum Etten-Leur 2x • Turfschip • Lambertuskerk • Witte Paard 														
buiten Etten-Leur:.....	<ul style="list-style-type: none"> • ± 30 x • ± 13 • 8-10 x • 1 a2 • fotowedstrijden en manifestaties • tussen 6- 10 • ± 2 														
<i>Vraagt u hiervoor een recette?</i>															
Nee	<ul style="list-style-type: none"> • t.b.v. Trouwkerkje niet • nee : 14x 														

Ja, bedrag €.....	<ul style="list-style-type: none"> • € 175,00 onkostenvergoeding • € 75,00 (Vincent van Gogh • € 100,00 per optreden • € 75,00 reiskostenvergoeding • € 5,00 • afhankelijk wat er voor wordt gegeven • € 150,-- per optreden • € 1.000,00 per jaar • afhankelijk van activiteit kosten /toegankelijkheid • soms onkosten dirigent • € 12,50 bij show Nobelaer/vergoeding op optreden dirigent + band
-------------------	--

Neemt uw organisatie deel aan andere activiteiten / evenementen?	
Nee, nooit	8 (Step; n.v.t., Cumel
Ja, namelijk:	9x <ul style="list-style-type: none"> • bij literaire activiteiten (Pur Sang) • activiteiten in centrum (Max Mini) • cursussen aan bands (Popel) • straattoneel havenfeest, Cumel, rampenoefening • straattoneel havenfeest, kermis • Cumel 4x • havenfeest, gehandicapten amusement • verzorgen van diensten in o.a. in Lambertuskerk • nationale orgeldag • open monumentendag • begeleiden koren bij Cumel • project van Cumel / 19 sept babel? • Cumel / Monmartre • Onderdeel van de Van Gogh-kunstroute /samenwerking sovak expositie • Provinciale videomanifestaties • Benevisie/bondfotowedstrijden /andere vereniging • Korenfestivals • Carnaval • opening winkelhart • verzorgen mis • opening Vincent van Gogh-jaar

Ontvangt u al een gemeentelijke subsidiebijdrage?	
Nee	9 Reden: (meerdere keuzes mogelijk) <ul style="list-style-type: none"> • voldoe niet aan voorwaarden: : • onbekend/was niet op hoogte: : 2 • financieel gezond: : 3 • ondeskundigheid o.g.v. subsidies :3 • anders nl.: :

Ja, namelijk: bedrag: €.....	12 bedrag: <ul style="list-style-type: none"> • € 1.500,00 (1 x projectsubsidie) • € 726,00 • € 1.151,00 • € 930,00 • € 912,00 • evenementensubsidie • € 1.134,00 • € 685,13 • 1.278,90 per jaar • € 5.000 projectsubsidie • € 500,00 projectsubsidie • € 726,00 • 5.445 Cumel • € 736,00 • 454
------------------------------	---

Met welke beweegredenen/behoefte heeft u subsidie aangevraagd? Of wilt u een subsidie aanvragen? M.a.w. waar heeft u het voor nodig?	(meerdere antwoorden mogelijk)
deskundigheidsbevordering t.b.v. organisatie	4
kwaliteitsbevordering van het artistieke product (bijv. koördirectie, grime, licht en geluidstechniek, regie etc.)	11
promotie van organisatie/activiteiten	15
aanschaf materialen: (bijv. instrumenten/uniformen)	7 (bladmuziek, decormateriaal, kleding)
uitvoeren en opzetten van (huidige) activiteiten/optredens	15 (t.b.v. kerstconcert)
kosten van huisvesting (repetitieruimte / zaalhuur voor podium)	5
anders, namelijk.....	n.v.t. (niet nodig) honoraria uitvoerenden / instandhouden van de orgels bij evt. organisatie van een evenement - organisatie korendag in 2009 - alles t.b.v evenement Cumel: decor podia, licht geluid - kosten bij optredens - sluitend maken begroting

Maakt uw organisatie gebruik van andere subsidiemogelijkheden?(bijv. rijk, provincies, fondsen of andere overkoepelende organisaties)	
Nee	22
Ja, svp benoemen.....	3 (BRAM) Skan, Pin, VSB, prinsbernard cultuurfonds, bisk, CVA tilburg, NKBS etc (alleen m.b.t. Ziel) (cumel: pr cultuurfonds

Heeft uw organisatie andere inkomstenbronnen?	
Nee	19
Ja	7, sponsors, donateurs, verhuur oefenruimte Popel of bv nevenactiviteiten (vrijwilliger bij autorally) deel Anjercollectie

Ruimte voor eigen vragen / bevindingen

Videoclub wil juist self supporting blijven en geen subsidies krijgen, alleen bij bijv. organiseren van een evenement.